

4 | 2019

duševné

REVUE PRE TEÓRIU A PRAX
V OBLASTI DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA
| ŠTVRŤROČNÍK | **ROČNÍK XXIII**

INTELLECTUAL PROPERTY | GEISTIGES EIGENTUM | LA PROPRIÉTÉ INTELLECTUELLE

vlastníctvo

ÚRAD PRIEMYSELNÉHO VLASTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ISSN 1339-5564

časopis DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO v roku 2020

v tlačenej aj

verzii

Úrad priemyselného vlastníctva SR aj v ďalšom kalendárnom roku vychádza čitateľom v ústrety a bude vydávať časopis *Duševné vlastníctvo* v tlačenej aj v elektronickej verzii.

Tlačené periodikum bude predplatiteľom distribuované poštou, cena jedného čísla bude **4,50 €**, cena ročného predplatného bude **18 €** + poštovné. Odberateľom bude účtované poštovné podľa platného cenníka Slovenskej pošty.

Elektronické periodikum bude predplatiteľom distribuované v PDF formáte, cena jedného čísla bude **3,50 €**, cena ročného predplatného bude **14 €**.

Online objednávka: <http://www.upv.sk/?on-line-objednavka-casopisu-dusevne-vlastnictvo>

Pokyny pre autorov

Časopis *Duševné vlastníctvo* je špecializovaným odborným recenzovaným časopisom, ktorý je zameraný na problematiku teórie a praxe duševného vlastníctva. Časopis vychádza štyrikrát do roka.

Zaslané príspevky v rubrike *Štúdie* sú anonymne posudzované dvomi nezávislými recenzentmi a konečné rozhodnutie o publikácii všetkých zaslaných príspevkov je v kompetencii redakčnej rady. Orientačný čas recenzie je jeden mesiac. Články prechádzajú jazykovou korektúrou.

Uzávierka pre prijímanie *Štúdií* do časopisu má tieto pravidlá: do 15. januára sa prijímajú príspevky, ktoré budú uverejnené v 1. čísle; do 15. marca sa prijímajú príspevky, ktoré budú uverejnené v druhom čísle; do 15. júna sa prijímajú príspevky, ktoré budú uverejnené v 3. čísle a do 15. septembra sa prijímajú príspevky uverejnené v 4. čísle.

Príspevky do rubriky *Informácie* je možné posilať priebežne, pričom budú uverejnené v najbližšom čísle.

Časopis *Duševné vlastníctvo* aktuálne prijíma autorské príspevky na rok 2020. Prosíme autorov o dodržiavanie nasledujúcich požiadaviek:

1. Rukopis zasielajte na casopisDV@indprop.gov.sk. Vzor úpravy príspevkov je k dispozícii na rovnakej adrese na požiadanie.
2. Odporúčaný rozsah strán *Štúdie* je 10 až 30 normostrán, v rubrike *Informácie* je odporúčaný rozsah 5 až 10 normostrán.
3. K autorskému článku je potrebné pripojiť abstrakt (10 až 20 riadkov) a kľúčové slová (5 až 8) v slovenskom aj anglickom jazyku.
4. Pod názov článku uveďte meno, zaradenie, pracovisko, presnú adresu a emailový kontakt na autora.
5. Odkazy (citácie, parafrázy) na literatúru uvádzajte v poznámke pod čiarou. Na konci článku uveďte zoznam literatúry. Komentáre v texte sa uvádzajú rovnako v poznámke pod čiarou.
6. Významné pasáže v texte zvýraznite hrubým písmom (boldom). V záujme prehľadnosti je vhodné členiť články do kapitol.
7. Nevyžiadané rukopisy sa autorom nevracajú späť.
8. Autorský rukopis je v prípade uverejnenia v časopise honorovaný.

Detailné informácie ohľadne publikačného procesu, štruktúry, formálnych náležitostí príspevkov, recenzného konania a autorských práv sú dostupné na vyžiadanie na emailovej adrese casopisDV@indprop.gov.sk

Svetová mapa inovačného potenciálu sa mení

V októbri vydala Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) každoročnú správu pod názvom Svetové indikátory duševného vlastníctva, ktorá poukazuje na značný nárast celosvetových patentových prihlášok. Množstvo trendov je predvídateľných a Ázia je naďalej centrom inovácií. Takmer polovica všetkých patentových prihlášok z roku 2018 bola podaná v Číne, pričom ak vezmeme do úvahy všetky prihlášky pochádzajúce z ázijského kontinentu, dostaneme sa na 66,8 %. Čínske prihlášky patentov, úžitkových vzorov, dizajnov, ochranných známok či odrôd rastlín zaznamenali v celosvetovom rebríčku najvyššie miesto, ako aj dvojciferný percentuálny nárast v porovnaní s rokom 2017.

Medzi päť krajín s najvyšším percentom patentových prihlášok za rok 2018 patria Čína (1,54 milióna), USA (597 141), Japonsko (313 567), Južná Kórea (209 992) a Európsky patentový úrad (174 396).

Je zaujímavé, že prevažná väčšina čínskych podaní je limitovaná na domáce trhy, zatiaľ čo japonskí prihlasovatelia prejavujú záujem o zahraničné trhy, predovšetkým o americký či čínsky.

WIPO vo svojej správe upriamuje pozornosť na Južnú Kóreu, ktorá mala najvyšší počet patentových prihlášok vo vzťahu k hrubému domácomu produktu, ako aj k počtu obyvateľov. Technologické a pragmaticky založené hodnoty týchto krajín severovýchodnej Ázie sú hnacím motorom celosvetového ekonomického rastu.

Na druhej strane sa tu nachádzajú krajiny afrického kontinentu, Latinskej Ameriky, Karibiku či Oceánie, tvoriace „globálny juh“ s celkovým počtom prihlášok len 3,3 %.

Zdá sa, že tieto štatistické údaje potvrdzujú, že inovácie sa presúvajú zo Spojených štátov smerom k ázijským tigrom. Totižto po prvýkrát od roku 2009, ktorý bol obdobím celosvetovej hospodárskej krízy a kolapsu na finančných trhoch, došlo v USA k poklesu počtu podaných patentových prihlášok. Táto pozoruhodná štatistika prichádza v čase, keď počet patentových prihlášok rastie naprieč celým svetom.

Vážení čitatelia, časopis Duševné vlastníctvo vám opäť ponúka zaujímavé štúdie, komentáre a prierez najnovších udalostí zo sveta duševného vlastníctva. Veríme, že časopisu ostanete verní aj v roku 2020 a nájdete v ňom aktuálne informácie a inšpirácie.

V mene celej redakcie vám želim pokojné sviatky a úspešný štart v novom kalendárnom roku. Opäť sa vidíme v marci 2020.

Mgr. Lucia Spišiaková, PhD.
výkonná redaktorka
časopisu Duševné vlastníctvo

POŽIČOVŇA MOTOCYKLOV

www.rent4ride.com

Spektrum dobrých nápadov a riešení:

ROSSIER s.r.o. – motoboxy

s. 30

Foto: archív ROSSIER s.r.o.

3 Editoriál <i>(Spišiaková, L.)</i>	26 Aktuálne z autorského práva <i>(Bednárík, R., Slovák, J.)</i>	40 Správy z ÚPV SR
6 Zamestnanecké dielo – právna úprava a aplikačná prax <i>(Mikušová, J.)</i>	28 Z galérie tvorcov: Martin Ferianc <i>(Spišiaková, L.)</i>	43 Správy z WIPO
12 Odmeňovanie zamestnaneckých vynálezov v Nemecku, na Slovensku a v Česku s osobitným zreteľom na prostredie univerzít <i>(Bačárová, R.)</i>	30 Spektrum dobrých nápadov a riešení	44 Správy z EPO
19 Analýza smernice o on-line prenosoch vysielateľov a o retransmisii programov <i>(Slovák, J.)</i>	32 Zaujalo nás	45 Správy z EUIPO
	34 Finančná správa SR	48 Nové publikácie
	35 Z rozhodnutí ÚPV SR	49 Z obsahov vybraných časopisov
	39 Z rozhodnutí Súdneho dvora EÚ	

OBSAH ▲ ▼ CONTENTS

3 Editorial <i>(Spišiaková, L.)</i>	26 From the Gallery of Creators: Martin Ferianc <i>(Spišiaková, L.)</i>	40 News from the IPO SR
6 The Employee work – legal regulation and application practice <i>(Mikušová, J.)</i>	28 Currently from Copyright <i>(Bednárík, R., Slovák, J.)</i>	43 News from the WIPO
12 Remuneration of employee inventions in Germany, Slovakia and in the Czech Republic with a specific focus on the universities area <i>(Bačárová, R.)</i>	30 Spectrum of Useful Ideas and Solutions	44 News from the EPO
19 Analysis of the new EU directive about online transmissions of broadcasters and retransmissions of programmes <i>(Slovák, J.)</i>	32 Story that Caught Our Eye	45 News from the EUIPO
	34 Financial Administration of the SR	48 New Publications
	35 Issues from Decisions of the IPO SR	49 Tables of Contents of Selected Journals
	39 Issues from Decisions of the Court of Justice of the EU	

Zamestnanecké dielo – právna úprava a aplikačná prax

The Employee Work – Legal Regulation and Application Practice

Jana MIKUŠOVÁ¹

ABSTRAKT

Zamestnanecké dielo predstavuje osobitný právny inštitút, pozostávajúci najmä z práv, ale aj povinností k dielu vytvorenému zamestnancom pri vykonávaní jeho pracovnej činnosti. Cieľom tohto článku je predstaviť komplexný prehľad právnej úpravy zamestnaneckého diela, a to tak súčasnej ako aj historickej právnej úpravy, ich vzájomného porovnania a aktuálnych aplikačných problémov z praxe. Imanentnou súčasťou praktickej aplikácie právnej úpravy zamestnaneckého diela je najmä relevantná judikatúra a aplikácia právnej úpravy súdmi, preto sa v tomto článku v neposlednom rade venujeme aj aktuálnym rozhodnutiam slovenských súdov v oblasti zamestnaneckých diel a sporov vyplývajúcich z ich právnej úpravy.

ABSTRACT

The employee work constitutes a special legal institute, consisting of rights and obligations to a work created by an employee during the performance of his work. The aim of this article is to present a comprehensive overview of the legislation of employee work, both current and historical and their mutual comparison as well as current application problems from practice. An important part of the practical application of the legal regulation of an employee's work is in particular the relevant case-law and the application of the legislation by the courts.

Kľúčové slová

zamestnanecké dielo, zamestnanec, zamestnávateľ, osobnostné práva, majetkové práva

Keywords

employee work, employee, employer, moral rights, economic rights

Úvod

Tvorba autorských diel v rámci výkonu pracovných úloh v pracovnom pomere zamestnancom je a bola pomerne bežná, a to nielen v súčasnosti, ale aj v minulosti. Vytváranie nových autorských diel zamestnancami si prirodzene vyžaduje osobitnú zákonnú reguláciu, vyváženú tak, aby nebola ohrozená činnosť zamestnávateľa a taktiež, aby zamestnanec nebol ukrátený na svojich právach.

Právny režim zamestnaneckého diela sa vyznačuje tým, že ide o osobitnú národnú

právnu úpravu, ktorá s výnimkou režimu počítačových programov nie je regulovaná na úrovni Európskej únie. V zmysle právnej teórie a dôvodovej správy k Autorskému zákonu inštitút zamestnaneckého diela slúži najmä na zabezpečenie hospodárskych záujmov zamestnávateľa.

1 Pojem a právna úprava

V zmysle právnej úpravy zamestnaneckého diela, ktorá je zakotvená v Autorskom zákone², zamestnaneckým dielom je dielo vytvorené autorom (zamestnancom) pri

plnení povinností, ktoré vyplývajú z jeho pracovnoprávneho alebo iného obdobného vzťahu. Podľa Autorského zákona sa okrem autorov primerane vzťahuje režim zamestnaneckého diela aj na výkonných umelcov.

Na to, aby určité dielo mohlo byť označené za zamestnanecké, resp. aby sa naň mohol aplikovať právny režim zamestnaneckého diela, musí v zmysle aktuálnej právnej úpravy spĺňať najmä všeobecné pojmové kritériá diela vyžadované Autorským zákonom. To znamená, že (i) musí ísť o dielo z oblasti literatúry, umenia alebo vedy, (ii) ktoré je výsledkom duševnej činnosti

¹ JUDr. Jana Mikušová, advokátka v advokátskej kancelárii FUTEJ & Partners, s. r. o., externá doktorandka na Paneurópskej vysokej škole, Fakulta práva, Radlinského 2, 811 07 Bratislava, 0903 482 106, janam@futej.sk

² § 90 zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „Autorský zákon“).

osoby, v tomto prípade zamestnanca a (iii) je vnímateľné zmyslami, bez ohľadu na jeho podobu, obsah, kvalitu, účel, spôsob vyjadrenia alebo mieru dokončenia. Podľa súčasného znenia Autorského zákona z roku 2015 musí byť tento výsledok duševnej činnosti zamestnanca jedinečný (s výnimkou počítačových programov, databáz).³ V prípade vytvorenia diela, ktoré spĺňa všetky pojmové znaky v zmysle Autorského zákona, autorské právo k zamestnaneckému dielu vzniká celkom automaticky, momentom jeho vytvorenia. V prípade aplikácie režimu zamestnaneckého diela nie je potrebné, aby došlo k osobitnej notifikácii zamestnancom alebo akceptovaniu výkonu práv k dielu alebo prijatiu diela zamestnávateľom. Zamestnávateľ je v takom prípade oprávnený vykonávať autorské práva k zamestnaneckému dielu aj počas samotného vytvárania diela, v jednotlivých fázach, bez ohľadu na to, či je dielo dokončené.

1.1 Pracovnoprávny vzťah a zamestnanecké dielo

Režim zamestnaneckého diela sa v praxi väčšinou realizuje vo vzťahu založenom pracovnou zmluvou. Právna úprava zamestnaneckého diela však nevylučuje, aby sa tento osobitný režim vzťahoval aj na diela vytvorené v rámci obdobných vzťahov. Takýmito vzťahmi sú vzťahy, ktoré majú obdobnú povahu ako pracovnoprávny vzťah, ale nie sú upravené Zákonníkom práce⁴, a to napríklad štátnozamestnanecký vzťah⁵ alebo služobný vzťah⁶. S ohľadom na uvedené môže byť zamestnanecké dielo taktiež vytvorené pri práci vykonávanej na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Takýmito dohodami sú dohoda o vykonaní práce⁷, dohoda o brigádnickej práci študentov⁸ a dohoda o pracovnej činnosti⁹. Pri vykonávaní práce na základe týchto dohôd môže dôjsť k vytvoreniu zamestnaneckého diela, ale Zákonník práce vylučuje, aby dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru boli priamo uzatvárané na činnosti, ktoré sú predmetom ochrany podľa Autorského zákona.¹⁰ Napriek tomu však pri činnostiach, ktoré môžu byť predmetom dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného

pomeru a ktoré samy osebe nepredstavujú tvorbu autorských diel, môžu vzniknúť rôzne druhy autorských diel. Rovnako preto na tieto prípady možno aplikovať ustanovenie Autorského zákona o zamestnaneckom diele¹¹, a teda aj na diela, resp. umelecké výkony vytvorené alebo podané na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru sa bude vzťahovať právny režim zamestnaneckého diela.

Právnu úpravu zamestnaneckého diela však nie je možné aplikovať na nelegálnu, resp. čiernu prácu, v prípade, že pre zamestnávateľa vykonávajú prácu osoby, ktoré nie sú jeho zamestnancami. Napriek tomu, že takýto vzťah sa obvykle javí ako zamestnanecký vzťah, vykazuje všetky prvky pracovnoprávneho vzťahu, a to najmä znaky závislej práce, v zmysle Zákonníka práce ide o simulovaný právny úkon a z tohto dôvodu je neplatný. Je zrejmé, že na akékoľvek dielo, ktoré je vytvorené v rámci simulovaného, resp. neplatného pracovnoprávneho vzťahu, nie je možné aplikovať právnu úpravu režimu zamestnaneckého diela.

V zmysle aktuálneho Autorského zákona je zamestnaneckým dielom aj dielo vytvorené autorom, ktorý je členom riadiacich a kontrolných orgánov právnickej osoby, štatutárnym orgánom právnickej osoby alebo členom štatutárneho orgánu právnickej osoby. V takom prípade ide o zamestnanecké dielo, ak dielo bolo vytvorené pri plnení povinností uvedených osôb, ktoré im vyplývajú z ich funkcie v právnickej osobe. Právnická osoba sa na tieto účely potom považuje za zamestnávateľa. Ako uvádza komentár k Autorskému zákonu: „*Platná právna úprava teda rozširuje aplikáciu osobitného režimu aj na prípady, v ktorých nejde o pracovnoprávny alebo obdobný pracovný vzťah, napríklad na konateľov v spoločnosti s ručením obmedzeným, členov dozornej rady akciovej spoločnosti, či komplementárov komanditnej spoločnosti. Vzťahy medzi spoločnosťou na jednej strane a členom štatutárneho orgánu alebo iného orgánu obchodnej spoločnosti, osobou, ktorá je štatutárnym orgánom, či inými riadiacimi alebo osobitne ustanovenými osobami na druhej strane, sa riadia najčastejšie ustanovenia-*

mi príkaznej, mandátnej alebo zmiešanej zmluvy.“¹² Rozšírenie pôsobnosti inštitútu zamestnaneckého diela aj na dielo vytvorené štatutárnym orgánom, jeho členom alebo členom iného orgánu právnickej osoby vyplynulo z požiadaviek praxe a bolo zavedené až novým Autorským zákonom z roku 2015.

Keďže v poslednom čase využívajú zamestnávateľa veľmi často inštitút dočasného pridelenia zamestnancov, Autorský zákon z roku 2015 rovnako rozšíril aplikáciu režimu zamestnaneckého diela aj na dielo vytvorené zamestnancom dočasne prideleným k zamestnávateľovi na výkon práce.¹³ Aplikácia novej právnej úpravy znamená, že v prípade dočasného pridelenia zamestnanca na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi, práva k zamestnaneckému dielu, ktoré takýto zamestnanec vytvorí počas dočasného pridelenia, bude vykonávať užívateľský zamestnávateľ, čiže zamestnávateľ, ku ktorému bol zamestnanec – autor diela, dočasne pridelený.

1.2 Plnenie povinností z pracovnoprávneho vzťahu

Kľúčovým predpokladom aplikácie režimu zamestnaneckého diela je posúdenie, či dielo vzniklo pri plnení povinností vyplývajúcich zamestnancovi z jeho pracovnoprávneho alebo iného obdobného vzťahu. V prípade praktických sporov, čo sa rozumie pod plnením pracovnej úlohy na účely aplikácie právnej úpravy zamestnaneckého diela, je rozhodujúca najmä pracovná zmluva, resp. iný interný dokument zamestnávateľa, ktorý definuje činnosti zamestnanca na konkrétnej pracovnej pozícii. V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky judikoval, že „... pre právny záver o tom, či určité dielo má povahu zamestnaneckého diela vytvoreného zamestnancom na splnenie jeho povinností a pod vedením zamestnávateľa je okrem zisťovania danosti základných pojmových znakov zamestnaneckého diela (existencia diela ako výsledku tvorivej duševnej činnosti a tiež existencia pracovnoprávneho, prípadne obdobného vzťahu k zamestnávateľovi) potrebné aj zistenie, či príslušné dielo bolo vytvorené autorom za účelom splnenia

3 § 3 Autorského zákona.

4 Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „Zákonník práce“).

5 Pozri aj zákon č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

6 Pozri aj zákon č. 313/2001 Z. z. o verejnej službe.

7 § 226 Zákonníka práce.

8 § 227 Zákonníka práce.

9 § 228a Zákonníka práce.

10 § 223 ods. 4 Zákonníka práce.

11 § 90 ods. 1 Autorského zákona.

12 ADAMOVIČ, Z. – HAZUCHA, B., 2018. Autorský zákon. Komentár 1. vydanie. s. 694.

13 § 90 ods. 3 Autorského zákona.

*povinností vyplývajúcich z jeho právneho vzťahu k zamestnávateľovi. Okolnosťami, ktoré môžu byť podstatné na zistenie, či ide o zamestnanecké dielo, sú najmä rozsah a povaha pracovných povinností autora vyplývajúcich z druhu a charakteristiky vzájomne dojednaných prác, prípadne z popisu činnosti zamestnanca...*¹⁴

Samotné miesto a čas vytvorenia diela tak nemusia byť v prípade aplikácie inštitútu zamestnaneckého diela rozhodujúce. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že v prípade, ak zamestnanec vytvorí dielo aj po pracovnom čase, dohodnutom v pracovnej zmluve, a dokonca na svojom vlastnom zariadení (napríklad počítači), pôjde o zamestnanecké dielo, ak bolo vytvorené pri plnení povinností alebo úloh vyplývajúcich zamestnancovi z jeho pracovnoprávneho vzťahu. Táto premisa platí aj opačne, to znamená, že v prípade, ak zamestnanec vytvorí počas svojho pracovného času, mimo svojich pracovných povinností, vlastné dielo, ktoré nevzniklo z plnenia povinností alebo úloh z jeho pracovného zaradenia, nepôjde o zamestnanecké dielo. Zamestnávateľ môže takéto konanie nanajvýš považovať za porušenie pracovnej disciplíny,¹⁵ ale režim zamestnaneckého diela sa na takto vytvorené dielo aplikovať nebude. Z uvedeného je zrejmé, že kritérium, či takéto dielo vzniklo na zariadeniach patriacich zamestnávateľovi, resp. požitím materiálu poskytnutého zamestnávateľom, nie je v tomto ohľade definujúcim. Primárnym kritériom na posúdenie, či ide o zamestnanecké dielo, zostáva, či k jeho vytvoreniu došlo pri plnení povinností vyplývajúcich z pracovnoprávneho vzťahu. Okrem toho nie je ani relevantné, či dielo vzniklo náhodne alebo zámerne, resp. či sa s jeho tvorbou počítalo už v čase uzatvorenia zmluvy.¹⁶

Ako sme uviedli v prípade, že zamestnanec počas pracovného času neplní úlohy vyplývajúce mu z jeho pracovnej pozície, resp. aj v prípade, ak zamestnanec vytvorí zamestnanecké dielo a odmietne zamestnávateľovi odovzdať potrebnú dokumentáciu k tomuto dielu, bez ktorej nie je možné použitie tohto diela (najmä v prípade počítačových programov), môže byť toto konanie zamestnanca vyhodnotené ako porušenie pracovnej disciplíny (najmä základných povinností zamestnanca vyplývajúcich zo

Zákonníka práce). Zamestnávateľ by mal preto v prípade, že pri jeho podnikateľskej činnosti dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zamestnaneckých diel, označiť vo svojich interných predpisoch takéto konanie zamestnanca za porušenie pracovnej disciplíny spolu s určením jeho závažnosti (menej závažné alebo závažné porušenie pracovnej disciplíny), čo má následne vplyv aj na možnosti skončenia pracovného pomeru s dotknutým zamestnancom.¹⁷ Rôznym negatívnym situáciám týkajúcim sa vytvárania zamestnaneckých diel je možné predchádzať uvedením príslušných ustanovení Autorského zákona priamo v pracovných zmluvách zamestnancov, prípadne v interných predpisoch zamestnávateľa, ako je pracovný poriadok, spolu s uvedením konkrétnych sankcií v prípade porušenia predmetných ustanovení.

V tejto súvislosti by sme však chceli poukázať na to, že v zmysle relevantnej judikatúry „... *hodnotenie intenzity porušenia pracovnej disciplíny je vecou súdu a týmto hodnotením zamestnávateľa, súd nie je viazaný.*“¹⁸ Toto by mal zamestnávateľ vziať do úvahy pri uvádzaní konkrétnych porušení pracovnej disciplíny v interných predpisoch, ich závažnosti aj vo vzťahu k vytváraniu zamestnaneckých diel a následným sankciám, ktoré voči zamestnancom vyvodí.

1.3 Odmena za vytvorenie zamestnaneckého diela

Jednou zo zásadných otázok pri tvorbe zamestnaneckého diela, resp. vzniku možných sporov, je otázka odmeny. Autorský zákon odmenu za vytvorenie zamestnaneckého diela osobitne neupravuje. V danom prípade je tak potrebné vychádzať z toho, že odmena za vytvorenie zamestnaneckého diela je už zahrnutá v mzde zamestnanca. Zamestnanec tak v zmysle platnej právnej úpravy nemá nárok na osobitnú odmenu za vytvorenie zamestnaneckého diela. To však nevylučuje, aby si strany – zamestnávateľ a zamestnanec, dohodli takúto osobitnú, prípadne dodatočnú odmenu za vytvorenie zamestnaneckého diela, a to v pracovnej zmluve alebo v inom internom predpise zamestnávateľa. Odlišná situácia je pri právach priemyselného vlastníctva, ako sú napríklad patenty, kedy právna

úprava priamo zakotvuje nárok zamestnanca na osobitnú odmenu, či už vo forme primeranej, alebo dodatočnej odmeny.¹⁹

1.4 Výkon práv k zamestnaneckému dielu

Podstatou a základným účelom právnej úpravy inštitútu zamestnaneckého diela je výkon práv k dielu. V zmysle Autorského zákona majetkové práva k zamestnaneckému dielu vykonáva vo svojom mene a na svoj účet zamestnávateľ, ak nie je dohodnuté inak. Pri výkone majetkových práv k zamestnaneckému dielu zamestnávateľom nie je autor (zamestnanec) oprávnený udeliť tretej osobe súhlas na použitie tohto diela, a rovnako je zamestnanec ako autor povinný sám sa zdržať použitia tohto diela.

V prípade zamestnaneckého diela sa silnejšie postavenie zamestnávateľa prejavuje v tom, že mu Autorský zákon priamo zveruje výkon majetkových práv k dielu bez toho, že by bolo potrebné uzatvorenie akejkoľvek licenčnej zmluvy. Majetkové práva tak zamestnávateľ vykonáva ex lege vo svojom mene a na svoj účet, okrem prípadu, že sa zamestnanec so zamestnávateľom nedohodli inak. Právam zamestnávateľa v zmysle právnej úpravy Autorského zákona priamo zodpovedá povinnosť zamestnanca, resp. autora zdržať sa výkonu majetkových práv k zamestnaneckému dielu. V danom prípade sa však zákonná cesia vzťahuje len na výkon práv k dielu, nie na autorské právo samo osebe. Zamestnanec naďalej zostáva autorom diela, ktorý je nositeľom autorského práva a stále vykonáva osobnostné práva k dielu, ale vo významne obmedzenom rozsahu.²⁰ Z autorskoprávneho pohľadu v danom prípade nejde o prevod práva, ale iba o zverenie výkonu autorských práv zamestnávateľovi na základe zákona. Zamestnávateľ sa tak považuje len za odvođeného nositeľa práv. Pri výkone majetkových práv autora k dielu zamestnávateľom, zamestnanec ako autor nesmie udeliť tretej osobe súhlas na použitie tohto diela a autor je povinný sám sa zdržať výkonu majetkových práv k tomuto dielu. Zamestnanec tak priamo zo zákona nemôže najmä uzatvoriť licenčnú zmluvu, resp. inú zmluvu, na základe ktorej by iná osoba nadobudla právo na použitie zamestnaneckého diela.

14 Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 29/2011, z 29.05.2014.

15 § 47 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce.

16 Porovnaj ADAMOŤ, Z. – HAZUCHA, B., 2018. Autorský zákon. Komentár 1. vydanie. s. 696 a nasl.

17 GEJDOŠOVÁ, S. Právna ochrana zamestnávateľa voči zamestnancovi v prípade počítačového programu ako zamestnaneckého diela.

18 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 212/2012, z 03.05.2012.

19 Zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

20 Porovnaj ADAMOŤ, Z. – HAZUCHA, B., 2018. Autorský zákon. Komentár 1. vydanie. s. 697 a nasl.

Účelom a podstatou inštitútu zamestnaneckého diela je to, aby zamestnávateľ mohol v plnej miere používať dielo v autorskoprávnom zmysle, a to najmä na účely dosahovania zisku. Ak by zamestnávateľ týmto právom, resp. vybranými právami k dielu nedisponoval, bola by mu táto možnosť upretá a každá podnikateľská aktivita, ktorej súčasťou by bolo dielo, by vyžadovala súhlas zamestnanca. Súhlas zamestnanca by tak predstavoval obmedzenie, ktoré by celé podnikanie zamestnávateľa robilo závislým od vôle zamestnanca, ktorého správanie by mohlo mať pre zamestnávateľa za následok znemožnenie dosahovania (vyššieho) zisku z podnikania. Z uvedeného dôvodu by bolo kontraproduktívne, ak by zamestnávateľ musel v podstate pri každom použití diela žiadať zamestnanca o súhlas s použitím diela. Možno tak konštatovať, že účelom zakotvenia inštitútu zamestnaneckého diela je, ako už bolo spomenuté, najmä ochrana záujmov zamestnávateľa.²¹

1.4.1 Výkon práv k zamestnaneckému dielu zamestnávateľom z historického hľadiska

V porovnaní s prechádzajúcou právnou úpravou,²² platná právna úprava Autorského zákona vo vzťahu k inštitútu zamestnaneckého diela jednak posilnila postavenie zamestnávateľa, ale rovnako vyvážila záujmy zamestnanca, a to vznikom nového nároku – právom autora na udelenie licencie. Napriek tomu však možno tvrdiť, že už za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy bolo právo zamestnávateľa k zamestnaneckému dielu pomerne silné. Krajský súd Žilina v tejto súvislosti vo svojom rozhodnutí vydanom za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, uviedol: „... Zamestnanecké dielo zodpovedá európskym štandardom a jeho úprava v autorskom zákone významným spôsobom posilňuje postavenie zamestnávateľa. V súvislosti so zamestnaneckým dielom sa dispozitívne ustanovuje, že zamestnávateľ vykonáva vo svojom mene a na vlastný účet majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu, ak nie je dohodnuté inak. To znamená, že medzi zamestnancom – autorom a zamestnávateľom možno dohodou právo výkonu vylúčiť alebo obmedziť. Dôvodom na zverenie výkonu majetkových práv autora dané zamestnávateľovi

priamo zákonom, je ochrana jeho investícií. Zamestnávateľ môže teda bez ďalšieho používať dielo sám, alebo môže inému udeliť súhlas na použitie a má právo aj na odmenu za takéto použitie. Zamestnávateľovi je zverený len výkon majetkových práv zamestnanca, nie jeho osobnostných práv. Majetkové právo autora je obmedzené tak osobne, ako aj vo vzťahu k tretím osobám...“²³

V zmysle ešte skoršej právnej úpravy zakotvenej v zákone č. 383/1997 Z. z. sa právo dielo použiť považovalo za prevedené na zamestnávateľa len v rozsahu nevyhnutnom pre bežné aktivity zamestnávateľa.

Omnoho prísnejšia vo vzťahu k zamestnávateľovi bola právna úprava režimu zamestnaneckého diela z roku 1965, zákonom č. 35/1965 Zb., podľa ktorého zamestnávateľ síce mohol používať na plnenie úloh patriacich do jeho podnikateľskej činnosti dielo vytvorené jeho zamestnancom, ale zamestnávateľ, do ktorého činnosti patrila činnosť vydavateľa, bol oprávnený vydať dielo svojho zamestnanca len s jeho súhlasom. V zmysle právnej teórie sa za použitie diela zamestnávateľom na plnenie úloh patriacich do jeho činnosti na tieto účely považuje „... použitie diela, ktoré zostáva obmedzené na vnútornú sféru organizácie a pri ktorom nedochádza k verejnému použitiu...“²⁴ Vychádzajúc z uvedeného na použitie diela na verejnosti, organizácia, resp. zamestnávateľ vždy potreboval súhlas zamestnanca.

Obdobne právna úprava autorského práva v päťdesiatych rokoch minulého storočia (zákon č. 115/1953 Zb.) stanovovala, že úrady, organizácie, inštitúcie a podniky mohli bez povolenia autora pre plnenie svojich úloh používať umelecké dielo, ktoré autor vytvoril na ich pracovisku, ale právo autora na odmenu za takéto použitie mu zostávalo zachované. V prípade vedeckých inštitúcií mohla takáto inštitúcia využívať dielo autora, ktorý ho vytvoril pri plnení úloh vyplývajúcich z pracovného pomeru v tejto inštitúcii, bez toho, aby autorovi poskytla honorár len ako materiál pre plnenie vlastných úloh a na tento účel dielo rozmnožovať len v rozsahu vlastnej nevyhnutnej potreby a za podmienky, že tieto rozmnoženiny rozširovala bezplatne. Vydávať diela bez povolenia autora však zamestnávateľ

mohol len v období dvoch rokov odo dňa, keď mu bolo dielo odovzdané a len za predpokladu, že autorovi bol uhradený honorár.

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že v minulosti nebol inštitút, resp. koncept zamestnaneckého diela upravený tak, ako je to v súčasnosti, že zamestnávateľ vykonáva priamo zo zákona všetky majetkové práva k dielu, a dokonca, že osobnostné práva zamestnanca ako autora sú významne obmedzené, v minulosti zamestnávateľ dielo mohol používať len na plnenie vlastných úloh a inak len v obmedzenom rozsahu. Tieto odlišnosti v právnej úprave výkonu práv zamestnávateľom sú v podstatnej miere ovplyvnené najmä politickým a spoločenským zriadením (kým v kapitalistickom práve je právna úprava skôr prospešná k podnikateľom, socialistický náhľad rieši túto kolíziu práv skôr v prospech zamestnancov).²⁵

1.4.2 Výkon práv k zamestnaneckému dielu v zmysle platnej právnej úpravy

Ako sme uviedli, Autorský zákon oprávňuje zamestnávateľa v rámci inštitútu zamestnaneckého diela vykonávať výhradné majetkové práva k dielu.²⁶ Medzi základné majetkové práva autora patrí najmä právo použiť zamestnanecké dielo a udeliť súhlas na jeho použitie. Zamestnávateľ je v tomto ohľade zároveň oprávnený a najmä legitimovaný domáhať sa ochrany proti neoprávneným zásahom do autorského práva k zamestnaneckému dielu, čo by inak bolo výhradným právom zamestnanca ako autora. V zmysle Autorského zákona sa však zamestnávateľ so zamestnancom môže dohodnúť aj inak.²⁷ V zmysle takejto dohody sa zamestnanec so zamestnávateľom môže dohodnúť na prenechaní výkonu majetkových práv k zamestnaneckému dielu zamestnancovi, prípadne na inom usporiadaní výkonu práv, odlišnom od zákonného režimu zamestnaneckého diela. Takúto dohodu môže zamestnávateľ so zamestnancom uzatvoriť aj po vytvorení zamestnaneckého diela a len vo vzťahu ku konkrétnemu zamestnaneckému dielu alebo ku všetkým dielam vytvoreným konkrétnym zamestnancom. Najčastejšie je takýto odlišný ako zákonný režim dohodnutý priamo v pracovnej zmluve zamestnanca,

21 ČENTÍK, T., 2010. Vybrané právne problémy zamestnaneckého diela. In: Justičná revue, 62, 2010, č. 6 – 7, s. 855 – 860.

22 Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (Autorský zákon).

23 Rozhodnutie Krajského súdu Žilina, sp. zn. 7Co/335/2015, z 23.09.2015.

24 KNAPEK, K., 1982. Autorský zákon a predpisy súvisiace. s. 83.

25 LUBY, Š., 1962. Autorské právo. s. 92.

26 § 19 Autorského zákona.

27 § 90 ods. 4 Autorského zákona.

táto dohoda však môže byť zakotvená aj v inom internom predpise zamestnávateľa, na ktorý odkazuje pracovná zmluva. Existenciu takejto dohody však v prípade sporu musí preukázať zamestnanec.

Autorský zákon priamo neupravuje, či bude zamestnávateľ taktiež vykonávať právo na primeranú alebo inú dodatočnú odmenu v zmysle Autorského zákona (okrem právnej úpravy audiovizuálneho diela, ktorá osobitne reguluje výkon remuneračných práv). S ohľadom na to, že zamestnávateľ priamo zo zákona vykonáva majetkové práva k zamestnaneckému dielu a v zmysle výkladu predmetného ustanovenia Autorského zákona výkon majetkových práv zahŕňa aj remuneračné práva. To znamená, že zamestnávateľ sa môže priamo domáhať napríklad aj odmeny pri ďalšom predaji originálu diela výtvarného umenia²⁸ alebo primeranej odmeny za nájom autorského diela.²⁹

Vo vzťahu k vlastníctvu, resp. právam k veci, prostredníctvom ktorej je zamestnanecké dielo vyjadrené, z právneho režimu zamestnaneckého diela vyplýva, že ak je zamestnávateľ vykonávajúci majetkové práva k zamestnaneckému dielu súčasne vlastníkom veci, prostredníctvom ktorej je dielo vyjadrené, má právo užívať túto vec aj takým spôsobom, ktorým by použil dielo v autorskoprávnom význame.

V prípade, ak zamestnávateľ nie je vlastníkom veci, prostredníctvom ktorej je dielo vyjadrené alebo ak touto vecou nedisponuje, je oprávnený na to, aby mu vlastník veci alebo iný užívateľ veci vyhotovil a odovzdal fotografiu alebo inú rozmnoženinu tejto veci, a to na náklady zamestnávateľa. Predpokladom je, že zamestnávateľ o túto rozmnoženinu požiada a že takýto postup nie je v rozpore s oprávnenými záujmami vlastníka alebo iného užívateľa.³⁰

1.5 Postúpenie výkonu práv k zamestnaneckému dielu

V predchádzajúcej právnej úprave autorského zákona³¹ bolo postúpenie výkonu práv k zamestnaneckému dielu na tretiu osobu možné len na základe súhlasu zamestnanca. Táto požiadavka spôsobovala nemalé problémy v praxi, a to najmä

v prípade skončenia pracovného pomeru zamestnanca či zhoršenia vzťahov medzi zamestnancom a zamestnávateľom. Aktuálny Autorský zákon už súhlas zamestnanca s postúpením práv na tretiu osobu nevyžaduje. V danom prípade ide o jednu z najvýznamnejších zmien pre podnikateľské prostredie, ktorú nový Autorský zákon zaviedol. Táto právna úprava je však dispozitívna, čo znamená, že strany sa môžu od tejto úpravy odchyliť. Dohoda zamestnanca so zamestnávateľom tak môže podmieniť postúpenie práv k zamestnaneckému dielu súhlasom zamestnanca, resp. celkom vylúčiť možnosť práva k zamestnaneckému dielu postúpiť, prípadne takého postúpenie naviazať na dodatočnú odmenu pre zamestnanca.

1.6 Obmedzenie výkonu osobnostných práv autora

Ochrana záujmov zamestnávateľa sa pri realizácii práv k zamestnaneckému dielu prejavuje aj v ďalších oprávneniach zamestnávateľa, ktoré Autorský zákon umožňuje priamo vo vzťahu k osobnostným právam autora. Zamestnávateľ okrem toho, že mu Autorský zákon zveruje výkon majetkových práv k zamestnaneckému dielu, **má právo na zverejnenie diela, označenie diela menom, obchodným menom alebo názvom zamestnávateľa, a taktiež na dokončenie diela, zmenu diela alebo iný zásah do diela.**³² V tomto ustanovení Autorského zákona sa tak prelínajú osobnostné a majetkové autorské práva. Zverejnenie diela a označenie diela menom sú základnými osobnostnými právami autora. V prípade zamestnaneckého diela sa však priamo zo zákona aplikuje fikcia, že pokiaľ zamestnávateľ vykonáva majetkové práva k zamestnaneckému dielu, zamestnanec mu udelil aj súhlas na uvedené zásahy do osobnostných práv.

Vo vzťahu k právu, resp. udeleniu súhlasu na dokončenie diela, zmenu diela alebo iný zásah do diela, povaha tohto ustanovenia je zmiešaná. V danom prípade vzniká otázka, či zmenu, úpravu alebo dokončenie diela možno považovať za spracovanie diela, ak je tvorivou činnosťou vedúcou k vzniku nového diela, a teda majetkové právo autora³³ alebo zásah do autorovho osobnostného práva na nedotknuteľnosť diela.³⁴ Právo na nedotknuteľnosť diela predstavuje najmä

*právo na ochranu pred akoukoľvek nedovolenou zmenou alebo iným nedovoleným zásahom do svojho diela, ako aj pred akýmkoľvek hanlivým nakladaním so svojím dielom, ktoré by znižovalo hodnotu diela alebo spôsobilo ujmu autora na jeho cti alebo dobrej povesti.*³⁵ Predchádzajúca právna úprava neobsahovala túto zákonnú možnosť, resp. fikciu udelenia súhlasu zamestnanca ako autora na zmenu diela alebo iný zásah do diela. V danom čase vznikala kolízia medzi majetkovými právami, ktorých výkon v zmysle predchádzajúcej právnej úpravy zveroval zákon zamestnávateľovi a ktorých súčasťou bolo aj právo na spracovanie (čo môže predstavovať aj zmenu alebo iný zásah do diela), preklad a adaptáciu diela a osobnostné právo autora na nedotknuteľnosť diela.

Predmetnú kolíziu práva zamestnávateľa na spracovanie zamestnaneckého diela a práva zamestnanca na nedotknuteľnosť diela, ktorá vyplývala z predchádzajúcej právnej úpravy, vyriešilo zakotvenie zákonnej fikcie udelenia súhlasu zamestnancom na zmenu diela alebo iný zásah do diela.

1.7 Smrť/zánik zamestnávateľa na výkon práv k zamestnaneckému dielu

Autorský zákon rieši otázku ďalšieho výkonu práv k zamestnaneckému dielu v prípade smrti alebo zániku zamestnávateľa tak, že v prípade uvedených udalostí právo výkonu majetkových práv k zamestnaneckému dielu zamestnávateľom zaniká a majetkové práva k zamestnaneckému dielu ďalej bude vykonávať autor – zamestnanec. V prípade zániku zamestnávateľa vykonáva tieto práva zamestnanec iba v prípade, že zamestnávateľ – právnická osoba zanikol bez právneho nástupcu. K zmene vo výkone majetkových práv k zamestnaneckému dielu nedochádza v prípade skončenia pracovného pomeru medzi zamestnancom a zamestnávateľom, z ktorého pri plnení úloh došlo k vytvoreniu zamestnaneckého diela. Zamestnávateľ je oprávnený naďalej (aj po skončení pracovného pomeru zamestnanca) vykonávať majetkové práva k dielu, ako aj časť osobnostných práv, na ktoré sa vzťahuje zákonná fikcia udelenia súhlasu zamestnancom. Samozrejme, len v prípade, ak sa strany nedohodli inak.

28 § 23 Autorského zákona.

29 § 31 Autorského zákona.

30 Porovnaj ADAMOVÁ, Z. – HAZUCHA, B., 2018. Autorský zákon. Komentár 1. vydanie. s. 694 – 701 a nasl.

31 Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (Autorský zákon).

32 § 90 ods. 4 Autorského zákona.

33 § 19 ods. 4 písm. a) Autorského zákona.

34 § 18 ods. 2 písm. c) Autorského zákona.

35 § 18 ods. 2 písm. d) zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (Autorský zákon).

1.8 Právo autora – zamestnanca na udelenie licencie

Okrem iného Autorský zákon priniesol nové oprávnenie zamestnanca ako autora požadovať od zamestnávateľa, aby mu za obvyklých podmienok udelil licenciu na použitie zamestnaneckého diela, a to v prípade, ak zamestnávateľ vôbec nevykonáva majetkové práva k zamestnaneckému dielu, resp. ak ich vykonáva len nedostatočne. Toto právo zamestnanca – domáhať sa, aby mu zamestnávateľ udelil licenciu na výkon niektorých práv k zamestnaneckému dielu, nie je časovo obmedzené. To znamená, že autor sa môže tohto práva domáhať aj po skončení pracovného pomeru alebo iného obdobného vzťahu. Zamestnávateľ však nemá zákonnú povinnosť túto licenciu autorovi – zamestnancovi udeliť a má možnosť odmietnuť, v prípade, že by to bolo v rozpore s oprávnenými záujmami zamestnávateľa alebo ak je na strane zamestnávateľa iný závažný dôvod. Autorský zákon bližšie nedefinuje, čo je potrebné považovať za oprávnený záujem zamestnávateľa, resp. iný závažný dôvod. Vychádzajúc z praxe pôjde zrejme najmä o prípad, ak by týmto zamestnanec – autor získal určité súťažné výhody na základe udelenia licencie. V prípade, že zamestnávateľ odmieta zamestnancovi ako autorovi udeliť na základe jeho požiadavky licenciu, autor sa môže domáhať na súde, aby nahradil prejav vôle (súhlas) zamestnávateľa s udelením licencie. V prípade súdneho sporu by zamestnávateľ musel preukázať svoj oprávnený záujem alebo iný závažný dôvod, pre ktorý súhlas odmietol udeliť.³⁶

2 Zo súdnej praxe

Vzhľadom na to, že právna úprava zamestnaneckého diela je pomerne detailná a jasná, resp. prípadné spory sú urovnané ešte predtým, ako sa dostanú na súd, je súdna, resp. rozhodovacia prax v tejto oblasti pomerne skromná a málo výrazná.

Osobitne by sme v tejto súvislosti však chceli poukázať na spor, ktorý riešil aj Ústavný súd Slovenskej republiky, týkajúci sa slobodného prístupu k informáciám a poskytovania informácií zo strany Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Podkladom pre toto konanie bolo, že ministerstvo spravodlivosti odmietlo sprístupniť informácie na žiadosť žalobcu, čo odôvodnilo tým, že v danom prípade tieto informácie podliehali ochrane duševného vlastníctva,

žalobca sa žalobou domáhal preskúmania zákonnosti tohto rozhodnutia. Tento spor sa dostal až na Ústavný súd, ktorý svojím rozhodnutím v podstate potvrdil rozhodnutia súdov nižších stupňov a konštatoval, že „... databázy sú zamestnaneckým dielom vytvoreným zamestnancami Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a majetkové práva k nim vykonáva zamestnávateľ, teda ministerstvo spravodlivosti, ktoré prostredníctvom svojej poverenej osoby, vedúcej služobného úradu, neudelilo súhlas s ich sprístupnením. Účelom utajovania informácií obsiahnutých v databázach nie je zabrániť verejnosti urobiť si na nich vlastný názor, ale zabrániť narušeniu účelu, na ktorý boli tieto databázy vytvárané a je zrejme, že ich odtajnením by bol ich účel zmarený...“³⁷

Záver

Ako už bolo spomenuté v úvode, tvorba autorských diel v rámci výkonu pracovných úloh je a aj v minulosti bola pomerne bežná a vzhľadom na svoju povahu si vyžaduje osobitnú zákonnú reguláciu.

Zamestnanecké dielo je osobitný právny režim zakotvený v Autorskom zákone, ktorý sa počas desaťročí vyvíjal až do dnešnej podoby. Účelom tohto inštitútu je ochrana záujmov zamestnávateľa a odstránenie možných prekážok, ktoré by mohli vzniknúť pri jeho činnosti. Napriek všeobecnému charakteru Autorského zákona, ktorý vo všeobecnosti presadzuje ochranu práv autora, režim zamestnaneckého diela sa prikláňa k ochrane zamestnávateľa a jeho oprávnených záujmov. Toto je odôvodnené najmä tým, že zamestnávateľ je vo väčšine prípadov vlastníkom a poskytovateľom zdrojov a prostriedkov na činnosť zamestnanca, vrátane tvorby autorských diel. Z uvedených dôvodov je potreba právnej úpravy, ktorá zveruje výkon majetkových práv zamestnávateľovi, logická a predvídateľná. Aplikačné nedostatky alebo problémy, ktoré mohli vzniknúť počas platnosti predchádzajúcich právnych úprav tohto inštitútu, boli zatiaľ dostatočne odstránené aktuálnou právnou úpravou Autorského zákona. Napriek tomu však stále považujeme za vhodné a potrebné, aby zamestnávateľ, u ktorého dochádza k vytváraniu zamestnaneckých diel alebo u ktorého je tento predpoklad, zakotvil konkrétnu úpravu výkonu práv k zamestnaneckému dielu priamo do pracovných zmlúv alebo iných interných predpisov zamestnávateľa. Napriek tomu, že by v danom prípade táto úprava v pra-

covnej zmluve alebo v internom predpise bola totožná so zákonnou (čiže neobsahovala by žiadne odchylnosti), je jej zavedenie účelné, keďže zamestnanci častokrát nie sú s právnou úpravou detailne oboznámení, z čoho môžu často vznikať zbytočné spory. Rovnako úprava tejto problematiky v interných predpisoch zamestnávateľa, resp. v pracovných zmluvách, má význam aj na definovanie porušení pracovnej disciplíny zamestnancami v tomto ohľade a vyvodzovania prípadných sankcií.

Literatúra

- ADAMOVÁ, Z. – HAZUCHA, B., 2018. Autorský zákon. Komentár 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2018, 1160 s. ISBN 978-80-89603-58-9.
- ČENTÍK, T., 2010. Vybrané právne problémy zamestnaneckého diela. In: Justičná revue, ročník 62, 2010, č. 6 – 7, str. 855 – 860. ISSN: 1335-6461.
- GEJDOŠOVÁ, S. Právna ochrana zamestnávateľa voči zamestnancovi v prípade počítačového programu ako zamestnaneckého diela. [online 03.11. 2019]. Dostupné na internete: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Pravna-ochrana-zamestnavateľa-voci-zamestnancovi-v-pripade-pocitacoveho-programu-ako-zamestnaneckeho-diela.htm>
- KNAP, K. 1982. Autorský zákon a predpisy súvisiace. Praha: Panorama, 1982, 588 s. ISBN: 80-7201-126-X.
- EUBY, Š., 1962. Autorské právo. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1962, 402 s.
- Rozhodnutie Krajského súdu Žilina, sp. zn. 7Co/335/2015, z 23.09.2015.
- Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 2Sžo/36/2015, zo 14.12.2016.
- Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 29/2011, z 29.05.2014.
- Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 212/2012, z 03.05.2012.
- VOJČÍK P. a kol., 2012. Právo duševného vlastníctva. Plzeň. Aleš Čeněk, s. r. o., 2012. 141 s. ISBN 9788073805272.
- Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (Autorský zákon).
- Zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, do- datkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon.
- Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

³⁶ Porovnaj ADAMOVÁ, Z. – HAZUCHA, B., 2018. Autorský zákon. Komentár 1. vydanie. s. 704 a nasl.

³⁷ Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 2Sžo/36/2015, zo 14.12.2016

Odmeňovanie zamestnaneckých vynálezov v Nemecku, na Slovensku a v Česku s osobitným zreteľom na prostredie univerzít¹

Remuneration of Employee Inventions in Germany, Slovakia and in the Czech Republic with a Specific Focus on the Universities Area

Renáta BAČÁROVÁ²

ABSTRAKT

Príspevok analyzuje právnu úpravu odmeňovania zamestnaneckých vynálezov v Nemecku, na Slovensku a v Česku. Osobitná pozornosť je venovaná odmeňovaniu zamestnaneckých vynálezov vytváraných na vysokých školách a vo vedeckovýskumných inštitúciách. Transparentný systém odmeňovania je kľúčový v procese naštartovania vedeckého a technologického transferu na univerzitách.

ABSTRACT

The article analyzes the legislation of employee inventions remuneration in Germany, Slovakia and the Czech Republic. Particular attention is paid to the remuneration of employee inventions created at universities and scientific research institutions. Transparent remuneration system is crucial in the process of initiating scientific and technological transfer at universities.

Kľúčové slová

patenty, zamestnanecké vynálezy, odmeňovanie zamestnaneckých vynálezov, transfer technológií na univerzitách

Keywords

patents, employee inventions, remuneration for employee inventions, technology transfer at universities

Úvod

Možno si to ani neuvedomujeme, ale štatistiky jasne dokazujú, že prevažná väčšina vynálezov je vytváraná v zamestnaneckom pomere. Vo výročnej správe Nemeckého patentového a známkového úradu sa dokonca uvádza, že viac ako 90 % žiadostí o udelení

patentu alebo zápisu úžitkového vzoru je vytvorených zamestnancami.³

Vzhľadom na historický kontext, skúsenosti a blízkosť právnej úpravy sme sa rozhodli analyzovať prioritne nemeckú právnu úpravu a porovnať ju s reguláciou problematiky zamestnaneckých vynálezov na Slo-

vensku a Česku. Slovenská a česká úprava pritom vychádzajú zo spoločného základu, zákona č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch v znení neskorších predpisov, ktorý v Čechách stále platí (ďalej aj „PatZ ČR“). Na Slovensku bola prvá časť zákona upravujúca vynálezy zrušená a nahradená zákonom

¹ Článok je výstupom projektu GAČR č. 16-01383S – Komplexní teoretický model pro odhad přiměřené výše finanční odměny za inovace vytvořené zaměstnanci.

² doc. JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M., pôsobí na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnickej fakulte, Katedre občianskeho práva, a je poverená vedením Centra transferu technológií v Technologickom a inovačnom parku UPJŠ v Košiciach, zároveň je advokátkou, renata.bacarova@upjs.sk.

³ Výročná správa Nemeckého patentového a známkového úradu, 2018 s. 55.

č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov [(patentový zákon); ďalej aj „PatZ SR“] v znení neskorších predpisov.

Hoci nemecká, ale aj slovenská a česká právna úprava sú postavené na princípe ochrany práv vynálezcu, resp. pôvodcu⁴, úprava zamestnaneckých vynálezov tak v Nemecku, ako aj na Slovensku a Česku vychádza z ochrany práv a záujmov zamestnávateľa, ktorý na ich vytvorenie poskytuje pracovné prostredie, materiál, technológie a v neposlednom rade sa podieľa aj na financovaní výskumu. Z tohto dôvodu by mal mať prioritne dosah na výsledok riešenia vytvoreného zamestnancom. Existujú však aj oblasti výskumu, najmä na vysokých školách a vo vedecko-výskumných inštitúciách, kde by bolo vhodné zohľadňovať určité osobitosti vytvárania zamestnaneckých vynálezov, čo reflektuje nemecká právna úprava.

Z tohto dôvodu článok zohľadňuje najmä nemeckú úpravu, ktorá v roku 2002 a 2009 prešla významnými zmenami, ktoré sa dotkli aj režimu zamestnaneckých vynálezov. Vzhľadom na historické skúsenosti a prepracovanosť problematiky odmeňovania zamestnaneckých vynálezov v Nemecku je naším cieľom zistiť, do akej miery je nemecká regulácia porovnateľná s úpravou na Slovensku a v Česku a zhodnotiť, v čom by mohla byť prípadne inšpirujúca. Zároveň poukážeme na významné legislatívne zmeny v slovenskej právnej úprave v oblasti zamestnaneckých vynálezov prijaté zákonom č. 242/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, a rozoberieme, či sa podarilo naplniť zámer zákonodarcu odôvodňujúci novelizáciu zákona. Špeciálnu pozornosť venuje-

me osobitnej úprave vytvárania vynálezov na vysokých školách v Nemecku a porovnáme ju s aktuálnou legislatívnou úpravou v Čechách a na Slovensku.

Z metodologického hľadiska článok vychádza prioritne zo zákonného textu nemeckého zákona o zamestnaneckých vynálezoch [Gesetz über Arbeitnehmererfindungen (ďalej aj „ArbEG“)]⁵ a je doplnený relevantným výkladom s komentárom a porovnaním platnej slovenskej aj českej právnej úpravy zamestnaneckých vynálezov.

1 Právny rámec ochrany zamestnaneckých vynálezov

Z pohľadu medzinárodnej ochrany patentov medzi najvýznamnejšie dokumenty patrí Zmluva o patentovej spolupráci (PCT)⁶ a Dohovor o patentovom práve (PLT)⁷. V súvislosti s kreovaním jednotnej ochrany patentov bolo na úrovni EÚ prijaté nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1257/2012 zo 17. decembra 2012, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely vytvorenia jednotnej patentovej ochrany a nariadenie Rady (EÚ) č. 1260/2012 zo 17. decembra 2012, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely vytvorenia jednotnej patentovej ochrany so zreteľom na platný režim prekladov.

Patentová ochrana v Nemecku je zakotvená predovšetkým v patentovom zákone (Patentgesetz; PatG)⁸, pričom problematiku zamestnaneckých vynálezov rieši už spomínaný osobitný zákon o zamestnaneckých vynálezoch (Gesetz über Arbeitnehmererfindungen; ArbEG). Za prijatím tohto osobitného predpisu bola snaha eliminovať rozpory vznikajúce pri riešení nárokov vyplývajúcich z právnych vzťahov upravených Zákonníkom práce a patentovým zákonom. Z pohľadu reformného úsilia smerujúceho

k naštartovaniu vedeckého a technologického transferu na nemeckých univerzitách bola kľúčová zmena zákona z roku 2002.⁹ Odmeňovanie zamestnaneckých vynálezov v súkromnom sektore rieši aj smernica o odmeňovaní zamestnaneckých vynálezov v súkromnom sektore z 20. 7. 1959 zmenená smernicou z 1. 9. 1983¹⁰. Pokiaľ ide o smernicu o odmeňovaní zamestnaneckých vynálezov vo verejnom sektore z 1. 12. 1960¹¹, odkazuje sa v nej na primerané použitie smernice o odmeňovaní zamestnaneckých vynálezov v súkromnom sektore aj na zamestnancov vo verejnom sektore, vrátane štátnych zamestnancov a vojakov. Ďalšou normou, ktorá súvisí s patentovou ochranou v Nemecku, je osobitný vykonávací predpis ku konaniu v patentových veciach pred Nemeckým úradom pre patenty a známky (Patentverordnung; PatV)¹², ktorý upravuje patentové konanie a formálny postup pri získavaní patentovej ochrany. Za zmienku stojí aj zákon o nákladoch konania nemeckého patentového a známkového úradu a spolkového patentového súdu (Patentkostengesetz – PatKG)¹³. Oblasť medzinárodnej patentovej ochrany je v Nemecku regulovaná aj prostredníctvom osobitného zákona o medzinárodných patentových dohovoroch (IntPatÜbkG)¹⁴.

Ak to porovnáme so slovenskou a českou legislatívou, tie neobsahujú osobitné normy regulujúce vytváranie zamestnaneckých vynálezov a uvedená úprava sa nachádza predovšetkým v patentovom zákone.¹⁵

2 Pojem vynález a zamestnanecký vynález

V patentových zákonoch nenájdeme definíciu vynálezu, čo považujeme za správne. Rovnako ako v nemeckom, aj v slovenskom a českom patentovom zákone sú definované len **podmienky patentovateľnosti**,

4 Porovnaj tzv. Erfinderprinzip v nemeckom patentovom zákone (§ 6, prvá veta PatG): „Právo na patent má vynálezca alebo jeho právny nástupca...“; porovnaj aj § 10 ods. 1 PatZ SR: „Právo na riešenie vrátane práva podať prihlášku (ďalej len „právo na riešenie“) má pôvodca vynálezu (ďalej len „pôvodca“)....“; obdobne § 8 ods. 1 PatZ ČR: „Právo na patent má pôvodce vynálezu alebo jeho právni nástupce.“

5 Gesetz über Arbeitnehmererfindungen in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 422-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 7 des Gesetzes vom 31. Juli 2009 (BGBl. I S. 2521) geändert worden ist.

6 Patent Cooperation Treaty. Na Slovensku bol zverejnený oznámením Federálneho MVZ č. 296/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

7 Patent Law Treaty. Na Slovensku bol zverejnený oznámením MVZ SR č. 99/2005 Z. z. v znení oznámenia č. 639/2005 Z. z.

8 Patentgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 16.12.1980 (BGBl. 1981 I S. 1), das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 8. 10.2017 (BGBl. I S. 3546) geändert worden ist.

9 Gesetz zur Änderung des ArbEG z 18.1.2002 (BGBl. I, S. 414).

10 BAnz. Nr. 156 v. 18.8.1959, 559 – Blatt 1959, 300; für Berlin auf Grund Art. II d. Ges. v. 2.8.1957 (GVBl. Berlin 1957, 869), veröffentl. am 17.1.1961 (GVBl. Berlin 1961, 111). RL Nr. 11 ist neu gefasst durch Änderungsrichtlinie v. 1.9.1983 Nr. 169/83 – BIPMZ1983, 350.

11 BAnz. Nr. 237 v. 8.12.1960 BarBl. – 1960, 767 – BIPMZ 1961, 69; für Berlin auf Grund Art. II d. Ges. v. 2.8.1957 (GVBl. Berlin 1957, 869), veröffentl. am 17.1.1961 (GVBl. Berlin 1961, 118).

12 Patentverordnung vom 1. September 2003 (BGBl. I S. 1702), die zuletzt durch Artikel 3 der Verordnung vom 10. Dezember 2012 (BGBl. I S. 2630) geändert worden ist.

13 Patentkostengesetz vom 13. Dezember 2001 (BGBl. I S. 3656), das zuletzt durch Artikel 13 des Gesetzes vom 4. April 2016 (BGBl. I S. 558) geändert worden ist.

14 Gesetz zu dem Übereinkommen vom 27. November 1963 zur Vereinheitlichung gewisser Begriffe des materiellen Rechts der Erfindungspatente, dem Vertrag vom 19. Juni 1970 über die internationale Zusammenarbeit auf dem Gebiet des Patentwesens und dem Übereinkommen vom 5. Oktober 1973 über die Erteilung europäischer Patente. vom 21. Juni 1976 (BGBl. II S. 649).

15 Pozri § 11 PatZ SR a § 9 PatZ SR.

ktoré musia byť splnené kumulatívne. Podľa zákonného znenia sa patenty udeľujú na vynálezy zo všetkých oblastí techniky, ktoré sú nové, zahŕňajú vynálezcovskú činnosť a sú priemyselne využiteľné.¹⁶

Právna úprava zároveň demonštratívne vypočítava, čo **nemožno považovať za vynálezy**, ide najmä o objavy, vedecké teórie a matematické metódy, estetické výtvary, plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti, hry alebo vykonávanie obchodnej činnosti, počítačové programy a podávanie informácií.¹⁷

Obdobne sú formulované aj **výluky z patentovej ochrany** v § 2 ods. 1 a 2 PatG, z ktorých je zjavné, že patenty sa neudeľujú na vynálezy, ktorých zverejnenie alebo využitie by bolo porušením verejného poriadku alebo dobrých mravov; toto porušenie nemožno odvodiť len zo skutočnosti, že využitie vynálezu je zakázané zákonom alebo správnym predpisom. Taktiež sa tieto výluky vzťahujú na odrody rastlín a plemená zvierat, ako aj v podstate biologické postupy pestovania rastlín alebo chovu zvierat. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na mikrobiologické postupy a výrobky získané s ich pomocou.¹⁸ V porovnaní s nemeckou je slovenská úprava koncipovaná širšie, keďže zahŕňa aj úpravu biotechnologických vynálezov, vrátane výluk z ochrany.¹⁹ Česká úprava obsahuje osobitný predpis zákon č. 206/2000 Sb. o ochrane biotechnologických vynálezov a o zmene zákona č. 132/1989 Sb., o ochrane práv k novým odrudám rastlín a plemenám zvierat, ve znění zákona č. 93/1996 Sb., v ktorom sú uvedené osobitné výluky vzťahujúce sa na biotechnologické vynálezy ako aj osobitné podmienky ich patentovateľnosti.²⁰

Právo na patent patrí vynálezci alebo jeho právnomu nástupcovi (§ 6 PatG). Ďalej

PatG pri pluralite vynálezcov rozlišuje, či sa na vytvorení vynálezu podieľali viaceré osoby spoločne alebo nezávisle od seba. Pokiaľ sa na vytvorení vynálezu podieľali viaceré osoby spoločne, v tom prípade im patrí aj právo na patent spoločne. Ak však došlo u viacerých osôb k vytvoreniu riešenia nezávisle od seba, patrí právo na patent tomu, kto prvý patent prihlási na patentovom úrade.²¹ Obdobnú úpravu obsahuje aj slovenský a český PatZ. Spolupôvodcovia vynálezu majú právo na patent (v SR **právo na riešenie**) v rozsahu, v akom sa podieľali na vytvorení vynálezu.²²

Z pojmového hľadiska aj český patentový zákon hovorí o práve na patent,²³ rovnako tak aj Európsky patentový dohovor.²⁴ Výnimkou je slovenský patentový zákon, ktorý pracuje s pojmom právo na riešenie, čo je odôvodnené tým, že v tejto fáze vytvorenia riešenia nie je zjavné, či dôjde k podaniu patentovej prihlášky a či na vynález bude patent udelený.²⁵

3 Právna úprava zamestnaneckých vynálezov

Zaujímavosťou právnej úpravy v Nemecku je osobitný zákon o zamestnaneckých vynálezoch prijatý ešte v roku 1957, ktorý platí v znení ostatnej zmeny z roku 2009 dodnes.²⁶ Uvedený predpis reguluje jednotne vzťahy medzi zamestnancom a zamestnávateľom pri vytváraní technických riešení chrániteľných patentom alebo úžitkovým vzorom a vzťahuje sa tiež na zlepšovacie návrhy.

Osobná pôsobnosť zákona sa vzťahuje na zamestnancov súkromného a verejného sektora, vrátane štátnych zamestnancov a vojakov. Za zmienku stojí aj osobitná úprava pre vynálezy realizované na vysokých školách (§ 42 ArbEG).

Z pojmového hľadiska sa v porovnávaných právnych úpravách stretávame s rôznym označením vynálezov vytváraných v pracovnom pomere. Nemecký zákon (ArbEG) používa výraz *Diensterfindung* (služobný, resp. zamestnanecký vynález). Na porovnanie česká úprava pracuje s pojmom podnikový vynález a slovenský patentový zákon upravuje zamestnanecké vynálezy. V tejto súvislosti však pripomíname, že slovenský patentový zákon pred prijatím novely patentového zákona (zákon č. 242/2017 Z. z.) nepoužíval ani jeden z uvedených pojmov.

Vynálezy vytvárané zamestnancami sa v zmysle § 4 ods. 1 ArbEG delia na zamestnanecké vynálezy (*Diensterfindungen*, resp. *gebundene Erfindungen*; § 4 ods. 2 ArbEG)²⁷ a voľné vynálezy (*freie Erfindungen*; § 4 ods. 3 ArbEG).

Nemecká právna úprava za **zamestnanecký vynález** označuje vynález vytvorený počas trvania pracovnoprávneho vzťahu, ktorý vznikol buď pri plnení povinností zamestnanca v podniku²⁸ (pod týmto pojmom rozumie nemecká právna veda predovšetkým podnikateľské subjekty)²⁹, alebo vo verejnej správe (napr. úrady, vzdelávacie inštitúcie, neziskové organizácie)³⁰, alebo v rozhodujúcej miere spočíva na skúsenostiach alebo práci podniku alebo verejnej správy.³¹ Ostatné vynálezy zamestnancov, ktoré nespĺňajú uvedené kritériá, označuje za voľné vynálezy (tzv. *freie Erfindungen*). Napriek tomu, že **voľné vynálezy** vznikajú v zásade mimo rámca plnenia úloh pre zamestnávateľa alebo získaných skúseností zamestnanca, zostáva zachovaná oznamovacia povinnosť (tzv. *Mitteilungspflicht*)³² a ponuková povinnosť (tzv. *Anbietungspflicht*)³³ zamestnanca voči zamestnávateľovi. V rámci **oznamovacej povinnosti** je zamestnanec, ktorý počas trvania pracov-

16 Porovnaj čl. 52 ods. 1 Dohovoru o udeľovaní európskych patentov (Európsky patentový dohovor) z 5.10.1973 (oznámenie MZV SR č. 376/2002 Z. z., ďalej aj „EPD“); § 1 ods. 1 PatG; § 5 ods. 1 PatZ SR; § 3 ods. 1 PatZ ČR.

17 Porovnaj aj čl. 52 ods. 2 EPD; § 1 ods. 2 PatG; § 5 ods. 3 PatZ SR; § 3 ods. 2 PatZ ČR.

18 Porovnaj čl. 53 EPD.

19 Porovnaj § 6 PatZ SR.

20 Porovnaj § 4 PatZ ČR.

21 Pozri § 6, 3. veta PatG.

22 § 10 ods. 3 PatZ SR; § 8 ods. 3 PatZ ČR.

23 Pozri čl. 60 EPD.

24 Podľa čl. 60 ods. 1 EPD právo na európsky patent má pôvodca vynálezu alebo jeho právny nástupca. Ak je pôvodca vynálezu zamestnancom, riadi sa právo na európsky patent zákonom štátu, v ktorom je zamestnanec prevažne zamestnaný; ak nemožno stanoviť, v ktorom štáte je zamestnanec prevažne zamestnaný, použije sa zákon toho štátu, na ktorého území je podnik, ku ktorému zamestnanec patrí.

25 K problematike pozri aj VOJČÍK, P. a kol., 2014. Právo duševného vlastníctva. 2. upravené vydanie. s. 265.

26 Gesetz über Arbeitnehmererfindungen (ďalej aj „ArbEG“). Pozri aj BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage.

27 V literatúre sa stretávame aj s prekladom „služobné vynálezy“. Z dôvodu zachovania jednoty pojmov budeme používať výraz „zamestnanecký vynález“.

28 Tzv. „Aufgabenerfindung“ § 4 ods. 2 písm. 1 ArbEG.

29 ULLRICH, H., 1993. Auslegung und Ergänzung der Schutzrechtsregeln gemeinsamer Forschung und Entwicklung, GRUR 93, 3. 338 – 344.

30 BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage. s. 205 – 206.

31 Tzv. „Erfahrungserfindung“ § 4 ods. 2 písm. 2 ArbEG.

32 Pozri § 18 ArbEG.

33 Pozri § 19 ArbEG.

noprávneho vzťahu vytvorí voľný vynález, povinný bez zbytočného odkladu to písomne (v textovej forme) oznámiť zamestnávateľovi. Musí mu pritom poskytnúť toľko informácií, aby zamestnávateľ vedel posúdiť, či ide o voľný vynález (§ 18 ods. 1 ArbEG). Pokiaľ sa zamestnávateľ do troch mesiacov po oznámení nevyjadrí, uplynutím tejto lehoty už nie je možné si uplatniť nárok ako na zamestnanecký vynález. Táto oznamovacia povinnosť nevzniká, pokiaľ vynález nie je použiteľný v oblasti činnosti zamestnávateľa.

S **ponukovou povinnosťou** zamestnanca vo vzťahu k voľným vynálezom je spojená aj jeho povinnosť ponúknuť za primeraných podmienok zamestnávateľovi nevýlučné právo na použitie vynálezu (§ 19 ods. 1 ArbEG), pokiaľ v čase ponuky vynález spadá do oblasti činnosti zamestnávateľa. Ponuku možno vykonať súčasne s oznámením o vytvorení vynálezu. Pokiaľ zamestnávateľ túto ponuku neprijme do troch mesiacov od ponuky, stráca toto prednostné právo.

Za trvanie pracovného pomeru nemecká právna veda považuje začatie a skončenie pracovnoprávneho vzťahu v právnom zmysle slova a nie je rozhodujúce, kedy dôjde k skutočnému začiatku, resp. reálnemu výkonu práce. Skutočný výkon práce by sa posudzoval len v prípade, pokiaľ by pracovná zmluva nebola platne uzavretá.³⁴ Tým, že zákon obmedzuje vytvorenie vynálezu na trvanie pracovného pomeru, nie pracovného času, zamestnanecký režim sa bude uplatňovať aj v prípade, keď bude vynález vytvorený vo voľnom čase, počas práceneschopnosti, počas dovolenky a pod.³⁵ Napriek nejednotným názorom je potrebné rovnako interpretovať aj vytváranie zamestnaneckých vynálezov podľa slovenskej a českej úpravy.

Obdobne ako na Slovensku a v Čechách aj v Nemecku podliehajú zamestnanecké vynálezy **ohlasovacej povinnosti** (tzv. Meldepflicht) podľa § 5 ArbEG.³⁶ Podľa nemeckej úpravy má zamestnanec povinnosť ohlásiť zamestnávateľovi, že došlo

k vytvoreniu zamestnaneckého vynálezu, ktorú musí splniť bez zbytočného odkladu s predložením opisu technickej úlohy a jej riešenia vrátane všetkých dokumentov potrebných na pochopenie vynálezu a oznámiť prípadných spolupôvodcov, ktorí môžu realizovať spoločné podanie. Zamestnávateľ je povinný bezodkladne potvrdiť doručenie podania v „textovej“ forme. Pôvodná úprava hovorila o písomnej forme podania, pričom z odôvodnenia vyplýva, že nová úprava zohľadňuje rozvoj informačných a komunikačných technológií. Zákonodarcu toto menej prísne podanie považuje za dostatočné aj z pohľadu právnej istoty a zrozumiteľnosti.³⁷ Slovenská ani česká úprava takéto rozlišovanie nepozná, pričom používa výraz písomná forma a v rámci nej môže prípadne špecifikovať, či sa vyžaduje napr. podanie podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom.

Pokiaľ oznámenie zamestnanca nemá potrebné zákonné náležitosti³⁸, je zamestnávateľ povinný mu to oznámiť do dvoch mesiacov od jeho prijatia s uvedením dôvodov. V prípade neoznámenia v uvedenej lehote sa bude oznámenie považovať za podané riadne.

Na rozdiel od slovenskej a českej úpravy, ktorá upravuje trojmesačnú lehotu na uplatnenie práva, nemecký zamestnávateľ je povinný uplatniť si nároky zo zamestnaneckého vynálezu v lehote štyroch mesiacov, pričom novela z roku 2009 ustanovenie týkajúce sa výslovného uplatnenia nároku voči zamestnancovi zmenila tak, že za uplatnenie sa považuje aj mlčanie, teda ak zamestnávateľ v uvedenej lehote nevyhlási, že zamestnanecký vynález dáva zamestnancovi voľne k dispozícii. Platí tu fikcia uplatnenia nároku.³⁹ Predchádzajúca úprava pritom vyžadovala aktívne konanie a písomné uplatnenie nároku zo strany zamestnávateľa voči zamestnancovi, pokiaľ si nárok chcel uplatniť. Z formálneho hľadiska zákon aj tu po novom uvádza namiesto písomnej formy vyhlásenia formu textovú.

Pokiaľ sa zamestnanecký vynález stane voľným z dôvodu explicitného vyhlásenia zamestnávateľa (tzv. frei gewordene Dienstfindungen), zamestnanec ním môže voľne disponovať.⁴⁰ V takomto prípade neplatia ani obmedzenia pre zamestnanca spočívajúce v oznamovacej povinnosti (§ 18 ArbEG) a ponukovej povinnosti (§ 19 ArbEG), ktoré platia pri voľných vynálezoch (tzv. freie Erfindungen).⁴¹

Podľa § 6 ods. 1 ArbEG je zamestnávateľ oprávnený uplatniť si nárok na zamestnanecký vynález vyhlásením voči zamestnancovi a uplatnením nároku prechádzajú všetky majetkové práva k zamestnaneckému vynálezu na zamestnávateľa (§ 7 ods. 1 ArbEG). Nemecký zákon pritom pôvodne rozlišoval, či došlo k uplatneniu nároku v neobmedzenom rozsahu (unbeschränkt), kedy všetky práva k zamestnaneckému vynálezu prechádzali na zamestnávateľa (§ 9 ArbEG) alebo v rozsahu obmedzenom (beschränkt), kedy zamestnávateľ získaval len nevýlučné právo na použitie zamestnaneckého vynálezu (§ 10 ArbEG). V oboch prípadoch uplatnenia práva zamestnávateľa vznikol zamestnancovi nárok na **primeranú náhradu** (odmenu). Toto rozlišovanie bolo zrušené zmenou ArbEG v roku 2009, ktorá vypustila ustanovenie o obmedzenom uplatnení nároku zo strany zamestnávateľa, čo napriek rozsiahlej kritike podľa nášho názoru celú úpravu značne zjednodušilo a sprehľadnilo.

Jedným z dôvodov zmeny boli aj nemalé obmedzenia tak zamestnávateľa ako aj zamestnanca pri využívaní riešenia, napr. pri udeľovaní licencií alebo pri prevode, keďže zamestnávateľ disponoval len nevýlučným právom na použitie, čo v praxi spôsobovalo problémy.⁴² V súčasnej platnej úprave teda došlo k zjednoteniu odmeňovania, pričom zamestnancovi sa priznáva **nárok na odmenu**, pokiaľ si zamestnávateľ uplatní právo zo zamestnaneckého vynálezu (§ 9 ods. 1 PatG). Pri určení výšky odmeny sa zohľadňuje priemyselná využiteľnosť, úlohy a postavenie zamestnanca v podniku, ako aj rozhodujúci podiel podniku na

34 BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage. s. 193.

35 BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage. s. 198.

36 Slovenská ani česká právna úprava nerozlišujú medzi oznamovacou povinnosťou (Mitteilungspflicht) podľa § 18 ArbEG a ohlasovacou povinnosťou (Meldepflicht) podľa § 5 ArbEG, pričom povinnosti zamestnanca písomne upovedomiť zamestnávateľa o vytvorení zamestnaneckého vynálezu zodpovedná vymedzenie ohlasovacej povinnosti v § 5 ArbEG.

37 BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage. s. 225.

38 Pozri § 5 ods. 2 ArbEG.

39 BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage. s. 306.

40 Napriek istej jazykovej podobnosti, ArbEG striktne rozlišuje medzi zamestnaneckým vynálezom, ktorý sa stane voľným a tzv. voľným vynálezom. Rozdielom medzi týmito vynálezmi sme sa venovali v úvode tejto časti textu.

41 K rozdielom medzi ohlasovanou povinnosťou (Meldepflicht) podľa § 5 ArbEG a oznamovacou povinnosťou (Mitteilungspflicht) podľa § 18 ArbEG pozri poznámku č. 35.

42 BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage. s. 305, 306.

uskutočnení zamestnaneckého vynálezu (§ 9 ods. 2 PatG). Nemecký zákon (ArbEG) odmenu pojmovo nešpecifikuje, na rozdiel od slovenskej a českej úpravy, ktoré hovoria o **práve na primeranú odmenu a práve na dodatočné vyrovnanie**.

Právo na primeranú odmenu podľa slovenského patentového zákona vzniká pôvodcovi ex lege, ak si zamestnávateľ voči nemu uplatní právo na riešenie, buď vo forme písomného oznámenia, alebo podaním patentovej prihlášky. Je pritom nejasné, či by mohlo ísť aj o podanie inej ako patentovej prihlášky, o čom sme diskutovali v predchádzajúcich článkoch venovaných tejto téme a podľa nášho názoru je to možné.⁴³ Na určenie výšky primeranej odmeny bude rozhodujúci technický a hospodársky význam vynálezu, prínos dosiahnuteľný (česká úprava hovorí o „dosiahnutom“ prínose) jeho využitím alebo iným uplatnením, materiálny podiel zamestnávateľa na vytvorení vynálezu a rozsah a obsah pracovných úloh pôvodcu.

V súvislosti s reguláciou odmeňovania je však zvláštnosťou nemeckej úpravy to, že počítá s prijatím smerníc na stanovenie výšky odmeny (§ 11 ArbEG). V súčasnosti platí smernica o odmeňovaní zamestnaneckých vynálezov v súkromnom sektore z 20. 7. 1959, zmenená smernicou z 1. 9. 1983⁴⁴. Pokiaľ ide o smernicu o odmeňovaní zamestnaneckých vynálezov vo verejnom sektore z 1. 12. 1960⁴⁵, odkazuje sa v nej na primerané použitie smernice o odmeňovaní zamestnaneckých vynálezov v súkromnom sektore aj na zamestnancov verejného sektora, vrátane štátnych zamestnancov a vojakov.

Pri stanovení **druhu a výšky odmeny** platí, že musí byť určená v primeranej lehote po uplatnení práva na zamestnanecký vynález. Predpokladá sa pritom dohoda medzi zamestnancom a zamestnávateľom. Pokiaľ však v primeranej lehote k dohode nedôjde, musí zamestnávateľ stanoviť výšku písomne (v textovej forme) v odôvodnenom vyhlásení a zaplatiť sumu zodpovedajúcu vyhláseniu. Odmenu je nutné stanoviť najneskôr do troch mesiacov po udelení

ochrany. Ak zamestnanec s určenou odmenou nesúhlasí, môže do dvoch mesiacov po jej určení namietat' jej výšku. V prípade, že tak neurobí, je odmena konečná a záväzná pre obidve strany.⁴⁶

Obdobne ako v slovenskom a v českom patentovom zákone aj nemecká právna úprava obsahuje možnosť **zmeniť výšku odmeny**, pokiaľ dôjde k podstatnej zmene podmienok, ktoré boli rozhodujúce na určenie alebo stanovenie pôvodnej odmeny. Rozdiel však spočíva v tom, že nemecká úprava umožňuje požadovať inú úpravu odmeny tak zo strany zamestnanca ako aj zamestnávateľa, pričom sa predpokladá ich vzájomný súhlas.⁴⁷ Slovenská aj česká úprava dáva toto právo len zamestnancovi v prípade uplatnenia **práva na dodatočné vyrovnanie**. Ostatná novela slovenského patentového zákona (zákon č. 242/2017 Z. z.) tieto ustanovenia precizovala a doplnila najmä z dôvodu reálnej vymožitelnosti tohto práva. Právo na dodatočné vyrovnanie má pôvodca (zamestnanec) vtedy, ak primeraná odmena nezodpovedá prínosu už dosiahnutému neskorším využitím alebo iným uplatnením zamestnaneckého vynálezu. Slovenská úprava na rozdiel od českej vypustila podmienku „zjavného“ nepomeru z dôvodu problematizácie kvantifikácie vzniku nepomeru, a tým aj nároku na dodatočné vyrovnanie. V súčasnosti by už preto mal byť na Slovensku predmetom skúmania vzniku nároku akýkoľvek reálny prínos dosiahnutý využitím zamestnaneckého vynálezu. Na tento účel zákonodarcu ukladá zamestnávateľovi informačnú povinnosť voči pôvodcovi spočívajúcu v povinnosti poskytnúť mu na jeho písomnú žiadosť podklady potrebné na určenie výšky dodatočného vyrovnania. Podľa zmenej slovenskej úpravy má pôvodca právo na dodatočné vyrovnanie aj vtedy, ak bola **primeraná odmena** zamestnávateľom určená **paušálnou sumou**, čo býva v praxi pomerne časté. Dôvodom je problematické určenie výšky primeranej odmeny, ktorú zamestnávateľ musí vyčíslit' v relatívne krátkom čase po uplatnení si práva na riešenie. V zmysle novely slovenského patentového zákona je primeraná odmena splatná do jedného mesiaca od uplatnenia práva

na riešenie. S určením odmeny v podobe paušálnej sumy sa v nemeckom zákone stretávame pri osobitnej úprave vynálezov na vysokých školách v § 42 ArbEG, ktorej sa venujeme ďalej v texte.

Ďalším špecifikom nemeckej úpravy je povinnosť zamestnávateľa prihlásiť zamestnanecký vynález k národnej ochrane či už patentovej, alebo, ak je to účelnejšie, ako úžitkový vzor (§ 13 ods. 1 ArbEG).

Rovnako ako v slovenskej a českej úprave, aj podľa nemeckého zákona ArbEG platí, že práva a povinnosti vyplývajúce z tohto predpisu zostávajú zachované aj po skončení pracovného pomeru (§ 26 ArbEG). Sporné prípady vrátane odmeňovania sa v zmysle § 28 ArbEG riešia pred rozhodcovským orgánom, ktorý sídli na Nemeckom patentovom a známkovom úrade v Mníchove, pričom toto rozhodcovské konanie by podľa § 37 ods. 1 ArbEG malo predchádzať podaniu žaloby na súde s výnimkami vedenými v § 37 ods. 2 ArbEG (napr. pokiaľ zamestnanec skončí pracovný pomer u zamestnávateľa). Táto úprava je uplatniteľná aj na verejný sektor, teda aj v prostredí vysokých škôl. Podľa nášho názoru ide o praktickú úpravu, ktorá by mohla byť inšpiráciou aj pre nášho zákonodarcu, vzhľadom na komplikovanosť týchto sporov, ktoré si vyžadujú špeciálne odborné znalosti sudcu.

4 Osobitná úprava vytvárania a odmeňovania zamestnaneckých vynálezov na vysokých školách

Pre vynálezy vytvorené na vysokých školách platia v Nemecku osobitné ustanovenia, ktoré zohľadňujú slobodu vedeckého bádania, pričom už bolo spomenuté, že v roku 2002 prešla právna úprava výraznou zmenou.⁴⁸ Jedným z dôvodov zmeny a modernizácie úpravy zamestnaneckých vynálezov vytvorených na vysokých školách bola podpora transferu technológií a zintenzívnenie prenosu poznatkov vedy medzi vysokými školami a priemyslom.⁴⁹ Zákonodarcu sa tiež snažil podporiť tvorivý potenciál zamestnancov na vysokých školách, ktorí, hoci pracujú so špičkovými technológiami,

43 Pozri BAČÁROVÁ, R., 2017. Vplyv právnej regulácie odmeňovania zamestnaneckých vynálezov na určenie výšky odmeny v kontexte pripravovanej novely slovenského patentového zákona. In: Obchodnéprávny revue. roč. 9, č. 5 (2017), s. 133 – 139 alebo BAČÁROVÁ, R., 2017. Tvorivosť zamestnancov a ich odmeňovanie z pohľadu zmien v slovenskom patentovom práve. In: Revue pro právo a technologie. Roč. 8, č. 16 (2017), s. 3 – 23.

44 BAnz. Nr. 156 v. 18.8.1959, 559 – Blatt 1959, 300; für Berlin auf Grund Art. II d. Ges. v. 2.8.1957 (GVBl. Berlin 1957, 869), veröffentlicht. am 17.1.1961 (GVBl. Berlin 1961, 111). RL Nr. 11 ist neu gefasst durch Änderungsrichtlinie v. 1.9.1983 Nr. 169/83 – BIPMZ1983, 350.

45 BAnz. Nr. 237 v. 8.12.1960 BArbBl. – 1960, 767 – BIPMZ 1961, 69; für Berlin auf Grund Art. II d. Ges. v. 2.8.1957 (GVBl. Berlin 1957, 869), veröffentlicht. am 17.1.1961 (GVBl. Berlin 1961, 118).

46 Pozri § 12 ods. 5 ArbEG.

47 Pozri § 12 ods. 6 ArbEG.

48 Pozri čl. 1 č. 2 zákona o zmene zákona ArbEG z 18.1.2002 (BGBl. I S. 414) platného od 7.2.2002.

49 Pozri aj § 2 ods. 7 Hochschulrahmengesetz (HRG); porovnaj BARTENBACH, K. – VOLZ, F.-E. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage. Köln: Carl Heymanns. 2013, s. 1455. ISBN 978-3-452-25582-2.

pre výsledky výskumu nachádzali využitie v praxi len v obmedzenom rozsahu. Uvedený problém v súčasnosti trápi aj slovenské a české vysoké školstvo, hoci aj tu sa postupne tvoria nástroje, ako podporiť prenos výsledkov výskumu a know-how do praxe, či už vybudovaním centier transferu technológií a prijatím osobitných vnútorných predpisov (smerníc) o ochrane duševného vlastníctva, alebo podporou projektov s účasťou verejného aj súkromného sektora. Ale v prípade spolupráce vedeckovýskumných inštitúcií so súkromným sektorom narážame na problém štátnej pomoci, ktorá kreovanie partnerstiev v projektoch značne limituje. Vyžaduje už na začiatku pomerne presne zadefinovať najmä práva k výsledkom projektu s osobitným zreteľom na vytvorenie a spoločné využívanie duševného vlastníctva tak, aby nedochádzalo k neoprávnenej štátnej pomoci.

Je potrebné doplniť, že spomínaná nemecká úprava prešla výraznou zmenou, keďže pôvodná regulácia označovala vynálezy vytvorené na vysokých školách za voľné vynálezy a vzťahovala sa len na profesorov, docentov a vedeckých pracovníkov (asistentov).⁵⁰ Nová kodifikácia tieto vynálezy zaradila naopak medzi vynálezy zamestnanecké a rozšírila osobnú pôsobnosť zákona na všetky zamestnancov vysokej školy s určitými výnimkami a obmedzeniami, ktoré sa vzťahujú len na vedeckých pracovníkov pôsobiach na vysokej škole.

V tomto kontexte je tiež potrebné poukázať na nutnosť vysporiadať sa s otázkou, kto bude nositeľom práv k vynálezom vytvoreným na vysokých školách, keďže § 42 ArbEG hovorí o právach nadriadeného (zamestnávateľa), pričom v Nemecku nemusí byť zamestnávateľom priamo vysoká škola, ale napr. aj kraj, spolok alebo napr. nadácia.⁵¹ Na Slovensku alebo v Čechách to platí obdobne a práva k vytvorenému zamestnaneckému vynálezu sa budú posudzovať podľa toho, či pôjde o verejné, štátne, súkromné alebo zahraničné vysoké školy.

Pokiaľ ide o osobitnú úpravu pre vynálezy vytvorené na vysokých školách, nemecká úprava vychádza z princípu slobody publikovania výsledkov vedeckovýkumnej činnosti a preferuje záujmy zamestnancov – vedcov pri rozhodovaní, či sa riešenie zverejní. Aj tu však platí ohlasovacia povinnosť vynálezcu. Zákon teda dáva za-

mestnávateľovi možnosť, aby pred zverejnením zamestnaneckého vynálezu vykonal potrebné úkony smerujúce k zabráneniu straty novosti vynálezu. V zmysle § 42 bod 1 ArbEG je vynálezca oprávnený zverejniť vynález v rámci svojej výučbovej a výkumnej činnosti, pokiaľ to ohlási zamestnávateľovi včas, spravidla dva mesiace vopred. Za splnenia daných podmienok už nie je povinný zachovávať o vynáleze mlčanlivosť. Splnením ohlasovacej povinnosti vynálezca dáva zamestnávateľovi možnosť, aby mohol podať napr. patentovú prihlášku ešte pred zverejnením vynálezu.

V rámci realizácie slobody vedeckého bádania môže vynálezca taktiež odmietnuť zverejniť vynález, a potom nie je povinný takýto vynález ponúknuť zamestnávateľovi. Ak by sa však rozhodol zverejniť ho neskôr, pričom ArbEG neuvádza dokedy sa musí rozhodnúť, musí si splniť ohlasovaciu povinnosť voči zamestnávateľovi bez zbytočného odkladu. Aj táto úprava preferuje záujem vynálezcu, aby sa sám rozhodol, či ho chce prihlásiť, alebo nie. Napriek uvedenému je prioritnou snahou podporiť transfer technológií na vysokých školách, čo prirodzene smeruje k počiatočnému patentovaniu a až následnému publikovaniu. Ide o rozdielny prístup, keďže v porovnaní so slovenskou aj českou úpravou v prípade zamestnaneckých vynálezov zo zákona tieto práva patria bez výnimky zamestnávateľovi, ak sa nedohodne inak.

Slovenská aj česká zákonná úprava pri vytváraní zamestnaneckých vynálezov na vysokých školách a vo vzdelávacích inštitúciách nedáva zamestnancovi takéto rozsiahle právomoci, pričom úpravu rieši jednotne a nezohľadňuje osobitosti vytvárania vynálezov vo vedeckovýkumných inštitúciách. Podľa nášho názoru však má takáto osobitná úprava svoje odstatnenie, keďže v praxi nie je úplne bez problémov posudzovanie naplnenia podmienok patentovateľnosti zamestnaneckých vynálezov vytváraných v priemyselných podnikoch a vo vedeckovýkumných inštitúciách. Už skôr sme vyslovili názor, že zákonná úprava zamestnaneckých vynálezov je problematicky uplatniteľná v akademickom prostredí napríklad pri odmeňovaní v súvislosti s posudzovaním technického a hospodárskeho významu vynálezu. Uvedené nedostatký je síce možné vyriešiť v rámci inter-

ných smerníc univerzít a vedeckovýkumných inštitúcií, no podľa nášho názoru istá miera zákonnej harmonizácie v tejto oblasti by mohla prispieť k zjednodušeniu úpravy a väčšej právnej istote tak zamestnanca ako aj zamestnávateľa.⁵²

Napriek deklarovanej slobode vedeckého bádania zmena ArbEG v roku 2002 si kladla za cieľ posilniť transfer technológií na nemeckých univerzitách v duchu hesla „*najprv patentovať, potom publikovať*“. Vzhľadom na možnosť dosiahnutia rýchleho benefitu je vo výskume na našich vysokých školách stále preferovaný publikačný výstup pred získaním patentovej či inej ochrany výsledku výskumu, hoci aj tento prístup sa pomaly mení. Napriek tomu, že slovenská aj česká právna úprava neumožňuje ponechať rozhodnutie o zverejnení vynálezu na zamestnanca, v praxi sa s problémom preduverejnenia patentovateľných riešení vo forme publikačných výstupov stále stretávame. Podľa nášho názoru by osobitná úprava jasne regulujúca oblasť zamestnaneckých vynálezov v akademickom prostredí mohla nastaviť také pravidlá, ktoré by pomohli zatriktívniť patentovú ochranu. Inšpiráciou by mohla byť aj rozoberaná nemecká úprava, ktorá nielen transparentne reguluje tieto vzťahy v otázkach odmeňovania, ale napríklad aj jasne zakotvuje právo vynálezcu na použitie zamestnaneckého vynálezu v rámci jeho vyučovacej a vedeckovýkumnej činnosti.⁵³ Pri uplatnení nároku na zamestnanecký vynález teda vynálezcu zostáva zachované nevýlučné právo na jeho použitie v rámci svojej vyučovacej a výkumnej činnosti.

V porovnaní už s uvedeným je rozdielne upravená politika **odmeňovania zamestnaneckých vynálezov vytvorených na vysokých školách**. Kým odmeňovanie zamestnaneckých vynálezov v priemysle zohľadňuje priemyselnú využiteľnosť, úlohy a postavenie zamestnanca v podniku, ako aj rozhodujúci podiel podniku na uskutočnení zamestnaneckého vynálezu (§ 9 ods. 2 ArbEG), v akademickom prostredí je systém odmeňovania upravený špeciálne a je postavený skôr na vyplácaní paušálnej sumy. Vo všeobecnosti sa vychádza z tzv. tretinového modelu, teda ak zamestnávateľ využije vynález, výška odmeny je určená fixnou sumou 30 % z hrubého príjmu dosiahnutého jeho využitím.⁵⁴

50 Zákon o zmene zákona ArbEG z 18.1.2002 (BGBl. I. s. 414).

51 BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage., s. 1469.

52 Problematike sme sa venovali v článku BAČÁROVÁ, R., 2017. Tvorivosť zamestnancov a ich odmeňovanie z pohľadu zmien v slovenskom patentovom práve. In: Revue pro právo a technologie. Roč. 8, č. 16 (2017), s. 3 – 23.

53 Porovnaj § 42 bod 3 ArbEG.

54 Na porovnanie odmeňovania na vybraných nemeckých univerzitách pozri Humboldt-Universität zu Berlin https://www.hu-berlin.de/en/research/transfer/-patente_lizenzen/pl_pat_rec_html#anf; Technische Universität München http://www.forte.tum.de/uploads/media/ip_policy.pdf; Universität des Saarlandes <http://www.kwt-uni-saarland.de/en/fields/patents-and-licences/invention-disclosure-in-accordance-with-the-german-employee-invention-act-arb-nerfg.html> (stav k 18.11.2019).

Slovenská ani česká úprava neobsahuje špeciálne ustanovenia zohľadňujúce osobitné postavenie vynálezcov, ktorí pôsobia vo vedeckovýskumných inštitúciách, pričom, ako bolo uvedené, ich motivácia na vytváraní nových riešení je iná ako u vynálezcov z podnikateľskej sféry a spočíva v preferencii publikovania výsledkov výskumu.

Z analyzovaných smerníc slovenských a českých univerzít bolo zistené, že primeraná odmena pre pôvodcu je stanovená prevažne paušálnou sumou, a to buď pevnou čiastkou, alebo uvedením určitého rozsahu limitovaného maximálnou výškou odmeny. Pri následnej komercializácii sa určuje výška odmeny percentuálnou sadzbou z čistého prínosu po zdanení a po odpočítaní nákladov spojených s ochranou a komercializáciou duševného vlastníctva. Percentuálne určená sadzba odmeny môže byť kategorizovaná aj podľa výšky celkovej odplaty, čím vyššia odmena, tým nižšie percento pre pôvodcu, pričom v niektorých smerniciach bola výška odmeny určená kombináciou pevnej a percentuálnej určenej sumy.⁵⁵ Vždy sa najvyššia časť z odmeny vypláca pôvodcovi, čo má pôsobiť predovšetkým motivačne. Ďalej sa časť odmeny vypláca pracovisku pôvodcu alebo fakulte a zvyšok patrí univerzite.⁵⁶ Pre vedeckovýskumné inštitúcie je pritom kľúčové nastaviť mechanizmus ďalšieho financovania nových, potenciálne patentovateľných riešení, napríklad vytvorením osobitného fondu na podporu transferu technológií, napríklad z odmeny vyplácajanej univerzite, ako je to aj na UPJŠ v Košiciach.⁵⁷

Záver

Z analýzy nemeckej, slovenskej a českej úpravy odmeňovania zamestnaneckých vynálezov vyplynulo, že nastavenie formálnej ochrany v súvislosti z uplatnením práva na riešenie je porovnateľné, keďže si vyžaduje splnenie oznamovacej (resp. ohlasovacej) a ponukovej povinnosti zo strany zamestnanca.

Najvýraznejšie rozdiely nemeckej úpravy sa prejavili v pomerne podrobnom spracovaní systému odmeňovania v osobitnom

zákone o zamestnaneckých vynálezoch (Gesetz über Arbeitnehmererfindungen) a smernici o odmeňovaní zamestnaneckých vynálezov v súkromnom sektore, ktoré precizujú výpočet odmeny a sú použiteľné aj na odmeňovanie zamestnaneckých vynálezov vo verejnom sektore. V porovnaní s tým česká a slovenská úprava obsahuje iba znaky, ktoré je potrebné zohľadniť pri určení výšky primeranej odmeny a dodatočného vyrovnania a podrobnosti sú ponechané výlučne na vnútornú reguláciu zamestnávateľa.

Praktickým sa javí aj vytvorenie rozhodcovského orgánu na riešenie vzniknutých sporov, teda aj sporov o výšku odmeny za vytvorenie zamestnaneckého vynálezu, ktorý bol zriadený pri Nemeckom patentovom a známkovom úrade v Mnichove, pričom toto rozhodcovské konanie by malo predchádzať podaniu žaloby.

Zaujímavou je nemecká úprava týkajúca sa ustanovení pre vynálezy vytvorené na vysokých školách s osobitným spôsobom zákonného určenia odmeny vo forme fixnej sumy 30 % z hrubého príjmu dosiahnutého využitím vynálezu, ktorá sa následne precizuje v smerniciach prijímaných vysokou školou. Táto zákonná regulácia na jednej strane unifikuje odmeňovanie zamestnaneckých vynálezov v nemeckom akademickom prostredí, na strane druhej však ponecháva stále dostatočný priestor na autonómiu vysokej školy vo veciach odmeňovania. Z analyzovaných slovenských a českých interných smerníc vyplynulo, že hoci výška odmeny pre pôvodcu je väčšinou nastavená vyšším percentom, ako je to v Nemecku, sú aj univerzity, na ktorých sa minimálna odmena pohybuje v rozmedzí 20 – 25 % z hrubých príjmov. Vzhľadom na osobitosti vedeckovýskumného prostredia na našich univerzitách a formulovanie len všeobecných zákonných predpokladov na určenie odmeny (najmä dodatočného vyrovnania), stanovenie minimálnej dolnej hranice odmeny by mohlo byť jedným z opatrení, ktoré by mohli prispieť k predvídateľnosti a väčšej transparentnosti v odmeňovaní.

Literatúra

- BARTENBACH, K. – VOLZ, F. E., 2013. Arbeitnehmererfindungsgesetz Kommentar. 5. Auflage. Köln: Carl Heymanns. s. 1469. ISBN 978-3-452-25582-2.
- BAČÁROVÁ, R., 2017. Vplyv právnej regulácie odmeňovania zamestnaneckých vynálezov na určenie výšky odmeny v kontexte pripravovanej novely slovenského patentového zákona. In: Obchodněprávní revue. Roč. 9, č. 5 (2017), s. 133 – 139. ISSN 1803-6554.
- BAČÁROVÁ, R., 2017. Tvorivosť zamestnancov a ich odmeňovanie z pohľadu zmien v slovenskom patentovom práve. In: Revue pro právo a technologie. Roč. 8, č. 16 (2017), s. 3 – 23. ISSN 1804-5383.
- BOHÁČEK, M. Co je podnikový vynález a jaká má být za něj odměna? European Offroads of Social Science: Law, Economics, History, Political Science, Linguistics, International Relations. No. 1, s. 3-22.
- CHLOUPEK, V. 2019. Does Paying Innovative Employees Pay Off? In: Sundara Rajan, M. (Ed.). (2019). Cambridge Handbook of Intellectual Property in Central and Eastern Europe (Cambridge Law Handbooks). Cambridge: Cambridge University Press. doi: 10.1017/9781316661253.
- SVAČINA, P. – RÝDLOVÁ, B. – BOHÁČEK, M., 2018. Remuneration of Employee Inventions at Czech Universities. Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration. Vol. 26, Issue 43, 2018, pp. 232 – 245. eISSN 1804-8048, ISSN 1211-555X. [online 18.11.2019]. Dostupné na internete: <https://ssrn.com/abstract=3290695>.
- ULLRICH, H., 1993. Auslegung und Ergänzung der Schutzrechtsregeln gemeinsamer Forschung und Entwicklung, GRUR 93,3 (1993), s. 338 – 344. ISSN 0016-9420.
- VOJČÍK, P. a kol., 2014. Právo duševního vlastnictví. 2. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s. 265. ISBN 978-80-7380-527-2.
- Výročná správa Nemeckého patentového a známkového úradu, 2018 s. 55. [online 01. 06. 2019]. Dostupné na internete: <https://www.dpma.de/docs/dpma/veroeffentlichungen/jahresberichte/jahresbericht2018.pdf>

55 Pozri napríklad smernicu o Nakládání s výsledky výzkumu, vývoje a inovací na Univerzitě Karlově v Praze.

56 Na porovnanie odmeňovania na vybraných slovenských univerzitách a SAV pozri smernice: Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach https://www.upjs.sk/public/media/21607/Smernica_3_2019_DV.pdf; Slovenská technická univerzita v Bratislave http://www.ksp.stuba.sk/dokumenty/smernica/smernica-rektora_8-2017.pdf; Žilinská univerzita v Žiline https://nptt.cvtisr.sk/buxus/docs/podujatia%201/prezentacie/TTSZ_2018_-_prednasky/Corejova_Smernica_UNIZA_.pdf; Univerzita Komenského v Bratislave https://uniba.sk/fileadmin/ruk/legislativa/2015/Vp_2015_21.pdf; Slovenská akadémia vied http://www.ctt.sav.sk/_site_media/preVedcovSAV/naStiahnutie/Smernica%20SAV_2018/Smernica.doc (stav k 1.11.2019).

57 Na podrobnú analýzu odmeňovania zamestnaneckých vynálezov na českých univerzitách pozri SVAČINA, P. – RÝDLOVÁ, B. – BOHÁČEK, M. Remuneration of Employee Inventions at Czech Universities. Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration. Vol. 26, Issue 43, 2018, pp. 232 – 245. eISSN 1804-8048, ISSN 1211-555X. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3290695> (stav k 18.11.2019) alebo k odmeňovaniu zamestnaneckých vynálezov pozri aj CHLOUPEK, V. Does Paying Innovative Employees Pay Off? In: Sundara Rajan, M. (Ed.). (2019). Cambridge Handbook of Intellectual Property in Central and Eastern Europe (Cambridge Law Handbooks). Cambridge: Cambridge University Press. doi: 10.1017/9781316661253 (stav k 19.11.2019). BOHÁČEK, M. Co je podnikový vynález a jaká má být za něj odměna? European Offroads of Social Science: Law, Economics, History, Political Science, Linguistics, International Relations. No. 1, pp. 3-22.

Analýza smernice o on-line prenosoch vysielateľov a o retransmisii programov

Analysis of the New EU Directive about Online Transmissions of Broadcasters and Retransmissions of Programmes

Jakub SLOVÁK¹

ABSTRAKT

Cieľom článku je podrobne objasniť proces prijatia novej smernice Európskej únie o pravidlách výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľné na niektoré on-line vysielania vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov, ako aj vysvetliť detailnejšie jej ustanovenia v kontexte staršej legislatívy Európskej únie a súčasného, aktuálne platného, Autorského zákona na Slovensku. Článok primárne vychádza z novej smernice a sústreďuje sa na úpravu problematiky vysielania, retransmisie, nových doplnkových on-line služieb, na technológiu priameho vstupu a s tým súvisiaceho vysporiadania práv. V nadväznosti na budúce prebratie novej smernice do slovenskej autorskoprávnej legislatívy sú v závere načrtnuté možné zmeny Autorského zákona.

ABSTRACT

The main focus of this article is to clarify the process of negotiations and adoption of the new EU directive laying down rules on the exercise of copyright and related rights applicable to certain online transmissions of broadcasting organisations and retransmissions of television and radio programmes, as well as to explain in details its provisions within the context of older EU legislation and actual Copyright Act in Slovakia. The article mostly concentrates on the new directive, in particular on the regulation of topics such as broadcasting, retransmission, newly added ancillary online services and on the technology of direct injection, all followed by related clearance of rights. In connection with the future transposition of new directive into the Slovak copyright legislation, the possible changes of Copyright Act are described at the end.

Kľúčové slová

autorské právo, smernica, prenos, vysielanie, retransmisia, priamy vstup, on-line služby, programy, vysporiadanie práv, kolektívna správa práv, Súdny dvor

Keywords

copyright, directive, transmission, broadcasting, retransmission, direct injection, online services, programmes, clearance of rights, collective management of rights, Court of Justice

Úvod

Vysielanie a retransmisia v kontexte autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom patria medzi zložitejšie témy v rámci práva duševného vlastníctva. Pre ich celkové pochopenie je potrebné mať nielen mnoho technických a technologických súvislostí (napr. vedomosť o tom, ako fungujú určité služby alebo čo sa skrýva

pod jednotlivými metódami, prostriedkami a spôsobmi vysielania či retransmisie), ale aj globálny obraz o ich medzinárodno-právnom i európskom vývoji. Už z viac než 20-ročnej neúspešnej, ale stále trvajúcej snahy Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) harmonizovať ochranu vysielateľov medzinárodnou zmluvou vyplýva, že názory na dané témy nie sú jednotné a národné zákony štátov sa v ich úprave

v mnohom líšia. V dnešnej digitálnej dobe je totiž náročné správne technologicky uchopiť všetky špecifiká a spôsoby vysielania a retransmisie. O to ťažšie sa dajú tieto oblasti normatívne regulovať, aby si zachovali potrebnú odolnosť a flexibilitu vzhľadom na technologický progres. Tomu čelí aj staršia európska legislatíva, pričom práve jedna zo smerníc týkajúcich sa vysielania a retransmisie pochádza ešte z roku 1993.

1 JUDr. Jakub Slovák, odbor autorského práva Ministerstva kultúry SR, jakub.slovak@culture.gov.sk

Cesta k novej legislatíve v oblasti vysielania a retransmisie

O revízii smernice Rady 93/83/EHS z 27. septembra 1993 o koordinácii určitých pravidiel týkajúcich sa autorského práva a príbuzných práv pri satelitnom vysielaní a káblovej retransmisii (ďalej len „smernica 93/83/EHS“ alebo „CabSat smernica“) sa uvažovalo už dlhší čas. Európska komisia bola spočiatku skúpa na informácie. V Stratégii pre jednotný digitálny trh zverejnenej ešte v máji 2015 len všeobecne skonštatovala, že „... preskúma smernicu o satelitnom vysielaní a káblovej retransmisii, aby posúdila potrebu rozšíriť jej rozsah pôsobnosti na on-line vysielanie a potrebu ďalších opatrení s cieľom zabezpečiť lepší cezhraničný prístup k službám poskytovateľov vysielania v Európe“². Trochu konkrétnejšie načrtla Európska komisia svoj plán v Oznámení Európskej komisie Európskemu parlamentu, Rade, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom „Smerom k modernému, európskejšiemu rámcu autorského práva“³. V tomto dokumente Európska komisia uviedla, že pokiaľ ide o služby televíznych a rozhlasových vysielateľov, tak stará CabSat smernica síce obsahuje určité pravidlá na vysporiadanie práv pri niektorých cezhraničných činnostiach vysielateľov, ale vznik týchto pravidiel sa datuje ešte do obdobia, než vysielatelia začali vo veľkom využívať internet ako jeden z hlavných distribučných kanálov. Okrem toho CabSat smernica má len obmedzenú pôsobnosť, pretože sa vzťahuje iba na satelitné vysielanie a káblovú retransmisiiu. Zámerom európskeho zákonodarcu bolo preto vykonanie jej revízie, aby sa mohla uplatňovať aj na on-line prostredie a umožnila cezhraničné on-line šírenie rozhlasových a televíznych programov.

Keďže členské štáty Európskej únie (ďalej len „ČS EÚ“) očakávali novú revidovanú verziu smernice 93/83/EHS, o to väčšie bolo ich prekvapenie, keď Európska komisia zverejnila 14. septembra 2016 návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú pravidlá výkonu autorského práva a s ním súvisiacich práv uplatniteľné na niektoré on-line vysielania vysielacích organizácií a retransmisie televíznych a rozhlasových programov (ďalej len „návrh nariadenia“). Európska komisia sa tak rozhodla pre zaujímavý krok. Nielenže nepredložila revíziu starej CabSat smernice, ale prišla s úplne novou

legislatívou potenciálne aplikovateľnou na on-line prostredie a ešte aj v právnej forme priamo záväzného a účinného nariadenia. Prečo práve nariadenie? To sa Európska komisia snažila vyargumentovať rozsiahlou analýzou v dokumente „Posúdenie vplyvov“⁴, ktorý vyšiel spoločne s nariadením. V ňom Európska komisia identifikovala základné problémy jednak v oblasti vysielania, a jednak v oblasti retransmisie. V oboch oblastiach vyšpecifikovala zároveň niekoľko možností, ako problematiku regulovať na európskej úrovni, ktoré následne porovnala, posúdila a vybrala najvhodnejšiu.

Za páčivý problém v oblasti vysielania Európska komisia považovala najmä skutočnosť, že vysielatelia čelia v praxi ťažkostiam pri získavaní práv na svoje on-line služby, keď ich ponúkajú cezhranične. Týka sa to najmä služieb simulcastingu, webcastingu, služieb spätného sledovania (tzv. catch-up TV), ale aj iných služieb video na požiadanie. Cezhraničný prenos týchto on-line služieb vyžaduje, aby si vysielatelia vysporiadali („získali“) on-line práva pre všetky relevantné územia, čo je však pre nich náročný proces, ktorý im generuje vysoké prevádzkové náklady, čím súčasne strácajú motiváciu vôbec takéto služby cezhranične poskytovať. V zmysle starej CabSat smernice sa pri vysporiadaní práv k satelitnému vysielaniu osvedčilo zavedenie princípu krajiny pôvodu. Európska komisia sa ním preto neváhala inšpirovať aj pri vysporiadaní práv k on-line službám vysielateľov. V možnostiach oscilovala od úplnej samoregulácie – spoliehanie sa na trh a na výklad súdov v zmysle voľného pohybu tovarov a služieb, cez voľnú reguláciu dobrovoľných dohôd medzi nositeľmi práv a vysielateľmi v zmysle multiteritoriálnych licencií, až po zavedenie princípu krajiny pôvodu k celému on-line vysielaniu, vrátane tých osôb, ktoré vysielajú výlučne on-line (t. j. robia webcasting) bez spojitosti s akýmkoľvek tradičným televíznym alebo rozhlasovým vysielaním. Po zhodnotení pozitívnych i negatívnych vplyvov na vysielateľov, nositeľov práv, spotrebiteľov a na ostatné zainteresované subjekty sa Európska komisia rozhodla pokračovať s alternatívou, ktorá má cielene zaviesť princíp krajiny pôvodu na vysporiadanie práv k cezhraničným on-line prenosom naviazaným na tradičné vysielanie, pričom sa podľa jej tvrdenia nenaruší zmluvná sloboda medzi vysielateľmi a nositeľmi práv.

Podobný problém s cezhraničným vysporiadaním práv rezonoval podľa Európskej komisie aj v oblasti inej ako káblovej, teda predovšetkým **on-line (internetovej) retransmisie**, keďže káblová retransmisia už je harmonizovaná smernicou 93/83/EHS. Európska komisia postupovala identicky a váhala medzi samoreguláciou, zavedením povinnej kolektívnej správy práv pre retransmisie vykonávané vo forme televízie založenej na internetovom protokole (ďalej len „IPTV“) a prostredníctvom „uzavretých“ elektronických komunikačných sietí alebo zavedením povinnej kolektívnej správy práv pre akékoľvek retransmisie, bez ohľadu na použitú technológiu prenosu alebo sieť, ale za predpokladu, že k nim bude mať prístup len určitý, presne vymedzený, počet používateľov (t. j. používatelia budú mať predplatné alebo budú musieť byť registrovaní). Európska komisia sa priklonila k možnosti zavedenia povinnej kolektívnej správy práv pre retransmisie vykonávané vo forme IPTV a prostredníctvom „uzavretých“ elektronických komunikačných sietí. Vychádzala z toho, že sa tým lepšie podporí prístup k službám retransmisie z iných ČS EÚ, keďže v niektorých ČS EÚ už fungujú podobné riešenia na udeľovanie licencií na retransmisiiu.

Dôkladnou analýzou vplyvov a dôsledným výberom najlepších možností Európska komisia dospela k záveru, že dokonalým prostriedkom na dosiahnutie harmonizácie bude **nariadenie, ktoré nadobudne účinnosť pre všetky ČS EÚ v rovnaký čas, bude jednotne a priamo aplikovateľné**, zabezpečí právnú istotu pre prevádzkovateľov služieb na rôznych územiach a predídze tak fragmentácii v cezhraničnom on-line prístupe k televíznym a rozhlasovým programom.

Mohlo sa zdať, že návrh nariadenia, do ktorého Európska komisia zakomponovala spomenuté možnosti, svižne prejde legislatívnym procesom a bez väčších zábran bude prijatý a schválený. Nerátalo sa však s nečakanými zmenami, ktoré prišli prevažne od Európskeho parlamentu. V dôsledku toho následne aj ČS EÚ požadovali isté ústupky. A hoci bol s návrhom nariadenia zverejnený aj kontroverznejší návrh smernice o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu, čo jeho dojednávanie čiastočne zatienilo, nijako mu to neubralo na dôležitosti.

Proces dojednávania textu návrhu nariadenia neprebíhal úplne hladko. Práce na návrhu nariadenia sa začali v Rade EÚ ešte počas slovenského predsedníctva Rady EÚ v druhom polroku 2016. Po viac než

2 Európska komisia: Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe, máj 2015. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN>.

3 Európska komisia: Kroky smerom k modernému, európskejšiemu rámcu autorských práv, december 2015.

Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0626&from=EN>.

4 Európska komisia: Posúdenie vplyvov – tzv. Impact Assessment, september 2016. Dostupný pod odkazom na dokument č. 1 na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/DOC/?uri=CELEX:52016SC0301&from=EN>.

roku intenzívnych rokovaní o kľúčových definíciách, princípe krajiny pôvodu alebo o otázke retransmisie cez internet a po viacerých kompromisných návrhoch dosiahlo estónske predsedníctvo Rady EÚ v decembri 2017 na zasadnutí Výboru stálych predstaviteľov (Coreper) tzv. všeobecný prístup, čím získalo pre nasledujúce bulharské predsedníctvo mandát na začatie trialógov medzi Radou EÚ, Európskym parlamentom a Európskou komisiou. V úvode roka 2018 začalo bulharské predsedníctvo Rady EÚ trialógy s Európskym parlamentom a Európskou komisiou. Európsky parlament však hneď prišiel so zmenami. Predovšetkým trval na doplnení problematiky priameho vstupu (tzv. direct injection) do návrhu nariadenia a na oklieštení princípu krajiny pôvodu. ČS EÚ reprezentované Radou EÚ mali proti zmenám a doplneniam Európskeho parlamentu veľa výhrad a snažili sa čo najviac držať textového znenia, ktoré si odsúhlasili pred trialógmi, čiže na rokovaníach v Rade EÚ. To spôsobilo, že na treťom trialógu rokovania uviazli na mŕtvom bode. Európsky parlament vyhlásil, že je schopný pokračovať v rokovaní iba za predpokladu, ak Rada EÚ ustúpi v otázke rozsahu aplikácie princípu krajiny pôvodu, rozsahu aplikácie povinnej kolektívnej správy práv pri retransmisiiach cez internet a vo vzťahu k problematike priameho vstupu. Napriek

snahám rakúskeho predsedníctva Rady EÚ násť kompromisné riešenie najmä v otázke priameho vstupu, niektoré ČS EÚ postup vpred blokovali. Rakúske predsedníctvo Rady EÚ márne skúšalo problematiku priameho vstupu klasifikovať z rôznych uhlov pohľadu, objasniť ju z právneho i technologického hľadiska v definícii, ako aj rozhodnúť, aká forma kolektívnej správy práv by bola pre priamy vstup najvhodnejšie uplatniteľná. Mnohé ČS EÚ totiž argumentovali, že vplyvy problematiky priameho vstupu neboli posúdené a táto téma s výnimkou judikatúry Súdneho dvora EÚ nie je nikde podrobnejšie vysvetlená. Nakoniec niektoré blokujúce ČS EÚ súhlasili s ponechaním problematiky priameho vstupu v návrhu, ale za predpokladu, že dôjde k zmene právnej formy nariadenia na smernicu. Keďže zmenu právnej formy z nariadenia na smernicu bol ochotný akceptovať aj Európsky parlament, trialógy sa v októbri 2018 obnovili. Vzápätí došlo ku kompromisu medzi Radou EÚ, Európskym parlamentom a Európskou komisiou vo vzťahu k technológii priameho vstupu. V závere rokovaní sa dosiahol aj konsenzus na poslednom otvorenom článku týkajúcom sa rozsahu aplikácie princípu krajiny pôvodu. Na dosiahnutie finálnej dohody bolo potrebných celkovo šesť trialógov, pričom trialógy prebiehali s prestávkami celý rok 2018. Fáza trialógov bola ukončená v decembri 2018. Legislatívny proces, vrátane transformácie textu z nariadenia na smernicu, bol definitívne ukončený v apríli 2019. Smernica bola 17. mája 2019 zverejnená v Úradnom vestníku EÚ ako smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/789, ktorou sa stanovujú pravidlá výkonu autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom uplatniteľné na niektoré on-line vysielania vysielateľov a retransmisie televíznych a rozhlasových programov a ktorou sa mení smernica Rady 93/83/EHS (ďalej len „smernica“). **Účinnosť nadobudla 7. júna 2019.**

Smernica pozostáva z 27 recitálov a zo 14 článkov, čím ju možno považovať za jednu z tých kratších, pričom je rozumné kategorizovaná do piatich kapitol – všeobecné ustanovenia, vrátane definícií pojmov (kapitola I), doplnkové on-line služby vysielateľov (kapitola II), retransmisia televíznych a rozhlasových programov (kapitola III), prenos programov pros-

tredníctvom priameho vstupu (kapitola IV) a záverečné ustanovenia (kapitola V). Ku každému článku prislúcha jeden alebo viac recitálov.

Základným cieľom smernice je **zlepšenie cezhraničného prístupu k televíznym a rozhlasovým programom, pretože s vývojom digitálneho prostredia a internetu sa podstatne zmenil spôsob ich rozširovania**. Namiesto tradičných kanálov sa začalo čoraz viac využívať sledovanie programov cez on-line služby. Prispôbiť sa tomu musel aj právny rámec autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom, a to úpravou vysporiadania práv s množstvom nositeľov práv k rôznym kategóriám diel a iným predmetom ochrany, ktoré sa nachádzajú vo vysielaní i v retransmisii ponúkaných „balíkov“ programov. Ide jednak o vysporiadanie práv na poskytovanie on-line služieb, ktoré sú doplnkové k vysielaniu niektorých typov televíznych a rozhlasových programov, a jednak o vysporiadanie práv na retransmisiiu televíznych a rozhlasových programov. Proces vysporiadania práv pre prevádzkovateľov retransmisie a vysielateľov by nemal byť náročný, zťažujúci a zdĺhavý, ale skôr operatívny, pružný a časovo efektívny, aby nedochádzalo k situáciám, že diela a iné predmety ochrany autorov, producentov a iných nositeľov práv budú používané bez ich súhlasu alebo vyplatenia primeranej odmeny. Rovnako je potrebné vysporiadať práva k všetkým príslušným teritóriám, v ktorých sú on-line služby cezhranične dostupné. Predpokladá sa, že sa tým podporí výroba a rozmanitosť kreatívneho obsahu. Z toho dôvodu stará smernica 93/83/EHS už nepostačuje, lebo sa viaže len na cezhraničné satelitné vysielanie a káblovú retransmisiiu televíznych a rozhlasových programov z iných členských štátov, ale netýka sa on-line služieb, ktoré sú doplnkom k tradičnému vysielaniu, ani retransmisii šírených inými ako káblovými alebo mikrovlnnými systémami. Navyše, do pôsobnosti smernice bol zahrnutý aj prenos programov prostredníctvom priameho vstupu, čo je špecifická technológia rozsiahlo využívaná napr. v Luxembursku, Belgicku alebo Holandsku.

Jadro smernice tvoria tri oblasti: uplatňovanie princípu (zásady) krajiny pôvodu na doplnkové on-line služby, čo súvisí s vysielaním televíznych a rozhlasových programov, retransmisia programov a prenos programov prostredníctvom priameho vstupu. Základom pre komplexnú právnu analýzu sú však jednotlivé definície pojmov, a hoci nie všetky obsahuje smernica, je vhodné ich uviesť pre ucelenú predstavu o uvedených troch oblastiach.

Vysielanie, doplnkové on-line služby a ich úprava v novej smernici

Vysielanie je z autorskoprávneho hľadiska predmetom ochrany, ale aj spôsobom použitia diela alebo iného predmetu ochrany. Primárne je potrebné sa v súvislosti s novou autorskoprávnou legislatívou EÚ zamerať na vysielanie ako jednu z foriem a kategórií verejného prenosu, čiže na vysielanie ako spôsob použitia diel a iných predmetov ochrany. Vysielanie sa dá definovať ako šírenie diel a iných predmetov ochrany uskutočňované vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť vysielateľom alebo inou osobou (napr. webcasterom⁵), ktorá redakčne zodpovedá za obsah programovej služby a časové usporiadanie jednotlivých zložiek programovej služby, ktorú vysiela. V zmysle toho, hlavným predpokladom vysielania je, že osoba šíri diela a predmety ochrany v rámci ňou vytvorenej a zostavenej programovej služby. Ďalšou podmienkou vysielania je príjem vysielania verejnosťou prostredníctvom elektronickej komunikačnej siete (napr. mobilnej, internetovej alebo satelitnej siete).⁶

Doplnkové on-line služby nadväzujú na tradičné vysielanie, ale sú vo vzťahu k nemu podriadené a realizujú sa formou internetového (on-line) vysielania. Ide o lineárne on-line služby pozostávajúce z poskytovania televíznych a rozhlasových programov verejnosti, ktoré na vlastnú zodpovednosť uskutočňuje alebo zabezpečuje vysielateľ, a to súbežne on-line so svojím tradičným vysielaním programov (tzv. simulcasting) alebo počas vymedzeného časového obdobia po ich odvysielaní (služby tzv. spätného sledovania – z angl. *catch-up TV*, napr. sledovanie programov z krátkodobého archívu vysielateľa), ako aj z poskytovania všetkých materiálov, ktoré sú pre takéto vysielanie doplnkové (napr. upútavky na programy, rozšírenia, doplnenia alebo recenzie vysielania, alebo iný materiál, ktorý obohacuje alebo inak dopĺňa vysielanie programov). Nelineárne služby vysielania, ako napr. služba video na požiadanie (z angl. *video on-demand services*), do pôsobnosti smernice nepatria. Základným predpokladom možnosti licencovania doplnkových on-line služieb je teda súvis so službou klasického vysielania. To však nevyklučuje, aby používatelia mali prístup k doplnkovým on-line službám nezávisle od služby vysielania, napr. používateľ si môže predplatiť prístup k internetovému archívu vysielateľa bez toho, aby musel mať prístup k tradičnému televíznemu vysielaniu. Po-

skytovanie prístupu k jednotlivým dielam alebo iným predmetom ochrany, ktoré boli začlenené do televízneho alebo rozhlasového programu (napr. k jednotlivým hudobným dielam – skladbám z programov), alebo k dielam, alebo iným predmetom ochrany, ktoré nesúvisia so žiadnym programom vysielaným vysielateľom (napr. k samostatným filmom alebo k tzv. „soundtrackom“), už medzi doplnkové on-line služby nepatrí.

Princíp krajiny pôvodu sa dá zjednodušene charakterizovať ako princíp, podľa ktorého sa verejný prenos doplnkových on-line služieb súvisiacich s vysielaním určitých programov a sprístupňovanie týchto doplnkových on-line služieb verejnosti považuje za uskutočnený len v členskom štáte vysielateľa a práva k týmto spôsobom použitia sa vysporiadajú (teda uzatvoria sa licenčné zmluvy) len v členskom štáte vysielateľa. Práva sú tak vysporiadané v licenčnej zmluve pre všetky relevantné teritória. Nie je teda nutné vysporiadať práva aj v iných ČŠ EÚ, kde sú tieto doplnkové on-line služby tiež dostupné.

Vysvetlený princíp krajiny pôvodu sa aplikuje pri troch autorskoprávnych spôsoboch použitia diel a iných predmetov ochrany obsiahnutých v programoch poskytovaných prostredníctvom doplnkových on-line služieb. Kým prvé dva spôsoby použitia, ktorými sú verejný prenos a sprístupňovanie verejnosti, možno nazvať primárnymi, lebo bez vysporiadania práv na ne by nemalo dochádzať k žiadnym prenosom ani vysielaniu doplnkových on-line služieb, vyhotovovanie rozmnôženín je skôr druhotný spôsob použitia, pretože v on-line prostredí často dochádza na účel umožnenia prenosu alebo vysielania k technickému vyhotoveniu a náhodnému alebo zámernému uloženiu rozmnoženiny. Ako deklaruje recitál, princíp krajiny pôvodu by sa mal výlučne uplatňovať na vzťah medzi nositeľmi práv alebo subjektmi zastupujúcimi nositeľov práv (napr. organizácie kolektívnej správy) na jednej strane a vysielateľmi na druhej strane a výhradne na účel poskytovania doplnkovej on-line služby, prístupu k nej alebo jej používania. Žiadne iné ani následné akty robené vysielateľom alebo inou osobou (napr. následné, ďalšie verejné prenosy alebo vyhotovenia rozmnoženín, alebo úplne iné spôsoby použitia ako napr. verejné vykonanie) už nebudú zahrnuté pod princíp krajiny pôvodu. Smernicou povolené spôsoby použitia diel a iných predmetov ochrany obsiahnutých v programoch poskytovaných prostredníctvom doplnkových on-line služieb sa preto posudzujú, akoby sa

uskutočňovali výhradne v členskom štáte, v ktorom má vysielateľ svoje hlavné sídlo.

Zásadný je však **rozsah programov v rámci doplnkových on-line služieb, na ktoré sa dá princíp krajiny pôvodu využiť**. Viaceré ČŠ EÚ už počas rokovaní trvali na tom, aby bol princíp krajiny pôvodu čo najširší, aby sa cezhraničné licencovanie, najmä televíznych programov v doplnkových on-line službách, naozaj uľahčilo. Proti tomu však vystupovali asociácie, zväzy nositeľov práv i niektoré organizácie združujúce vysielateľov, argumentujúc, že sa naruší zmluvná sloboda, finančné mechanizmy udeľovania licencií, trh s audiovizuálnymi dielami a vnesie sa do pôvodne výhradne teritoriálnych licencií (udeľovaných pre konkrétne územie) chaos, lebo nebude možné rozpoznať, kde bola udelená licencia aj cezhranične a kde nie. V prípade televíznych programov sa tak rozsah uplatňovania princípu krajiny pôvodu obmedzil len na spravodajské a publicistické programy a na vlastnú produkciu vysielateľov, ktorú si v plnom rozsahu sami financovali a sami vyrobili (tzv. „in-house“ produkcie). Vlastnou produkciou vysielateľa môže byť produkcia, na ktorú dostal finančné prostriedky z verejných zdrojov (napr. zo štátneho rozpočtu), ale nesmie ňou byť produkcia, ktorú vysielateľ zadá na vyrobenie nezávislým producentom alebo tretím stranám, či iným vysielateľom, ani koprodukciami. Rovnako z dôvodu, že licencie na vysielanie športových prenosov a podujatí sa udeľujú výhradne na teritoriálnej báze – t. j. pre jednotlivé krajiny, nemožno ani v takomto prípade využiť princíp krajiny pôvodu. Ostáva však na dobrovoľnej dohode medzi nositeľmi práv a vysielateľmi, či sa rozhodnú princíp krajiny pôvodu ešte viac obmedziť (napr. formou geo-blockingu v určitých krajinách alebo na účel výnimiek a obmedzení). Po naliehaní asociácií tak zmluvná sloboda nositeľov práv a vysielateľov i možnosť udeľovať výhradné teritoriálne licencie ostáva do istej miery zachovaná. Vysielatelia nemôžu byť tiež nútení poskytovať doplnkové on-line služby cezhranične. Nesmie byť zavedená ani žiadna zákonná povinnosť, podľa ktorej by vysielatelia museli verejne prenášať alebo sprístupňovať verejnosti programy v rámci svojich doplnkových on-line služieb. Veľmi dôležitým faktorom pri vysporiadaní práv prostredníctvom princípu krajiny pôvodu v súvislosti s vysielaním doplnkových on-line služieb je určenie odmeny. „Rozšírením princípu krajiny pôvodu na niektoré on-line služby vysielateľov sa však nevytvára paneurópska licencia, kde sa

⁵ Webcasterom sa rozumie osoba tvoriaca programovú službu a vysielajúca výlučne prostredníctvom internetu.

⁶ Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov, konkrétne § 28 a jeho dôvodová správa.

vysporiadaním práv k jednému územiu dostane automaticky licenciu zadarmo pre ďalších 27 krajín.⁷ Už v recitáli starej CabSat smernice sa stanovovalo, že pri odmene za nadobudnuté práva na satelitné vysielanie majú strany zohľadniť všetky okolnosti vysielania, ako je skutočný okruh divákov, potenciálny okruh divákov a jazyková verzia. Takéto ustanovenie sa členským štátom EÚ javilo ako účelné, preto ho zdôraznili tentokrát priamo v článku smernice a zosúladiť s charakterom vysielania doplnkových on-line služieb, na ktoré sa vzťahuje princíp krajiny pôvodu. Keďže poskytovanie doplnkovej on-line služby, prístup k nej alebo jej používanie sa posudzuje, akoby sa odohrávalo výhradne v členskom štáte, v ktorom má vysielateľ svoje hlavné sídlo, zatiaľ čo doplnková on-line služba sa môže de facto poskytovať cezhranične aj do iných členských štátov, strany musia pri dohadovaní výšky odmeny za práva zohľadniť všetky aspekty doplnkovej on-line služby. Aspekty, ktoré by sa mali brať do úvahy, sú vlastnosti doplnkovej on-line služby vrátane trvania on-line dostupnosti programov poskytovaných v rámci tejto služby, publikum – diváci alebo poslucháči v krajine hlavného sídla vysielateľa i v ostatných členských štátoch, kde je doplnková on-line služba dostupná, a poskytované jazykové verzie. Zohľadnenie uvedených aspektov by však nemalo brániť vypočítať výšku odmeny podľa príjmov vysielateľa z on-line služby. Ide o metódu, v zmysle ktorej nositeľ práv dostane podiel zodpovedajúci použitiu svojho diela alebo predmetu ochrany vo vysielaní, a to zvyčajne vo forme dohodnutého percenta z príjmu vysielateľa. Často ju využívajú najmä rozhlasoví vysielatelia a je typická napr. pre odmeňovanie nositeľov práv v Španielsku alebo vo Francúzsku.⁸

Retransmisia a jej úprava v novej smernici

Ďalším okruhom smernice je **cezhraničná retransmisia**. Pod retransmisiou sa vo všeobecnosti chápe každý súčasný, nezmenený a neskrátený ďalší prenos pôvodného vysielania televíznych alebo rozhlasových programov určený na príjem verejnosťou

a uskutočnený inou osobou, ako je vysielateľ alebo osoba zabezpečujúca vysielanie.⁹ Právo udeľovať súhlas – licenciu na retransmisiiu diel alebo iných predmetov ochrany (napr. záznamov, vysielania), je výhradným majetkovým právom nositeľov práv, ktoré je zahrnuté do širšej skupiny spôsobov použitia označených jednotne ako právo na verejný prenos. V oblasti káblovej retransmisie sa podľa starej CabSat smernice osvedčila povinná kolektívna správa práv, čo znamená, že právo udeľovať alebo odmietat súhlas na retransmisiiu môžu nositelia práv vykonávať iba prostredníctvom organizácie kolektívnej správy. Systém povinnej kolektívnej správy práv sa teraz smernicou rozšíri aj na iné druhy retransmisie. Nie je rozhodujúce, akým spôsobom prevádzkovateľ vykonávajúci retransmisiiu získal od vysielateľa signál s programami, musí však samozrejme ísť o legálne spôsoby. Prevádzkovatelia retransmisie môžu uskutočňovať retransmisiiu prostredníctvom satelitných sietí, digitálnych pozemských sietí, mobilných sietí, prostredníctvom sietí s uzavretým okruhom založených na internetovom protokole (IPTV) alebo prostredníctvom služieb prístupu k internetu.¹⁰ Posledné menované služby prístupu k internetu sú najohrozenejšie a budú patriť do pôsobnosti smernice, len ak sa realizujú v spravovanom prostredí, teda ich retransmisia bude zabezpečená tak, aby pri nej nemohlo dôjsť k neoprávnenému použitiu diel a iných predmetov ochrany. Internetová retransmisia by mala byť preto šifrovaná a mali by k nej mať prístup iba oprávnení používatelia. Retransmisia cez otvorený internet alebo cez akúkoľvek voľnú elektronickú komunikačnú sieť prístupu k internetu nepatrí do rozsahu smernice. V retransmisii by sa mal nachádzať tiež cezhraničný prvok, takže prevádzkovatelia retransmisie uskutočňujú súčasnú, nezmenenú a neskrátenú retransmisiiu pôvodného vysielania televíznych alebo rozhlasových programov z iného členského štátu. Nie je však ich povinnosťou začleniť do ich služieb televízne alebo rozhlasové programy s pôvodom v iných členských štátoch. Smernica ďalej pripúšťa možnosť pre členské štáty, aby si pravidlá cezhraničnej retransmisie, teda režim povinnej kolektívnej správy práv, za-

kotvili aj na vnútroštátne situácie, keď sa obidva akty – pôvodné vysielanie i retransmisia, uskutočňujú na ich domácom území.

Časť smernice týkajúca sa retransmisie sa zaoberá **hlavne výkonom práv, konkrétne ich vysporiadaním prostredníctvom organizácie kolektívnej správy**. Pravidlá pre vysporiadanie práv sú podobné a odvodené od pravidiel aplikovaných na káblovú retransmisiiu v starej CabSat smernici. Primárnym cieľom je zabezpečiť, aby nositelia práv za retransmisiiu ich diel a iných predmetov ochrany dostali zodpovedajúcu odmenu (resp. zodpovedajúcu primeranú odmenu). Stanovenie odmeny musí byť v súlade so smernicou o kolektívnej správe práv¹¹, najmä by sa mala zohľadniť ekonomická hodnota používania práv v obchode s ohľadom na príslušný spôsob retransmisie. Obmedzené by zároveň nemali byť ani ďalšie garantované práva zo smernice o kolektívnej správe práv, ako napr. právo nositeľov práv na výber organizácie kolektívnej správy. Preto z dôvodu právnej istoty pre prevádzkovateľov retransmisie a na predchádzanie fragmentácií v oblasti služieb retransmisie, **smernica zavádza systém povinnej kolektívnej správy práv**. Povinná kolektívna správa práv má v zmysle smernice rozšírený efekt, keďže sa uplatňuje aj na nezastupovaných nositeľov práv. Ak teda nositeľ práv nie je pri výkone svojho práva udeliť alebo odmietnuť súhlas na retransmisiiu zastupovaný organizáciou kolektívnej správy, automaticky sa predpokladá, že organizácia kolektívnej správy, ktorá spravuje práva rovnakej kategórie pre územie členského štátu, pre ktoré sa prevádzkovateľ retransmisie snaží vysporiadať práva na retransmisiiu, sa považuje za oprávnenú takýto súhlas na retransmisiiu udeliť alebo odmietnuť za tohto nositeľa práv. Ak v členskom štáte existuje viac organizácií kolektívnej správy, je na rozhodnutí členského štátu, pre ktorého územie sa prevádzkovateľ retransmisie snaží vysporiadať práva na retransmisiiu, aby určil, ktorá organizácia alebo organizácie kolektívnej správy môžu takýto súhlas udeliť alebo odmietnuť. Nezastupovaným nositeľom práv sa nepriznáva možnosť tzv. opt-outu, čiže nemôžu vylúčiť svoje diela alebo iné predmety ochrany z uplatňovania

7 Q&A Netcab Directive. EBU on SatCab: Good that retransmission is modernised, but it could have gone further.

Dostupné na internete: <https://www.ebu.ch/news/2019/03/ebu-on-satcab-good-that-retransmission-is-modernised-but-it-could-have-gone-further>.

8 Remuneration of authors and performers for the use of their works and the fixations of their performances, IVIR, ISBN 978-92-79-47162-9, European Union, 2015. Dostupné na internete: http://publications.europa.eu/resource/cellar/c022cd3c-9a52-11e5-b3b7-01aa75ed71a1.0001.01/DOC_1.

9 Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov, konkrétne § 29 a jeho dôvodová správa.

10 „Služba prístupu k internetu“ je definovaná v článku 2 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2120 z 25. novembra 2015, ktorým sa ustanovujú opatrenia týkajúce sa prístupu k otvorenému internetu a ktorým sa mení smernica 2002/22/ES o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb a nariadenie (EÚ) č. 531/2012 o roamingu vo verejných mobilných komunikačných sieťach v rámci Únie ako verejne dostupná elektronická komunikačná služba, ktorou sa poskytuje prístup k internetu, a teda pripojiteľnosť prakticky so všetkými koncovými bodmi internetu bez ohľadu na použitú sieťovú technológiu a koncové zariadenie.

11 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26. februára 2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu (Ú. v. EÚ L 84, 20.3.2014, s. 72).

povinnnej kolektívnej správy práv. Na druhej strane sa nezastupovaným nositeľom práv zaručuje princíp rovnakého zaobchádzania (t. j. rovnaké práva a povinnosti vyplývajúce z dohody medzi prevádzkovateľom retransmisie a organizáciou kolektívnej správy) ako s nositeľmi práv zastupovanými organizáciou kolektívnej správy. Nezastupovaný nositeľ práv sa môže svojich práv domáhať počas obdobia, ktoré stanoví príslušný členský štát, pričom toto obdobie nesmie byť kratšie ako tri roky od dátumu retransmisie, ktorej súčasťou je jeho dielo alebo iný predmet ochrany (napr. sa môže domáhať vyplatenia odmeny v trojročnej lehote od skončenia účtovného roka, v ktorom boli organizáciou kolektívnej správy zaňho vybrané odmeny). Identicky ako v starej CabSat smernici sa podrobnejšie upravuje výkon práva na retransmisii vysielateľmi. Ako konštatuje aj recitál smernice, vypořádanie práv medzi prevádzkovateľmi retransmisie a vysielateľmi nie je náročné, pretože prevádzkovatelia retransmisie a vysielatelia majú vo všeobecnosti dlhodobé nastavené obchodné vzťahy, v dôsledku čoho sa navzájom dobre poznajú. Zjednodušenie získania licencií preto nebolo potrebné regulovať medzi vysielateľmi a prevádzkovateľmi retransmisie. Zo systému povinnnej kolektívnej správy na retransmisiiu sú tak vylúčené všetky práva vysielateľa vo vzťahu k jeho vysielaniu, pričom sa nerozlišuje, či má vysielateľ svoje vlastné pôvodné práva k programom, vrátane práv k ich obsahu, alebo tieto práva len vysielateľ nadobudol od iných nositeľov práv. Smernica ďalej k vzťahu vysielateľov a prevádzkovateľov retransmisie iba veľmi vágne uvádza, aby obe strany rokovali o udeľovaní licencií na práva na retransmisiiu v dobrej viere, čo pripomína smernicu o kolektívnej správe práv s vedením rokovaní v dobrej viere medzi organizáciou kolektívnej správy a osobou, ktorá prejaví záujem použiť dielo alebo iný predmet ochrany.

Problematika priameho vstupu a jej úprava v novej smernici

Najspornejším bodom smernice i hlavným dôvodom, prečo došlo k zmene právnej formy z nariadenia na smernicu, je **problematika priameho vstupu** (z anglic-

kého *direct injection*). ČS EÚ sa totiž obávali nedostatku právnej istoty najmä vo vzťahu k posúdeniu, o aký autorskoprávny spôsob použitia ide, konkrétne či priamy vstup možno považovať za káblovú retransmisiiu alebo za jeden iný verejný prenos, resp. dva rôzne samostatné verejné prenosi. V dôsledku toho vznikali otázky ohľadom zodpovednosti, ako aj ohľadom vypořádania práv s nositeľmi práv, vrátane získania ich súhlasu a úhrady odmeny. Technológia priameho vstupu sa v súčasnosti často využíva na obídenie zachytenia už verejnosťou prijímaného vysielania od vysielateľa a na následné vloženie signálu s vysielaním do káblovej siete. Výsledkom toho je, že v rámci priameho vstupu je vysielateľ v priamom kontakte s distribútorom (napr. káblovým operátorom), skladá programy do vysielania – zostavuje vysielanie a prenáša ho priamo distribútorovi. Až do prijatia smernice neexistovala jednotná definícia priameho vstupu ani žiadna ucelená právna regulácia na úrovni EÚ. Priamym vstupom sa rozumie špecifická technika prenosu signálu využívaná vysielateľmi. Ide o dvojfázový technický proces, pri ktorom vysielateľ prenáša signál s programami inej organizácii, než je vysielateľ – distribútorovi, a to takým spôsobom, že signál s programami nie je počas tohto prenosu prístupný verejnosti. To znamená, že k prenosu signálu medzi vysielateľom a distribútorom dochádza po privátnej línii z bodu do bodu alebo cez satelit. Signál si následne prevezme distribútor, ktorý ho posúva na sledovanie divákom, resp. predplatiteľom určitej služby.¹² Národné autorskoprávne legislatívy niektorých krajín (napr. Nemecko, Dánsko, Španielsko, Írsko, Holandsko, Švédsko) síce pokrývajú technológiu priameho vstupu, ale tiež nie sú jednotné v jej klasifikácii ani vo vypořádaní práv.¹³ Príliš jednoznačne sa k problematike priameho vstupu nevyjadril ani Súdny dvor EÚ, ktorý sa tým zaoberal doposiaľ iba v dvoch rozsudkoch, konkrétne vo veci C-431/09 *Airfield*¹⁴ a vo veci C-325/14 *SBS*¹⁵. V prvej veci C-431/09 *Airfield* súd riešil technológiu priameho vstupu (vtedy nazývaného ešte „priamym prenosom“, z angl. *direct transmission*) uskutočnenú prostredníctvom satelitu. Konkrétne išlo o posúdenie, či vysielateľ a distribútor satelitného vysielania vykonávajú prostredníctvom satelitu spoločne jeden verejný prenos alebo dva

nezávislé prenosi. Zároveň bola Súdneho dvoru EÚ položená otázka, či v prípade, že by išlo o jeden spoločný verejný prenos, je povinný aj distribútor satelitného balíčka získavať súhlas nositeľov práv. Súdny dvor EÚ v rozsudku skonštatoval, že za splnenia podmienok podľa starej CabSat smernice sa oba tieto prenosi považujú za jediný verejný prenos cez satelit, a teda za nedeliteľný, lebo už od okamihu, keď sú tieto signály vysielané na satelit, sú určené verejnosti, t. j. verejnosti, ktorej vysielanie poskytne až distribútor. Nedeliteľnosť takéhoto verejného prenosu – vysielania však neznamená, že zásah distribútora satelitného balíčka do tohto prenosu vysielania možno vykonať bez súhlasu nositeľov dotknutých práv. Inak povedané, Súdny dvor EÚ rozhodol, že aj distribútor satelitného balíčka je povinný získať súhlas nositeľov práv so zásahom do prenosu satelitného vysielania.¹⁶ Druhá vec C-325/14 *SBS* sa už priamo zaoberala technológiou priameho vstupu, pričom pri uvedenej technológii posudzovala najmä otázku verejnosti. Ako Súdny dvor skonštatoval v rozsudku, predmetný vysielateľ pri technológii priameho vstupu neprenáša signál s programami verejnosti, ale prenáša signál s programami individuálnym a určeným distribútorom bez toho, aby k nim potenciálni diváci mali prístup. Z toho dôvodu „*vysielacia organizácia nevykonáva verejný prenos... ak vysielá svoje signály nesúce programy výlučne pre distribútorov signálov, pričom signály počas prenosu alebo v súvislosti s ním nie sú prístupné verejnosti, a títo distribútori následne poskytujú uvedené signály svojim predplatiteľom, aby si mohli pozrieť relácie, ibaže by zásah dotknutých distribútorov predstavoval iba technický prostriedok*...“¹⁷. Tu Súdny dvor EÚ, na rozdiel od rozsudku vo veci *Airfield*, prakticky pripustil existenciu dvoch prenosov (jeden uskutočnený od vysielateľa distribútorovi a druhý od distribútora k verejnosti), z ktorých je však v autorskoprávnom zmysle verejný len jeden prenos.

Napriek nejednoznačným rozsudkom Súdneho dvora EÚ sa smernica snaží objasniť právnu povahu technológie priameho vstupu. Smernica jednak pojem priamy vstup definuje a jednak určuje dva typy priameho vstupu.

Pri tzv. čistom priamom vstupe (z angl. *pure direct injection*) smernica klasifikuje oba akty prenosu ako jediný verejný prenos, na ktorom sa svojou časťou podieľajú

12 P. Sirinelli, J. - A. Benazerf - A. Bensamoun: Mission Droit de communication au public, 2017. Dostupné na internete: <https://www.culture.gouv.fr/Espace-documentation/Rapports/Mission-du-CSPLA-sur-le-droit-de-communication-au-public>.

13 *Bližšie pozri*: Survey and data gathering to support the evaluation of the Satellite and Cable Directive 93/83/EEC and assessment of its possible extension. Dostupné na internete: <https://competitionwave.blogspot.com/2016/10/survey-and-data-gathering-to-support.html>, str. 86 – 87.

14 Rozsudok v spojených veciach C-431/09 a C-432/09: *Airfield NV, Canal Digitaal BV proti Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam)* (C-431/09) a *Airfield NV proti Agicoa Belgium BVBA* (C-432/09). Dostupné na stránke Súdneho dvora EÚ: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=111226&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2010871>.

15 Rozsudok vo veci C-325/14 *SBS Belgium NV proti Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers (SABAM)*. Dostupné na stránke Súdneho dvora EÚ: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=171788&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2010076>.

16 Body 65, 69, 70 a 83 rozsudku v spojených veciach C-431/09 a C-432/09 *Airfield NV*.

17 Bod 34 rozsudku vo veci C-325/14 *SBS Belgium*.

vysielať i distribútori signálu. Otázkou však ostáva, v akom pomere. V praxi v rámci tohto jediného verejného prenosu vysielať prenáša svoj signál s programami prostredníctvom priameho vstupu distribútorovi bez toho, aby vysielať sám súbežne prenášal tento signál s programami priamo verejnosti. Až distribútor prenáša uvedený signál s programami verejnosti. Vysielať a distribútor musia, každý na svoju príslušnú časť takéhoto jediného verejného prenosu, získať od nositeľov práv súhlas. Za takýto jediný verejný prenos im nevzniká spoločná zodpovednosť. To znamená, že ak jeden z nich nevysporiada práva k svojej časti verejného prenosu, druhý nebude automaticky zaviazaný ich vysporiadať miesto neho.

Ako si budú môcť vysielať a distribútori vysporiadať práva, bude záležať od rozhodnutia členských štátov. Členské štáty môžu určiť pri transpozícii do národnej legislatívy, že pre distribútorov, vzhľadom na administratívnu záťaž spojenú s vysporiadaním práv, zakotvia mechanizmus povinnej kolektívnej správy práv na použitie predmetov ochrany prostredníctvom priameho vstupu.

Druhým typom je tzv. paralelný priamy vstup (z angl. *parallel direct injection*). Vysielať a distribútori paralelne popri svojom klasickom vysielať pre verejnosť zároveň prenášajú signál aj distribútorom technikou priameho vstupu. V uvedenom prípade sa teda rozlišuje vysielať vysielať a samostatný verejný prenos distribútorov, ktorý sa posudzuje ako forma (káblovej) retransmisie a riadi sa pravidlami retransmisie, vrátane povinnej kolektívnej správy práv. Z toho dôvodu smernica zmenila aj definíciu kábovej retransmisie v starej CabSat smernici tým, že ju spravila technologicky neutrálnejšou vo vzťahu k získaniu signálu s programami od vysielať a na účel retransmisie.

Distribútori však nemusia vždy zohrávať aktívnu úlohu, čiže nemusia prenášať signál s programami verejnosti, ale iba jednoducho vysielať a poskytujú technický prostriedok na zaručenie alebo zlepšenie príjmu pôvodného vysielať v oblasti jeho pokrytia. Služby distribútorov signálu tak môžu mať tiež charakter čisto technickej povahy, preto distribútor v tomto prípade nebude vykonávať žiadny verejný prenos, čo potvrdila aj judikatúra Súdneho dvora EÚ.¹⁸ V ustanoveniach smernice o priamom vstupe sa uvádza, že po nevyhnutných úpravách môžu členské štáty primerane uplatňovať na priamy vstup aj ustanovenia o mediácii a o vylúčení aplikácie povinnej kolektívnej správy práv na vysielať. S vysielať majú totiž distribútori nadviazané dobré kontakty, preto vysporiadanie práv, ktorých nositeľmi sú vysielať, nie je pre distribútorov natoľko administratívne náročné.

Transpozičná lehota a prechodné obdobie v smernici

Priamy vstup uzatvára substantívne ustanovenia smernice a nasledujú **prechodné a záverečné ustanovenia, z ktorých najdôležitejším je transpozičná lehota**. Členské štáty musia prispôsobiť svoju legislatívu smernici, čiže musia prebrať jej ustanovenia do príslušných národných zákonov, **v lehote do 7. júna 2021**. Táto transpozičná lehota má, okrem toho, že slúži pre členské štáty ako záväzný termín, význam aj z hľadiska plynutia prechodných období a možnej budúcej revízie smernice. Princíp krajiny pôvodu sa totiž viaže aj na existujúce zmluvy, ktoré už majú vysielať a doplnkové on-line služby uzavreté. Smernica však zmluvným stranám dáva dvojročné prechodné obdobie od uplynutia transpozičnej lehoty, počas ktorého musia zosúladiť zmluvy s princípom krajiny pôvodu. Zabráni sa tak tomu, že existujúce zmluvy sa budú neustále predlžovať bez zahrnutia princípu krajiny pôvodu. Dlhšie – štvorročné prechodné obdobie od uplynutia transpozičnej lehoty smernica určuje s cieľom umožniť vysielať, distribútorom signálu a nositeľom práv prispôsobiť sa novým pravidlám o prenose programov prostredníctvom priameho vstupu. Navyše, celá smernica, no najmä jej ustanovenia o priamom vstupe, ktoré neboli zohľadnené ani vo všeobecnom posúdení vplyvov pri jej príprave, by sa mali Európskou komisiou po štyroch rokoch od uplynutia transpozičnej lehoty preskúmať, aby sa posúdil predovšetkým ich prínos pre spotrebiteľov, vplyv na kreatívny priemysel v EÚ a na úroveň investícií do nového obsahu. Toto preskúmanie môže byť základom pre budúcu revíziu smernice, ak sa odhalia určité nedostatky v cezhraničnom fungovaní daných prenosov.

Potenciálne zmeny v Autorskom zákone

Slovensku tak ostáva takmer jeden a pol roka na vytvorenie **novely Autorského zákona, ktorou sa doň preberie táto smernica** súčasne so smernicou o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu. Čo v Autorskom zákone bude musieť prejsť nevyhnutnými zmenami, aby sa jeho znenie so smernicou zosúladiť? Rozhodne nebude možné obísť definície. Možno očakávať, že sa na účel aplikácie princípu krajiny pôvodu na konkrétne programy detailnejšie vyšpecifikuje buď definícia verejného prenosu, alebo vysielať. Nedotknutá pravdepodobne neostane ani všeobecná definícia retransmisie a ani definícia kábovej retransmisie, najmä s ohľadom na paralelný priamy vstup. Dá sa tiež predpokladať, že

bude potrebné doplniť nové definície doplnkových on-line služieb a priameho vstupu. Navyše, pri definíciách nepôjde len o zabezpečenie súladu medzi smernicou a Autorským zákonom, ale bude treba porovnať aj súlad napr. so zákonom č. 308/2000 Z. z. o vysielať a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, ktorý tiež obsahuje definíciu retransmisie, alebo so zákonom č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielať v znení neskorších predpisov, ktorý reguluje vysielať a programové i obsahové služby. Z autorskoprávneho hľadiska ďalej podstúpi zmeny určite ustanovenie § 80 Autorského zákona o spôsoboch použitia, ku ktorým možno uzatvárať rozšírené hromadné licenčné zmluvy, keďže je medzi ne zahrnutá aj retransmisia a vysielať diel.

V nadväznosti na úpravu vysporiadania práv v smernici pri retransmisii a pri priamom vstupe sa doplneniu a zmene nevyhnutne ani ustanovenia o povinnej kolektívnej spravovanej právach v ustanoveniach § 146 a § 147 Autorského zákona. Ide však zatiaľ iba o odhadované úpravy a zmeny, pričom proces transpozície smernice i tvorby návrhu novely Autorského zákona bude predmetom rozsiahlej diskusie.

Pod tlakom digitálneho veku vysielať, distribútori alebo prevádzkovatelia retransmisie neustále vyvíjajú, resp. využívajú, najmodernejšiu technológiu, aby čo najrýchlejšie a v čo najväčšom rozsahu poskytl obsah – programy širokému publiku. Z legislatívneho hľadiska je však takmer nemožné, aby nariadenia, smernice alebo národné zákony stihali plne držať krok s rozvojom digitálnych technológií. V záujme európskych i domácich zákonodarcov by preto malo byť najmä predchádzanie fragmentácii a pri témach, akými sú vysielať či retransmisia, snaha o všeobecnú a technologicky neutrálnu úpravu, ktorá by bola schopná pokryť akékoľvek nové alebo budúce spôsoby prenosu diel alebo iných predmetov ochrany.

Literatúra

(okrem uvádzanej v poznámkach pod čiarou):
Triaille, J. P. a kol.: Study on the application of Directive 2001/29/EC on copyright and related rights in the information society (the „Infosoc Directive“), De Wolf & Partners, 2013. 586 strán. ISBN 978-92-79-29918-6. Dostupné na internete: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9ebb5084-ea89-4b3e-bda2-33816f11425b>.
European Audiovisual Observatory: Online (re)transmission of TV programmes – Summary of the workshop, Strasbourg, 2017. 54 strán. Dostupné na internete: <https://rm.coe.int/168078332d>.

18 Recitál 20 smernice a bod 31 a 32 rozsudku vo veci C-325/14 SBS Belgium.

Aktuálne z autorského práva

Koncom októbra 2019 sa Aliancii pre kreativitu a zábavu, angl. *The Alliance for Creativity and Entertainment* (ACE), podaril výrazný úspech, a to v podobe dosiahnutia dohody o ukončení prevádzkovania dvoch zdrojov poskytujúcich prístup k nezákonného obsahu, a to platforiem Openload a Streamango. Samotné Openload malo v Rumunsku, Francúzsku a Nemecku viac ako 1 000 serverov a generovalo objemovo väčší digitálny prenos dát ako mnoho hlavných poskytovateľov legálneho obsahu vrátane služieb Hulu, HBO Go, Sky a webových stránok pre CBS News a NBC News. Portál poskytoval pirátsky obsah pre približne 72 % z 50 najvýznamnejších nelegálnych stránok na streamovanie videonahrávok na svete.¹

-o0o-

Pred SDEÚ sa dostala znova prejudiciálna otázka týkajúca sa zodpovednosti prevádzkovateľov platforiem ako YouTube za porušenie autorských práv v prípade, ak sú prostredníctvom webových stránok sprístupnené chránené predmety ochrany bez potrebného súhlasu zo strany nositeľa práv. Podanie návrhu na SDEÚ čiastočne súvisí s reformou autorskoprávnej ochrany v zmysle prijatej smernice 2019/790/EÚ². Často diskutovaným je práve článok 17 smernice 2019/790/EÚ³, ktorý prenáša za istých podmienok povinnosť získať súhlas od nositeľov práv priamo na prevádzkovateľov online služieb zdieľania obsahu. SDEÚ bude v rámci súdneho konania posudzovať situáciu prevádzkovania online služieb zdieľania obsahu (YouTube) pred samotnou reformou autorskoprávnej ochrany, ale výsledok súdneho konania môže mať výrazný dopad na to, akým spôsobom členské štáty EÚ implementujú nové pravidlá do vnútroštátnych právnych poriadkov.⁴

Rozhodovanie súdov vo veci autorskoprávných nárokov býva vo väčšine prípadov zdĺhavé, pričom posúdenie právneho problému a otázok vzniku právnej ochrany konkrétneho predmetu nie je jednoduchou záležitosťou. Počas mesiaca november Mestský súd v Prahe posudzoval otázku právnej ochrany k návrhu dizajnu čerpacej stanice. Slovenská spoločnosť GAS, ktorá prevádzkuje vyše 30 čerpacích staníc, dávnejšie oslovila architektonické štúdio SAD so žiadosťou o návrh dizajnu čerpacej stanice. Čerpacia stanica na Slovensku bola skutočne výrazne dizajnovo odlišnou, pričom v Českej republike sa pravdepodobne stala inšpiráciou pre výstavbu dizajnovu totožnej čerpacej stanice. Charakteristickým prvkom je prekrytie v podobe húb, typické označenie stanovišť na stĺpoch a spôsob osvetlenia. Architektonické štúdio SAD sa po zistení skutočností, že v Českej republike bola postavená obdobná čerpacia stanica, obrátilo na Mestský súd v Prahe. Ten v novembri vydal predbežné opatrenie, podľa ktorého bol na čerpacej stanici umiestnený oznam o porušení autorských práv, stĺpy označujúce jednotlivé stanovišťa boli prekryté a svetlá otočené smerom dolu. Následne prebehli rokovania s autormi pôvodného návrhu o možnom riešení situácie.⁵

-o0o-

Rada Európy 11. septembra zriadila ad hoc výbor na posudzovanie otázok súvisiacich s umelou inteligenciou. Cieľom výboru je prostredníctvom zapojenia rôznych subjektov preskúmať právny rámec pre rozvoj, návrh a uplatnenie umelej inteligencie v zmysle noriem Rady Európy v oblasti ľudských práv, demokracie a princípov právneho štátu. Nevyhnutnou súčasťou neskoršie-

ho posúdenia dopadu umelej inteligencie na aplikovateľné právne normy budú aj otázky vzniku autorskoprávnej ochrany v prípade, ak by zariadenie konštruované na báze umelej inteligencie vytvorilo nový predmet ochrany.⁶

Počas septembra bolo vydaná už piata verzia publikácie *International Intellectual Property Law, Cases and Materials*, ktorej autormi sú Paul Goldstein a Marketa Trimble. Ide o významnú a prínosnú publikáciu, ktorá prináša podrobné spracovanie súčasnej medzinárodnej judikatúry a literatúry tak, aby poskytla študentom práva a odborníkom praktizujúcim právo duševného vlastníctva poznatky potrebné na posúdenie komplexných situácií v súčasnom globalizovanom prostredí.⁷

V USA bol 22. októbra prijatý zákon o alternatívnom vymáhaní autorskoprávných pohľadávok, ktorý prináša nové možnosti domáhania sa nároku v prípade porušenia autorských práv. V zmysle nového právneho predpisu bude možné využiť alternatívny spôsob vymáhania do limitu 30 000 USD. Zodpovedným za rozhodovanie sporov je tzv. Copyright Office, kde je ale výrazným limitom nezáväznosť rozhodnutia a následne aj jeho nevymáhateľnosť na súde. Ide teda o doplnkovú možnosť riešenia sporov, ktorá môže prispieť k riešeniu situácií v tom prípade, ak obe strany požadujú nezáväznú zhodnotenie (rozhodnutie) situácie, ale nemajú v úvodnej fáze záujem riešiť spor prostredníctvom justičných orgánov.⁸

JUDr. Richard Bednárík, PhD.⁹
Ústav práva duševného vlastníctva
a informačných technológií
Právnická fakulta
Trnavskej univerzity v Trnave

1 Viac informácií: <https://www.alliance4creativity.com/news/ace-action-prompts-pirate-giants-openload-and-streamango-to-cease-all-operations/?fbclid=IwAR3yFHwzfzLW93I6U--CxUek7SZQVJP8fwgHHwhrjCcxZzQHLjcbAKJWm28> (12.12.2019).

2 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES.

3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES.

4 Viac informácií pozri: https://www.politico.eu/article/copyright-fight-cjeu-rightholders-google-youtube/?fbclid=IwAR3mDuOrsxRQ8ZJH_kC9P4BsE1dq-NQCUSMN7XqeyA5RC34BLwzqoEZ-7C1M (12.12.2019).

5 Viac informácií pozri: <https://www.forbes.sk/o-plagiare-slovenskej-benzinky-v-cesku-rozhodol-sud-zakryte-stlpy-otocite-svetla-a-priznajte-farbu/?fbclid=IwAR2ezQu9jicKl32Ualeh2uWWTtWrVc5ITymOSvokOhHYrflsEwgphL87hTQ> (12.12.2019).

6 Viac informácií pozri: https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/cahai?fbclid=IwAR0I6gl9_iMNCgKuSuIr_E7K8INu52ux5AEHkT5wa-ezkvUEf_pnJNVZ1M (12.12.2019).

7 Viac informácií pozri: <https://faculty.westacademic.com/Book/Detail?id=320028&fbclid=IwAR2aTxio7rgv3SNnYPKE-hihxnOIqaIR0zJjCGUvt8dgeqNFhZBVbbqKio#description> (12.12.2019).

8 Viac informácií pozri: https://www.ipwatchdog.com/2019/11/04/case-act-good-intentions-bad-policy/id=115539/?fbclid=IwAR0iv5JnwLks95z3RNjR3tE5esUiQCjPv4CKHUGPrY_crgHyVhHs5DeeLY0 (12.12.2019).

9 Tento článok bol vytvorený v rámci projektu VEGA č. 1/0556/17 Creative Commons ako nástroj pre sprístupnenie a použitie kreatívneho obsahu, informácií a dát.

Súdny dvor Európskej únie vyniesol ešte v septembri 2019 zaujímavý rozsudok týkajúci sa autorskoprávnej ochrany dizajnov. Stranami sporu vo veci C-683/17 boli dve spoločnosti, Cofemel – Sociedade de Vestuário, SA (ďalej len „Cofemel“) proti G-Star Raw CV (ďalej len „G-Star“), obe zaoberajúce sa tvorbou dizajnu, výrobou a predajom oblečenia. Spoločnosť G-Star, nárokuje si autorské právo k dizajnu určitého oblečenia, obvinila spoločnosť Cofemel z výroby a predaja modelov džínsov, bŕn a tričiek, ktoré boli údajne rovnaké ako modely oblečenia vyrábané a predávané spoločnosťou G-Star. Súdny dvor EÚ posudzoval predovšetkým možné prelínanie sa autorskoprávnej a priemyselno-právnej ochrany dizajnov, ako aj pojmové znaky, za splnenia ktorých môže byť dizajn autorskoprávne chráneným dielom. Súd v rozsudku skonštatoval, že ochrana dizajnov môže byť kumulovaná, teda osobitná priemyselno-právna ochrana vyhradená dizajnom a ochrana zaručená autorským právom sa vzájomne nevylučujú. Kumulácia ochrany k tomu istému predmetu (dizajnu) je však možná len v určitých situáciách. Súd ďalej skúmal, či z hľadiska originality (vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora) i vyjadrenia (existencie dostatočne presne a objektívne identifikovateľného predmetu ochra-

ny) možno kvalifikovať ako diela také dizajny, akými sú modely odevov vo veci samej, ktoré vytvárajú nad rámec sledovaného úžitkového cieľa vizuálny efekt, ktorý má z estetického hľadiska vlastný a badateľný charakter. Súd sa tak zameral na to, či takýto pôvodný estetický prvok predstavuje hlavné kritérium na priznanie autorskoprávnej ochrany dizajnu. V zmysle argumentácie súdu sú dôvody estetickej povahy síce súčasťou tvorivej činnosti, ale okolnosť, že dizajn vyvoláva estetický účinok, ešte neumožňuje sama osebe určiť, či tento dizajn predstavuje duševný výtvor autora, ktorý je výrazom jeho slobodných a tvorivých rozhodnutí a odráža jeho osobnosť. Navyše, estetický účinok, ktorý môže dizajn vyvolávať, je výsledkom nevyhnutne subjektívneho pocitu krásy pociťovaného každou osobou, ktorá sa na uvedený predmet pozerá. V dôsledku toho tento estetický účinok subjektívnej povahy neumožňuje dostatočne presne a objektívne charakterizovať existenciu identifikovateľného predmetu. Na základe toho súd rozhodol, že okolnosť, že dizajny – modely odevov vytvárajú, nad rámec svojho úžitkového cieľa, špecifický estetický účinok, ešte nie je sama osebe dôvodom, aby sa takéto dizajny kvalifikovali ako diela v zmysle smernice 2001/29/ES.

Z konaní začatých pred Súdnym dvorom EÚ si pozornosť zaslúži najmä prejudiciálne konanie vo veci C-597/19 M.I.C.M. Mircom International Content Management & Consulting Limited proti Telenet BVBA. Okrem skúmania proporcionality, posúdenia špecifického postavenia spoločnosti Mircom v súvislosti s vymožitelnosťou podľa smernice 2004/48/ES a skúmania ochrany IP adries ako osobných údajov, je jednou z otázok položených Súdnemu dvoru EÚ aj otázka ohľadom sťahovania diel formou tzv. torrentov. Konkrétne by mal Súdny dvor EÚ zodpovedať, či sťahovanie súboru – diela cez tzv. peer-to-peer sieť a súčasné „sietie“ alebo „zdieľanie“ (tzv. seeding) určitých, už takto stiahnutých, častí – kusov diela samo osebe predstavuje verejný prenos, a to aj napriek tomu, že takéto individuálne časti sú nepoužiteľné. Zároveň by mal Súdny dvor EÚ posúdiť, či je pri odpovedi na danú otázku relevantné zohľadniť aj iné okolnosti, ako napr. pokrok v sťahovaní alebo skutočnosť, že k „sietu“ môže dôjsť aj bez toho, aby si to užívateľ všimol (automatickým nastavením tzv. torrentového klienta).

JUDr. Jakub Slovák

Odbor autorského práva

Sekcia médií, audiovizie a autorského práva
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

duševné vlastníctvo

REVUE PRE TEÓRIU A PRAX
V OBLASTI DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA
| ŠTVRŤROČNÍK

Zaujímavé témy z oblasti duševného vlastníctva, diskusie a polemiky, z rozhodnutí Úradu priemyselného vlastníctva SR, judikatúra, profily úspešných vynálezcov, spektrum dobrých nápadov a riešení, aktuálne správy.

Časopis **DUŠEVNÉ VLASTNÍCTVO** je v súčasnosti jediné slovenské periodikum, ktoré sa zameriava na problematiku priemyselných a autorských práv. Vychádza od roku 1997.

Úrad priemyselného vlastníctva SR vyšiel v ústrety čitateľom, ktorí preferujú tlačенú verziu časopisu a od čísla 1/2018 vychádza v aj tlačenej verzii (štyrikrát ročne). Zároveň zostáva možnosť predplatiť si časopis v elektronickej verzii (štyrikrát ročne). Predplatitelia si môžu vybrať medzi tlačenu a elektronickou verziou časopisu, prípadne si ich môžu objednať obidve.

Cena tlačenej periodika: 4,50 € a cena ročného predplatného: 18 € + poštovné; odberateľom sa bude účtovať poštovné podľa platného cenníka Slovenskej pošty.

Cena elektronickej periodika: 3,50 € a cena ročného predplatného 14 €; predplatiteľom bude distribuované v PDF formáte.

Online objednávka: <http://www.upv.sk/?on-line-objednavka-casopisu-dusevne-vlastnictvo>

Z GALÉRIE TVORCOV

Martin Ferianc

„Ak niečo robím, tak vždy naplno s cieľom posunúť veci dopredu, pričom sa môže aj niečo nevydať. Ak však nebudem robiť nič, tak sa nikdy nič nepodarí.“

Rozhovor s Martinom Feriancom, ktorý už ako stredoškolač vlastnil patent na aktívnu a pasívnu rekuperáciu, vyhral s ním celosvetovú súťaž I-SWEEP v Houstone a reprezentoval Slovensko na EXPO v Miláne. S týmto úspechom sa však neuspokojil a hrdo reprezentuje Slovensko v zahraničí aj naďalej.

1. Martin, predstavte sa nám v krátkosti.

Volám sa Martin Ferianc a v školskom roku 2018/2019 som ukončil štúdium na Imperial College London v odbore elektronické a informačné inžinierstvo. Výskum a fungovanie v akademickom prostredí sa mi natoľko zapáčili, že som sa rozhodol pokračovať v štúdiu ako doktorand na University College London v oblasti umelej inteligencie.

2. Už počas strednej školy ste si dali patentovať klimatickú jednotku s rekuperáciou. Ako ste vynali takéto zariadenie a ako je možné, že chlapec na strednej škole dokáže rozmyšľať o duševnom vlastníctve natoľko, že sa rozhodne si ho dať chrániť?

Predstavte si modelovú situáciu – nachádzate sa v obývačke, kde je príjemných 23 °C. Vonku je 10 °C, čiže medzi vnútornou a vonkajšou teplotou je podstatný rozdiel. Čo sa stane, keď otvoríme okno? Teplý vzduch z obývačky prúdi von a dovnútra sa dostáva prirodzenou výmenou studený vzduch, ktorý je následne potrebné ohriať. Je však zbytočné dodávať ďalšiu energiu, keď sa teplo už nachádza v miestnosti v použitom teple vzduchu. Pri tejto predstave som prišiel na spôsob, ako prečerpať unikajúcu energiu ohriateho vzduchu pomocou rekuperačného zariadenia, ktoré sa skladá z pasívnej a aktívnej časti. Mnou navrhnutá aktívna časť je jedinečná svojou konštrukciou, pričom pasívna nepotrebuje žiadnu energiu pre svoju funkciu prečerpávania tepelnej energie.

Záujem o patent som získal po víťazstve na súťaži I-SWEEP 2014 v texaskom Houstone, v USA, kde bol môj vynález ohodnotený zlatou medailou a zároveň mi viacero odborníkov odporučilo, aby som si tento nápad nechal autorsky chrániť. Je to veľká výhoda, pretože sa k nemu môžem potenciálne po ukončení doktorandského štú-

dia vrátiť a pokračovať na jeho ďalšom rozvíjaní. Pri vybavovaní patentu mám výbornú skúsenosť s pani Ing. Janou Rešutíkovou z Úradu priemyselného vlastníctva SR, ktorá mi vo významnej miere pomohla a odporúčam preto každému sa v podobnom prípade na váš úrad obrátiť.

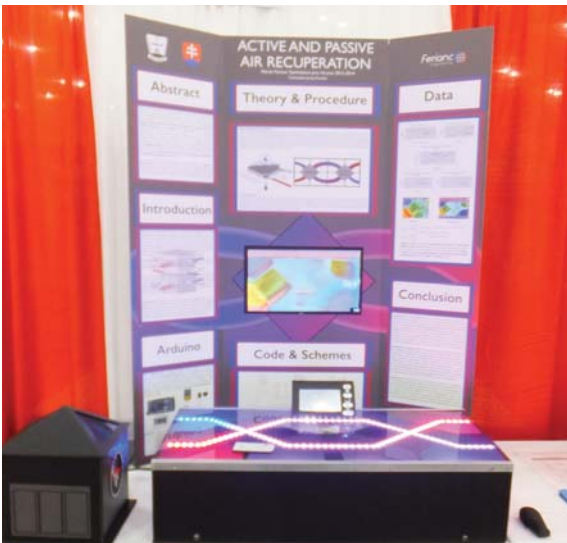
3. Okrem spomínaného zariadenia ste sa venovali aj iným úspešným projektom, povedzte nám o nich viac.

Rád by som spomenul hlavne projekty wells a Frisch. Projekt wells je zameraný na dodržiavanie správneho pitného režimu. V zápale dňa si častokrát neuvedomujeme, že sme smädní, dehydrovaní. Potrebujeme preto impulz na pripomenutie doplnenia zásob vody v našom tele. Práve túto funkcionality sme sa pokúsili vyriešiť spolu

s ďalšími študentmi prostredníctvom nami navrhnutého merača, umiestneného na PET fľaši, ktorý nám umožňuje sledovanie množstva vypitej vody. Takisto sme pripravovali aj mobilnú aplikáciu, ktorá by registrovala a vyhodnocovala údaje v prepojení na merač. V rámci druhého ročníka na Imperial College v Londýne sme sa s týmto projektom prihlásili do anglickej súťaže CISCO Switch-up Challenge UK 2015, kde sa nám podarilo vyhrať prvé miesto. Následne sme uvedený projekt prezentovali vedeniu spoločnosti CISCO v San Franciscu a taktiež na najväčšom európskom startupovom veľtrhu v Paríži – VivaTech Paris 2016. Projekt Frisch je orientovaný na sledovanie čerstvosti potravín v chladničke. Nezriedka sa nám stane, že v chladničke niečo zabudneme a potraviny sa nám pokazia.

Víťazstvo na súťaži I-SWEEP 2014 v Houstone, TX, USA. Zľava Martin Ferianc, Gorazd Štieber, Gabriel Nagy a Jozef Ristvej

Stánok na súťaži I-SWEEP 2014
spoločne s prvou verziou zariadenia

Druhá verzia zariadenia sponzorovaná firmou Unilever

Je preto veľmi dôležité, aby sme boli vo pred upozornení, aké výrobky v chladničke máme a odkedy sú uskladnené. Pri riešení tohto problému som využil poznatky z umelej inteligencie na detekciu, či sú uložené potraviny do obdobia záruky a prípadné pripomenutie, kedy záručná lehota končí. Uvedený projekt sme prezentovali na súťaži Z garáže do sveta na FEL v Bratislave, za ktorý sme v rámci SR v roku 2017 získali prvú cenu.

4. Aktuálne pôsobíte v zahraničí. Máte tam podľa vás lepší priestor na sebarealizáciu či podporu kreativity ako na Slovensku?

Musím, žiaľ, plne súhlasiť, že v zahraničí je lepší priestor na sebarealizáciu a podporu kreativity ako na Slovensku. Môžem zatiaľ hovoriť len o Spojenom kráľovstve, kde je veľké množstvo súťaží, podpora projektov a viac prostriedkov, ktoré pomôžu mladým ľuďom rozvíjať sa vo všetkých oblastiach od techniky, humanitných vied, hudby, tanca, umenia, jazykov až po štúdium politiky, ekonomiky a iných vied. Táto podpora nie je len od vlády samotnej, ktorá ponúka pôžičky pre študentov na zaplatenie školného, ale aj zo súkromného sektora s veľkými možnosťami na spoznanie pra-

covného života v zahraničí už počas školy. Treba si ale uvedomiť, že príležitosti sú limitované a napríklad v Anglicku je vysoká konkurencia. Musíte preto počítať s tým, že budete súťažiť so študentmi a profesionálmi z celého sveta. Na to, aby študent obstál v konkurencii, musí mať nadhľad a zároveň na sebe neustále pracovať.

5. Ochrana duševného vlastníctva sa na Slovensku dostáva do centra záujmu malých a stredných podnikov postupne, ako je to v zahraničí?

Z mojej skúsenosti viem uviesť, ako to funguje na mojej univerzite. Keď sa nám spoločne s ďalšími študentmi podarilo vyhrať anglickú CISCO Switch-up Challenge v roku 2015, pozval si ma dekan fakulty na stretnutie, kde sme prebrali náš nápad. Imperial College London má celý program na rozvíjanie podobných myšlienok, spoločne aj s európskou alebo medzinárodnou ochranou autorských práv. Pri investovaní do vás má univerzita podiel na vašom nápade spoločne aj s jeho komercializáciou. Následne sa musíte zaviazat, že budete na projekte určite pracovať za každých okolností v bezprostrednom období. Keďže mojou prioritou bolo v danom čase dokončenie štúdia

na univerzite, rozhodol som sa pre túto alternatívu.

6. Stretli ste sa niekedy s tým, že vám chcel niekto váš nápad ukradnúť, resp. skopírovať?

Nie, zatiaľ som sa s takým niečím našťastie nestretol, resp. doteraz o tom aspoň v mojom prípade neviem.

7. Čomu sa plánujete venovať po dokončení štúdia? Vidíte sa v budúcnosti na Slovensku?

Mám na Slovensku rodinu a kamarátov, ktorých mi v zahraničí nikto nenahradí. V budúcnosti si viem predstaviť, že by som sa na Slovensko vrátil, ale neviem povedať kedy presne a za akých podmienok. Takisto by som veľmi rád pomohol študentom na Slovensku tak, ako niektoré organizácie alebo bývalí študenti pomohli mne.

V krátkej budúcnosti chcem pracovať vo výskume, dokončiť si doktorát a zároveň pokračovať v zbieraní skúseností prostredníctvom stáží, ale aj voľnočasových projektov.

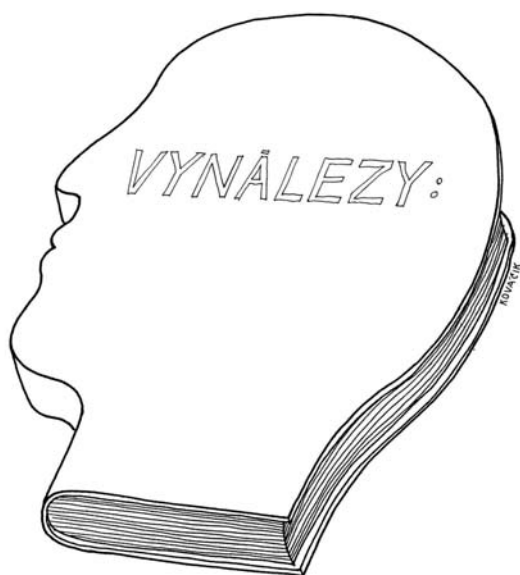
8. Čo by ste odkázali začínajúcim inováčnym podnikateľom na Slovensku?

Nebojte sa skúšať nové veci, či už doma na Slovensku, alebo aj v zahraničí. Každá skúsenosť je cenná a určite aj tá s neočakávaným koncom. Doteraz som viackrát vošiel do slepých uličiek, ale keď som sa z nich dostal, tak to bolo vždy s posilnením. Čo sa týka ochrany nápadov, aj v budúcnosti plánujem ísť touto cestou. Svet je globalizovaný a ak sa váš nápad niekedy objaví čo i len obrázkom na internete, už odtiaľ nikdy nezmizne. Je zvýšené riziko, že zhodou okolností má niekto v tom istom čase rovnaký nápad, ale bez jeho ochrany bude pomoc ťažká.

Foto: archív M. Ferianc

Prezentácia na Startup Awards 2016

Spektrum dobrých nápadov a riešení

ROSSIER s.r.o. – motoboxy

Číslo prihlášky ochrannej známky	1394-2018
Prihlasovateľ/majiteľ	Rossier s.r.o.
Číslo ochrannej známky	249004

Spoločnosť ROSSIER s.r.o. našla na európskom, ale aj celosvetovom trhu obrovskú diery a začala s vývojom garážových motoboxov a prívesov, primárne určených pre motocykle, následne pre štvorkolky, bicykle, malé záhradné traktory a podobnú techniku. Samotný nápad vznikol pri riešení osobných potrieb súvisiacich s kúpou novej motorky.

„Pri komunikácii s mojim kamarátom o potrebe garážovania motorky, sme prišli na skutočnosť, že podobnú situáciu rieši veľmi veľa ľudí z okolia, ktorí vlastnia motocykel, štvorkolku, vodný skúter, malú buginu a pod. Po podrobnom preskúmaní ponúk na trhu sme zistili, že na trhu sa nič, čo by spĺňalo naše potreby a predstavy, nenachádza.“

Výrobky podobného charakteru s tak výrazným, mierne futuristickým dizajnom sa na trhu prakticky nenachádzajú, čiže konkurencia v podobe garáží vyrobených z vlnitého plechu nie je považovaná za dostatočnú, ani estetickú. O dizajne už nemôže byť ani reč.

„Už od samotného začiatku sme kládli veľký dôraz na meno spoločnosti, aby bolo internacionálne, aby sa ľahko pamätalo, aby bolo vhodné na výrobky, ktoré chceme vyrábať, a aby nami vybrané meno malo voľné všetky dôležité domény, ako sú com, eu, de, it a pod. S menom prišlo aj ľahko rozpoznateľné logo spoločnosti. Uvedomujeme si marketingovú dôležitosť dobrého brandingu a loga.“

Snahou spoločnosti bolo už od počiatku vyrábať motobox na Slovensku a predovšetkým zo slovenských komponentov a materiálov. Toto sa im však nepodarilo, a tak tlmíče dovážajú z Francúzska, kľučky z Belgicka a plasty z Rakúska. „Na Slovensku sme nenašli výrobcu, ktorý by nám vedel odliat veľké hliníkové bloky na výrobu foriem. Nenašli sme firmu, ktorá by bola ochotná a ktorá by vedela z týchto hliníkových blokov vyrobiť formy na lisovanie plastových dielov. A v neposlednom rade sme na Slovensku nenašli ani spoločnosť, ktorá by disponovala tak veľkým lisom, aby na ňom dokázala vákuovo tvarovať pre nás potrebné plastové diely.“

Všetky tieto uvedené problémy však vyriešili v susednej Českej republike, kde bola oveľa priateľivejšia a profesionálnejšia komunikácia, ako aj samotný záujem ísť do tohto projektu.

Ochrannú známku ROSSIER s.r.o. vrátane loga už majú v súčasnom období registrovanú v Európe aj USA. Ich ďalšou dôležitou výzvou bol dizajn, na ktorom si dosť zakladali a pri ktorom boli nekompromisní v komunikácii s dizajnovým štúdiom FINE CREATION s.r.o. pod vedením skúseneho dizajnéra Mgr. Art. Jána Jurčišiny. Táto spoločnosť stála za celým dizajnom. Aj z týchto dôvodov sa samotný dizajn vyvíjal viac ako jeden rok. „Naša spoločnosť chce nadobudnúť imidž mladej dynamickej spoločnosti, ktorá má inovatívny a výrazný, mierne nadčasový dizajn. To svojím spôsobom dokazujú aj naše motoboxy a prívesy, ktoré sú už v súčasnosti na trhu.“

Motoboxy ROSSIER spĺňajú ideálne riešenia pre potreby parkovania už spomenutej techniky. Nezaberajú zbytočne veľa miesta, ale zároveň je možné do nich zaparkovať tie najväčšie motorky, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú na trhu. Ako príklad takéhoto doslova obrovského motocykla možno uviesť HONDU GOLDWING. Výška motoboxu je 180 cm, takže do boxu pohodlne zaparkuje dvojmetrový jazdec na endure aj s postrannými kuframi.

V prípade malých motoriek, prípadne skútrov, možno hovoriť o parkovaní až dvoch motoriek súčasne. Do boxu sa, samozrejme, zmestia štyri bicykle alebo už spomenutá malá štvorkolka.

OPIS MOTOBOXU

Motobox ROSSIER je vyrobený z ABS vákuovo tvarovaného plastu s PMMA úpravou. Vo vnútornej časti je pevná rúrková konštrukcia. Box je uzamykateľný a rieši statické parkovanie motocyklov. Je vhodný na celoročné parkovanie. Dokonale ochráni pred nepriaznivým počasím, vandalmi a motorka zbytočne neláka zraky okoloidúcich.

OPIS MOTOPRÍVESU

Motopríves je určený na prepravu motocyklov a je vybavený hydraulickým podvozkom kvôli jednoduchému nakladaniu motocyklov. Príves sa dokáže sklopiť až na zem a nakladanie motocyklov je potom veľmi pohodlné bez akýchkoľvek balansov a možností poškodenia motocykla. Príves je uzamykateľný a je možné s ním jazdiť rýchlosťou 130 km/hod. Príves sa môže dodať na trh v rôznych hmotnostiach a prevedeniach.

Motoboxy a motoprívesy dokáže firma individualizovať, čo znamená, že pre každý modelový rok majú pripravené nové farebné kombinácie. Dizajn dovoľuje pripraviť z každej farby ponúkané v aktuálnom modelovom roku veľké množstvo farebných kombinácií.

Motoboxy ROSSIER sú určené pre veľkú skupinu motocyklistov, ktorí riešia uskladnenie, garážovanie svojich motocyklov. Ich zákazníkmi sú zároveň záujemcovia, ktorí zvažujú kúpu motocykla, ale nemajú vyriešenú otázku jeho celoročného parkovania. Typickým klientom spoločnosti je motocyklista, ktorý býva v rodinnom dome, v radovej zástavbe, často aj s dvojgarážou, kde má dva automobily a ďalšie veci osobnej potreby. Zároveň motocyklista bývajúci v novostavbe, kde má svoje parkovacie miesto, dokáže na parkovanie motocykla využiť motobox. V motoboxe môže parkovať nielen motorku, ale aj bicykle, prípadne štvorkolku.

„Predajnými trhmi našej spoločnosti budú predovšetkým trhy západnej Európy a Severnej Ameriky. Na uvedených trhoch už komunikujeme s konkrétnymi predajcami, ktorí prejavili záujem o naše boxy. Kontaktovali nás ale aj záujemcovia z Ruska a veľa záujemcov z Českej republiky.“

Spoločnosť si dáva za cieľ v priebehu nasledujúceho roku rozšíriť ponuku motoboxov a motoprívesov o dve luxusnejšie prevedenia, ktoré sa budú od štandardných boxov líšiť predovšetkým výbavou. Boxy a prívesy budú vybavené LED osvetlením vo vnútornej časti a budú mať elektronicky ovládanú hydrauliku spúšťania prívesu. Otváranie boxov bude tiež elektrické pomocou diaľkového ovládača. Box bude zabezpečený alarmom a bude v ňom umiestnená kamera na prenášanie obrazu do smartfónu. Súčasťou boxov bude aj mobilná aplikácia, ktorú si bude zákazník môcť stiahnuť a nainštalovať do svojho smartfónu. K týmto uvedeným doplnkom pribudnú ešte ďalšie, ktoré v tomto momente zámerne nespomíname. Zároveň v priebehu roka plánujeme pripravovať limitované edície, o ktorých sme už komunikovali s našimi dizajnérmi.

Pokiaľ bude firma predajne úspešná, má pripravené a navrhnuté ďalšie výrobky, ktoré na trhu nie sú a v ktorých vidí priestor na rozšírenie modelovej ofenzívy hneď v ďalších rokoch. Ide o modely prívesov za automobily, ktoré na trhu chýbajú. „Strešné boxy predstavíme v inovatívnom dizajne, ktoré sa od tých súčasných nebudú líšiť len dizajnom. Vieme o diere na trhu v oblasti bicyklov, technických doplnkov k bicyklom, nosičov na elektrické bicykle a pod.“

„Na záver by som ešte rád spomenul, že motocykle v Európe zažívajú veľký boom, čo nás teší, pretože zákazníci motocyklových predajní sú aj naši potenciálni klienti. O využití našich boxov najlepšie rozhodnú zákazníci a zároveň nám pomôžu nájsť ďalšie medzery a využitie boxov na trhu.“

Foto: archív Rosier s.r.o.

ZAUJALO NÁS

Rýchlorastúce podniky a práva duševného vlastníctva

Profil malých a stredných podnikov s vysokým potenciálom v Európe z hľadiska práv duševného vlastníctva Zhrnutie

Spoločný projekt Európskeho patentového úradu
a Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo

Často sa hovorí, že malé a stredné podniky (MSP) sú oporou európskeho hospodárstva. Veľký podiel na prínose k rastu a tvorbe pracovných miest sa v skutočnosti obmedzuje len na niekoľko málo MSP. Tieto rýchlorastúce podniky¹ sú pre tvorcov politík prioritným cieľom. Patria medzi ne startupy, ako aj tradičnejšie MSP, pričom niektoré sa v budúcnosti možno stanú priemyselnými lídrami Európy. V porovnaní s ostatnými MSP ich úspech často pramení z investovania do inovácie a duševného vlastníctva a k ich rastu zvyčajne patrí medzinárodný rozvoj.

Oficiálne práva duševného vlastníctva, ako napríklad patenty, ochranné známky a priemyselné dizajny, môžu byť inováčnym MSP nápomocné pri vymedzovaní hodnoty ich nápadov a zaistení návratnosti investícií do nehmotného majetku. Malé podniky si vďaka právam duševného vlastníctva môžu zvýšiť výnosy, získať licencie na technológie, uzatvoriť dohody o spolupráci a prilákať investorov. O ochranu práv duševného vlastníctva sa môžu oprieť aj na zahraničných trhoch, aby tam mohli šíriť svoje aktivity a konkurovať veľkým etablovaným podnikom.

Cieľom tejto štúdie je určiť význam činnosti v oblasti práv duševného vlastníctva pre rýchlorastúce podniky v Európe. Posudzuje sa v nej, či sa rýchlorastúcimi podnikmi pravdepodobnejšie stanú MSP, ktoré používajú práva duševného vlastníctva častejšie. Skúmajú sa v nej aj konkrétne spôsoby, akými si rýchlorastúce podniky formujú svoje stratégie v oblasti práv duševného vlastníctva predtým, ako začnú rýchlo rásť.

O tieto otázky prejavujú mimoriadny záujem tvorcovia politík, potenciálni investori a obchodní partneri, ktorí by chceli identi-

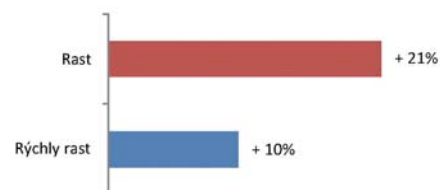
fikovať budúce rýchlorastúce podniky ešte v počiatočnom štádiu rozvoja. Jednoduché ukazovatele činnosti v oblasti práv duševného vlastníctva im môžu signalizovať, či sú MSP schopné vytvárať a vymedzovať duševný majetok. Dôkladná analýza portfólia práv duševného vlastníctva MSP dokonca môže poskytnúť dodatočné informácie o schopnosti podniku účinne takýto majetok využívať na budúcich trhoch v záujme udržania rýchleho rastu.

Štúdia vychádza z veľkého súboru údajov prepájajúceho demografické informácie o európskych MSP v spracovateľských odvetviach z rokov 2005 až 2010 s údajmi uchovávanými vo vnútroštátnych a v európskych registroch práv v oblasti patentov, ochranných znáмок a priemyselných dizajnov. Hoci rýchlorastúce podniky tvoria iba 6 % vzorky európskych MSP analyzovaných v tejto štúdii, k priamej tvorbe pracovných miest prispievajú podielom 28 %. Skúmanie prepojení medzi činnosťou v oblasti práv duševného vlastníctva a markantným zvýšením obratu sa vykonávalo prostredníctvom deskriptívnej štatistiky a ekonometrickej analýzy údajov.

Z analýzy vyplývajú tieto hlavné zistenia:

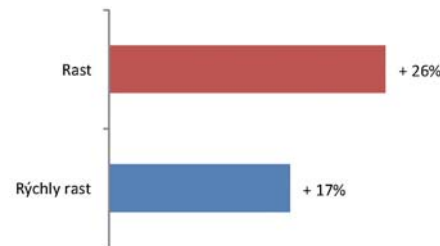
1. Pravdepodobnosť rastu MSP s existujúcou činnosťou v oblasti práv duševného vlastníctva je vyššia než v prípade ostatných MSP. Malé a stredné podniky, ktoré majú zapísané aspoň jedno právo duševného vlastníctva, majú o 21 % vyššiu pravdepodobnosť zvýšenia rastu a o 10 % vyššiu pravdepodobnosť stať sa rýchlorastúcim podnikom. Pravdepodobnosť rýchleho rastu je o 9 % vyššia v prípade MSP,

ktoré majú zapísaný aspoň jeden patent a o 13 % vyššia v prípade tých, ktoré majú zapísanú aspoň jednu ochrannú známku.

Obrázok 1 Stúpajúca pravdepodobnosť rastu pri existujúcom používaní práv duševného vlastníctva

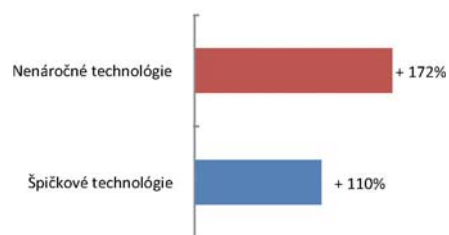
2. MSP, ktoré majú zapísané európske právo duševného vlastníctva, majú ešte vyššiu pravdepodobnosť stať sa rýchlorastúcim podnikom. Pravdepodobnosť rýchleho rastu je o 17 % vyššia v prípade MSP, ktoré majú zapísané aspoň jedno európske právo duševného vlastníctva. Zapísanie európskeho práva duševného vlastníctva je preto pozitívnym ukazovateľom pripravenosti MSP rozšíriť svoje podnikanie na európskej úrovni.

Obrázok 2 Stúpajúca pravdepodobnosť rastu pri existujúcom používaní európskeho práva duševného vlastníctva

¹ Rýchlorastúce podniky sú v tejto štúdii vymedzené ako podniky, ktoré počas obdobia troch rokov zaznamenajú zvýšenie obratu aspoň o 20 %.

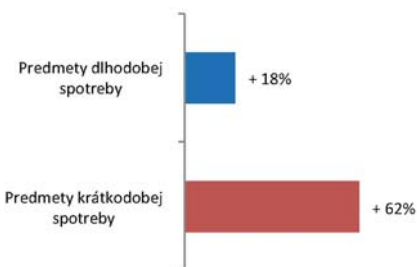
3. V odvetviach technológií špičkovej a nenáročnej úrovne sa na základe už zapísaných patentov dá najspoľahlivejšie predpokladať, že sa podnik stane rýchlorastúci. V odvetviach špičkových technológií je pravdepodobnosť rýchleho rastu v prípade MSP, ktoré majú zapísaný jeden alebo viaceré európske patenty, vyššia o 110 %. Zaujímavosťou je, že predikčná schopnosť v prípade európskych patentov je mimoriadne vysoká v odvetviach nenáročných technológií (+ 172 %), kde k zapisovaniu patentov dochádza pomerne zriedkavo.

Obrázok 3 Stúpajúca pravdepodobnosť rýchleho rastu pri existujúcom používaní európskeho patentu

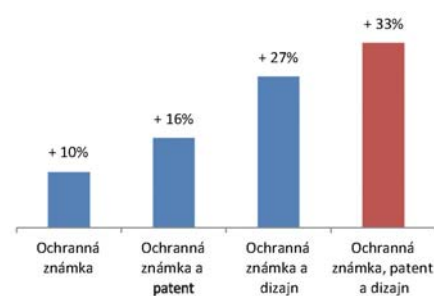
4. V odvetviach orientovaných na spotrebiteľa sa na základe už zapísaných ochranných známok dá najspoľahlivejšie predpokladať, že sa podnik stane rýchlorastúci. V odvetviach s predmetmi krátkodobej spotreby je pravdepodobnosť rýchleho rastu MSP vyššia o 62 %, ak má zapísanú európsku ochrannú známku.

Naproti tomu sa na základe zapísanej národnej ochrannej známky dá spoľahlivejšie predpokladať (+ 49 %) pravdepodobnosť vysokého rastu v odvetviach s predmetmi dlhodobej spotreby.

Obrázok 4 Stúpajúca pravdepodobnosť rýchleho rastu pri existujúcom používaní európskej ochrannej známky

5. Pravdepodobnosť dosiahnutia rýchleho rastu je ešte vyššia v prípade MSP, ktoré namiesto jednotlivých kategórií práv duševného vlastníctva používajú balíky ochranných známok, patentov a dizajnov. Balíky duševného vlastníctva zahŕňajúce ochranné známky sú systematicky účinnejšie než ostatné balíky a jednotlivé kategórie práv duševného vlastníctva, čo naznačuje, že ochranné známky predstavujú základný stavebný kameň účinných balíkov duševného vlastníctva. Pravdepodobnou príčinou je skutočnosť, že zápis ochrannej známky súvisí so vstupom na trh, a teda aj so zvýšením obrátu.

Obrázok 5 Stúpajúca pravdepodobnosť rýchleho rastu pri existujúcom používaní balíka práv duševného vlastníctva

Ekonometrická analýza, z ktorej sú odvodené hlavné výsledky, bola navrhnutá tak, aby sa ňou dokázala posúdiť predikčná schopnosť indikátorov práv duševného vlastníctva, t. j. merať koreláciu medzi aktivitou MSP v oblasti duševného vlastníctva a pravdepodobnosťou zaznamenania rýchleho rastu. Je však dôležité uviesť, že táto korelácia sa nemá interpretovať ako priama príčinná súvislosť: samotné zapísanie práva duševného vlastníctva na stimuláciu rastu nestačí, môže však byť signálom lepšej schopnosti podniku udržať si rast prostredníctvom tvorby, ochrany a využívania duševného majetku.

Túto správu možno stiahnuť na adresách: epo.org/high-growth a euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/observatory-publications
ISBN 978-3-89605-228-5

Uverejnili a upravili EPÚ a EUIPO
Mníchov (Nemecko) a Alicante (Španielsko)
www.epo.org, www.euipo.europa.eu

Autori
Yann Ménière, Ilja Rudyk (EPÚ)
Nathan Wajsman, Michał Kazimierzczak (EUIPO)

Návrh a výroba
Graphic Design Munich (EPÚ)

Finančná správa Slovenskej republiky

Colný úrad Banská Bystrica

Už v prvom novembrovom týždni bola na pobočke v Banskej Bystrici prekonaná magická hranica 1 000 zaistených poštových zásielok, v ktorých sa nachádzal tovar porušujúci práva duševného vlastníctva rôznych oprávnených osôb. Ide o falzifikáty rozličných viac či menej známych značiek, ktoré sa doručujú na Slovensko primárne z čínskych elektronických obchodov, resp. z rôznych podvodných stránok, ktoré sa tvária ako oficiálny predajný kanál výrobcu. Najčastejšie išlo o falošné detské plastové stavebnice napodobňujúce originálne stavebnice značky LEGO, respektíve obsahujúce totožné minifigúrky. Príslušníci finančnej správy v Banskobystrickom kraji za uplynulých 11 mesiacov zaistili vyše 340 zásielok takýchto stavebníc. V tesnom závese nasledujú falzifikáty oblečenia a obu-

vi značiek Nike – vyše 230 zásielok a Adidas – vyše 130 zásielok. Zvýšený počet zásielok sa však očakáva práve v predvianočnom a povianočnom období. Takýto tovar, okrem toho, že porušuje právo duševného vlastníctva, má vo väčšine prípadov nevyhovujúcu kvalitu, a to tak zo strany použitých materiálov, ako aj zo strany jeho spracovania, a preto je pri nákupe dôležité dobre si preveriť stránky predajcu, aby kupujúci zbytočne neprišiel o svoje peniaze. Len napríklad v niektorých príveskoch imitujúcich značku Pandora (ale aj v niektorých bižutérii všeobecne) bola nameraná nadlimitná hodnota kadmia, ktoré má negatívne dopady na ľudské zdravie.

Príslušníci finančnej správy pravidelne nachádzajú v zásielkach aj rôzne iné tovary,

ktoré podliehajú zákazom či obmedzeniam pri dovoze. Ide najmä o dovoz liekov, častí a súčastí zbraní, chránených druhov rastlín a živočíchov či výrobkov z nich, látok s hormonálnym a anabolickým účinkom, resp. omamných a psychotropných látok. V takýchto prípadoch by mali byť ľudia zvlášť obozretní, keďže bez príslušných povolení alebo certifikátov sa k zásielkam nedostanú.

Príslušníci finančnej správy v Pobočke colného úradu Banská Bystrica Pošta využívajú pri colnej kontrole zásielok okrem štandardných postupov aj rôzne špeciálne technológie, napríklad skenovacie zariadenie, zariadenie na vyhľadávanie a identifikáciu rádioaktívneho materiálu, analyzátory látok a špeciálne vycvičené služobné psy.

Foto: archív FR SR

Z rozhodnutí ÚPV SR

Námietky proti zápisu zverejneného označenia do registra ochranných známk

Zverejnené označenie:

Staršie ochranné známky: RESIDENCE INN

(rozhodnutie zn. POZ 1355-2015/II-75-2019, § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov v spojení s § 7 písm. a) bod 2. zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov, právoplatnosť 26. 8. 2019, potvrdenie prvostupňového rozhodnutia o čiastočnom vyhovení námietkam a zamietnutí obrazovej ochrannej známky č. spisu POZ 1355-2015 pre časť tovarov a služieb nárokových v triedach 16 a 36 a všetky služby nárokové v triedach 35, 42 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb)

Námietky smerujúce proti zápisu obrazového označenia, č. spisu POZ 1355-2015 (ďalej „zverejnené označenie“ alebo „POZ 1355-2015“), do registra ochranných známk boli podané podľa ustanovenia § 30 v spojení s § 7 písm. a) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach. Námietateľ podanie námietok, ktoré sa týkali všetkých prihlásených tovarov a služieb, odôvodnil tým, že je majiteľom starších slovných ochranných známk EÚ č. 7027841 a č. 164004 „RESIDENCE INN“ (ďalej „staršie ochranné známky“), s ktorými je zverejnené označenie podobné. Pokiaľ ide o porovnanie tovarov a služieb kolíznych označení, uviedol, že zverejnené označenie je nárokové pre tovary a služby zhodné a podobné so službami starších ochranných známk, čím dochádza k pravdepodobnosti zámeny na strane verejnosti.

Prvostupňovým rozhodnutím úradu bolo v zmysle § 32 ods. 2 zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení zákona č. 125/2016 Z. z. čiastočne vyhovené námietkam smerujúcim proti zápisu zverejneného označenia do registra ochranných známk a POZ 1355-2015 bola čiastočne

zamietnutá pre tovary „plagáty; reklamné tabule z papiera, kartónu alebo lepenky; tlačoviny; tlačené publikácie; prospekty; kalendáre; letáky“ v triede 16, pre služby „prenájom nehnuteľností; realitné kancelárie; sprostredkovateľská činnosť s nehnuteľnosťami; správcovstvo; správa nehnuteľností; správa nájomných bytov; prenájom bytov; prenájom nehnuteľností (ubytovanie); vyberanie nájomného; prenájom kancelárskych priestorov“ v triede 36 a pre všetky služby nárokové v triedach 35, 42 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb.

Dôvodom takéhoto rozhodnutia bola skutočnosť, že v predmetnom prípade boli naplnené podmienky ustanovenia § 7 písm. a) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení zákona č. 125/2016 Z. z. vo vzťahu k uvedenej časti tovarov a služieb zverejneného označenia, ktoré boli posúdené ako zhodné, podobné alebo podobné v nízkej miere so službami zapísanými pre staršie ochranné známky. Pokiaľ ide o porovnanie kolíznych označení, prvostupňový orgán na základe ich zhody v slovnom prvku „Residence“, ktorý považoval za dominantný prvok zverejneného označenia, konštatoval fonetickú a sémantickú podobnosť porovnávaných označení vo vysokej miere a ich nízku vizuálnu podobnosť. Zároveň prihliadol na skutočnosť, že spoločný slovný prvok porovnávaných označení „Residence/RESIDENCE“ síce má vo vzťahu k niektorým kolíznym službám v triedach 36, 42 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb nižšiu rozlišovaciu spôsobilosť, ďalšie prvky zverejneného označenia (slovné prvky „REALITNÁ KANCELÁRIA“ a „...vitajte doma“ a obrazový prvok prekrývajúcich sa striech) sú však vo vzťahu k prihláseným tovarom a službám tiež len opisné, pochvalné alebo naznačujúce.

Čo sa týka tovarov zverejneného označenia „periodiká; brožúry; perá (kancelárske potreby)“ v triede 16 a služieb „sprostredkovanie poistenia; oceňovanie nehnuteľností; pôžičky (finančné úvery); finančné odhady a oceňovanie (poistovníctvo, bankovníctvo, nehnuteľnosti)“ v triede 36 medzinárodného triedenia tovarov a služieb, ktoré boli posúdené ako nepodobné so službami starších ochranných známk, prvostupňový orgán konštatoval, že vo vzťahu k nim nebola naplnená jedna z kumulatívnych podmienok potrebných na úspešné uplatnenie námietkového dôvodu podľa § 7 písm. a) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných

známkach v znení zákona č. 125/2016 Z. z., a teda vo vzťahu k týmto nebolo možné konštatovať pravdepodobnosť zámeny.

Proti tomuto rozhodnutiu podal prihlasovateľ rozklad. V jeho odôvodnení sa nestotožnil s posúdením podobnosti zverejneného označenia so staršími ochrannými známkami zo strany prvostupňového orgánu, ako ani s jeho záverom o existencii pravdepodobnosti zámeny na strane verejnosti.

Argumenty prihlasovateľa v podanom rozklade:

- v známkovej praxi sa za zhodné považujú len tie označenia, ktoré sa od seba líšia len v nepatrných detailoch, ktoré nemenia ich celkový charakter, v tejto súvislosti prihlasovateľ poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-291/00 z 20. marca 2003,
- tvrdenie prvostupňového orgánu, že slovný prvok „Residence“ má z hľadiska porovnania kolíznych označení rozhodujúci význam a tvrdenie o opisnom charaktere slovných prvkov zverejneného označenia „REALITNÁ KANCELÁRIA“ a „...vitajte doma“ nie je správne,
- výrazná odlišnosť posudzovaných označení z vizuálneho hľadiska, rôzna grafická úprava zverejneného označenia v porovnaní so staršími ochrannými známkami spočívajúca nielen vo veľkosti a type písma, ale aj vo farebnom zvýraznení grafického prvku – prekrývajúcich sa striech, je významným determinantom pri posudzovaní pravdepodobnosti zámeny, ktorá je v danom prípade minimálna, resp. úplne absentuje,
- spotrebiteľ zverejnené označenie vníma prednostne vizuálne, a to v spojení s reklamnou činnosťou prihlasovateľa, konkrétne na reklamných banneroch, plagátoch, pútačoch, služobných automobiľoch, internete či budovách a nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom jeho podnikateľskej činnosti,
- poukaz na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžhvu 1/2009 z 28. mája 2009, z ktorého vyplýva, že spotrebiteľ vníma označenie ako celok a nesústreďuje sa len na jeden slovný prvok, ale aj na ďalšie slovné a obrazové prvky v ňom obsiahnuté, ktoré spoločne vytvárajú ucelený obraz, pričom nemožno opomenúť ani silné pôsobenie farieb na spotrebiteľa,
- v súvislosti s porovnaním kolíznych označení z fonetického hľadiska, tvrdenie, že spotrebiteľ má tendenciu dlhé ozna-

- čenia skracovať, nemožno generalizovať,
- slovné spojenie zverejneného označenia „REALITNÁ KANCELÁRIA“ nie je opisné, ale má špecifikujúci, rozlišujúci a individualizujúci charakter, pričom práve tento prvok spolu so slovným prvkom „Residence“ dostatočne a bez pochybností odliší tovary a služby prihlasovateľa od služieb namietateľa,
- poukaz na rozsudok Všeobecného súdu vo veci T-331/09 z 15. decembra 2010, podľa ktorého v rámci celkového posúdenia pravdepodobnosti zámeny nemajú vizuálne, fonetické a koncepčné znaky kolíznych označení vždy tú istú váhu.

S ohľadom na uvedené prihlasovateľ považoval pravdepodobnosť zámeny zverejneného označenia so staršími ochrannými známkami za vylúčenú a navrhol, aby odvolací orgán napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že námietky sa zamietajú a konanie sa zastavuje alebo alternatívne, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie.

Namietateľ vo svojom vyjadrení o rozklade nesúhlasil s argumentáciou prihlasovateľa, pričom sa stotožnil s celkovým posúdením pravdepodobnosti zámeny vykonaným prvostupňovým orgánom.

- Svoje tvrdenia odôvodnil takto:
- relevantným v predmetnom konaní je hodnotenie pravdepodobnosti zámeny vyplývajúce z podobnosti označení a zhodnosti a/alebo podobnosti tovarov a služieb,
- prihlasovateľ nezohľadnil dominantné a dištinkatívne prvky, ale chápal všetky prvky zverejneného označenia ako rovnocenné, čo nezodpovedá objektívnej skutočnosti,
- samotná grafická úprava zverejneného označenia je jasne koncipovaná tak, že pozornosť spotrebiteľa je zacielená na prvok „Residence“, ktorý je dištinkatívny, dominantný, podčiarknutý a umiestnený v strede, a preto má z hľadiska porovnania kolíznych označení rozhodujúci význam; ostatné prvky zverejneného označenia sú podľa namietateľa opisné alebo pochvalné,
- v súvislosti s poukazom prihlasovateľa na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžhu 1/2009 z 28. mája 2009 uviedol, že vo všeobecnosti je citácia z rozsudku, na ktorý sa prihlasovateľ odvolal, správna, ale vytrhnutá z kontextu, pričom bez podrobnejšieho štúdia tohto rozsudku (ktorý nebol súčasťou rozkladu) nie je možné k nemu zaujať stanovisko,
- za nedôvodný a vytrhnutý z kontextu

označil aj poukaz prihlasovateľa na rozsudok Všeobecného súdu vo veci T-331/09 z 15. decembra 2010.

Na základe uvedeného namietateľ požiadal o zamietnutie rozkladu a potvrdenie prvostupňového rozhodnutia.

Z odôvodnenia rozhodnutia:

Podľa § 7 písm. a) bod 2. zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov [ktorý s účinnosťou od 14. januára 2019 nahradil § 7 písm. a) zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, v zmysle ktorého boli uplatnené námietky, a ktorý upravuje uplatnený námietkový dôvod] označenie sa nezapíše do registra na základe námietok proti zápisu označenia do registra podaných podľa § 30 majiteľom staršej ochrannej známky, ak z dôvodu zhodnosti alebo podobnosti označenia so staršou ochrannou známkou a zhodnosti alebo podobnosti tovarov alebo služieb, na ktoré sa označenie a staršia ochranná známka vzťahujú, existuje pravdepodobnosť zámeny na strane verejnosti; za pravdepodobnosť zámeny sa považuje aj pravdepodobnosť asociácie so staršou ochrannou známkou.

Podľa § 54b ods. 1 zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o ochranných známkach) konania začaté a právoplatne neskončené do 13. januára 2019 sa dokončia podľa tohto zákona v znení účinnom od 14. januára 2019.

Prihláška obrazovej ochrannej známky, č. spisu POZ 1355-2015, proti ktorej námietky smerujú, bola podaná 23. 6. 2015 a zverejnená vo vestníku pre tovary a služby v triedach 16, 35, 42 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb.

Namietateľ je majiteľom:

- slovnej ochrannej známky EÚ č. 7027841 „RESIDENCE INN“, s právom prednosti od 1. 7. 2008, ktorá je zapísaná pre služby v triedach 35, 41 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb,
- slovnej ochrannej známky EÚ č. 164004 „RESIDENCE INN“, s právom prednosti od 1. 4. 1996, ktorá je zapísaná pre služby v triedach 35, 41 a 42 medzinárodného triedenia tovarov a služieb.

Z podaného rozkladu vyplynulo, že prihlasovateľ nesúhlasil s prvostupňovým orgánom vykonaným posúdením podobnosti zverejneného označenia so staršími ochrannými známkami z vizuálneho a fonetického hľadiska, ako ani s jeho záverom o existen-

cii pravdepodobnosti zámeny na strane verejnosti.

V súvislosti s posudzovaním pravdepodobnosti zámeny odvolací orgán na úvod uviedol, že pravdepodobnosť zámeny znamená riziko, že priemerný spotrebiteľ si tovary alebo služby označené kolíznymi označeniami v obchode priamo zamení, prípadne môže byť uvedený do omylu, že tovary alebo služby označené označením prihláseným na zápis do registra ochranných známk a staršou ochrannou známkou pochádzajú od toho istého alebo ekonomicky prepojeného subjektu. Pri posudzovaní pravdepodobnosti zámeny musia byť označenia najskôr hodnotené z vizuálneho, fonetického a sémantického hľadiska. Následne musí byť pravdepodobnosť zámeny preskúmaná z hľadiska celkového dojmu, ktorý označenia vytvárajú u relevantného spotrebiteľa, pričom sa musia vziať do úvahy ich dominantné a rozlišujúce prvky. Okrem toho sa musí prihliadať na relevantnú verejnosť a v neposlednom rade je potrebné zobrať do úvahy zhodnosť alebo podobnosť porovnávaných tovarov a služieb a tiež vzájomnú previazanosť medzi zhodnosťou alebo podobnosťou kolíznych označení a zhodnosťou alebo podobnosťou takto označovaných tovarov alebo služieb.

Pokiaľ ide o podmienku zhodnosti alebo podobnosti tovarov a služieb zverejneného označenia so službami starších ochranných známk, odvolací orgán za rozhodujúce v danom prípade považoval konštatovanie prvostupňového orgánu, že tovary zverejneného označenia „plagáty; reklamné tabule z papiera, kartónu alebo lepenky; tlačoviny; tlačené publikácie; prospekty; kalendáre; letáky“ v triede 16, služby „prenájom nehnuteľností; realitné kancelárie; sprostredkovateľská činnosť s nehnuteľnosťami; správcovstvo; správa nehnuteľností; správa nájomných bytov; prenájom bytov; prenájom nehnuteľností (ubytovanie); vyberanie nájomného; prenájom kancelárskych priestorov“ v triede 36 a všetky služby nárokované v triedach 35, 42 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb možno považovať za zhodné, podobné alebo podobné v nízkej miere so službami starších ochranných známk. Pokiaľ ide o ostatné nárokovvané tovary a služby, t. j. tovary „periodiká; brožúry; perá (kancelárske potreby)“ v triede 16 a služby „sprostredkovanie poisťovní; oceňovanie nehnuteľností; pôžičky (finančné úvery); finančné odhady a oceňovanie (poisťovníctvo, bankovníctvo, nehnuteľnosti)“ v triede 36 medzinárodného triedenia tovarov a služieb, odvolací orgán vychádzal zo záveru prvostupňového orgánu

o ich nepodobnosti so službami starších ochranných známk. Uvedené vyplynulo z toho, že posúdenie zhodnosti a podobnosti tovarov a služieb kolíznych označení nebolo prihlasovateľom v podanom rozklade napadnuté.

V súvislosti s posúdením ďalšej podmienky uplatneného námietkového dôvodu v zmysle § 7 písm. a) bod 2. zákona o ochranných známkach, podmienky zhodnosti alebo podobnosti kolíznych označení, odvolací orgán zhrnul posúdenie ich podobnosti vykonané prvostupňovým orgánom, ktorý konštatoval fonetickú a sémantickú podobnosť zverejneného označenia a starších ochranných známk vo vysokej miere a ich nízku vizuálnu podobnosť.

Samotnému preskúmaniu porovnania zverejneného označenia so staršími ochrannými známkami zo strany odvolacieho orgánu predchádzal opis predmetných označení.

Zverejnené označenie je farebné obrazové označenie pozostávajúce z dominantného slovného prvku „Residence“, pod ktorým sa nachádza výrazne menší nápis „REALITNÁ KANCELÁRIA“. Vľavo od týchto slovných prvkov je zobrazený obrazový prvok prekrývajúci sa striech domov oranžovej farby, napravo je štylizovaný, rukou napísaný nápis „...vitajte doma“ oranžovej farby. Slovný prvok „Residence“ vo zverejnenom označení upúta pozornosť spotrebiteľa ako prvý, a to z dôvodu, že je spomedzi všetkých prvkov najväčší a súčasne je zobrazený tučným písmom. Podčiarknutie a vertikálnu bodkovanú čiaru, ktorou je zverejnené označenie rozdelené akoby na dve polovice, možno z vizuálneho hľadiska považovať za málo nápadné, a z hľadiska vplyvu na spotrebiteľa za zanedbateľné. Staršie ochranné známky predstavujú slovné označenia pozostávajúce výlučne zo slovného spojenia „RESIDENCE INN“. Prvostupňový orgán správne pripomenul, že v tomto prípade je predmetom ochrany slovné spojenie samo osebe, nie jeho grafická úprava, a preto nie je podstatné, či sú staršie ochranné známky znázornené veľkým alebo malým tlačným písmom (rozsudok Všeobecného súdu vo veci T-254/06 „RadioCom“ z 22. mája 2008, bod 43).

Na základe porovnania zverejneného označenia a starších ochranných známk z vizuálneho hľadiska odvolací orgán poukázal na to, že tieto sa zhodujú v slovnom prvku „Residence“, ktorý je v nich znázornený v štandardnom tlačnom type písma. Slovný prvok „Residence“ je zároveň vo zverejnenom označení dominantným prvkom. Vi-

zuálne sa líšia v tom, že zverejnené označenie je komplexné, tvorené viacerými slovnými i obrazovými prvkami, navyše znázornenými v oranžovej farbe. Porovnávané označenia sa líšia tiež v slovnom prvku „INN“ starších ochranných známk, ktorý nie je súčasťou zverejneného označenia. Odvolací orgán zároveň poukázal na to, že spotrebiteľia v prípade označení tvorených slovnými a obrazovými prvkami (čo je prípad zverejneného označenia) zväčša venujú väčšiu pozornosť slovným prvkom, pretože na základe nich na označenia odkazujú (rozsudok Všeobecného súdu vo veci T-312/03 „SELENIUM-ACE“ zo 14. júla 2005, bod 37). Podľa odvolacieho orgánu je zrejme, že priemerný spotrebiteľ pri vizuálnom kontakte s porovnávanými označeniami jednoznačne postrehne zhodný slovný prvok „Residence“, a teda nemožno súhlasiť s názorom prihlasovateľa, že vizuálne dojmy porovnávaných označení sú odlišné. Odvolací orgán sa stotožnil s prvostupňovým orgánom konštatovanou vizuálnou podobnosťou predmetných označení v nízkej miere.

V súvislosti s fonetickým porovnaním odvolací orgán konštatoval, že zverejnené označenie bude vyslovené ako „rezidens“ a staršie ochranné známky ako „rezidens in“. Stotožnil sa s názorom prvostupňového orgánu, že pri fonetickom porovnaní spotrebiteľ má tendenciu dlhé označenia skracovať, a preto je zrejme, že bude na zverejnené označenie odkazovať len prostredníctvom dominantného slovného prvku „Residence“. Podľa odvolacieho orgánu nemožno očakávať, že by spotrebiteľ na trhu vyslovil všetky slovné prvky zverejneného označenia, a to obzvlášť v situácii, kedy slovné spojenie „REALITNÁ KANCELÁRIA“ nemá rozlišovaciu spôsobilosť (opisuje predmet činnosti prihlasovateľa) a v prípade slovného spojenia „vitajte doma“ ide len o bežnú, hovorovú frázu. Spotrebiteľ vo všeobecnosti nezvykne odkazovať na ochranné známky prostredníctvom neidentifikovateľných prvkov, ktoré mu neumožnia identifikovať obchodný pôvod tovarov alebo služieb. Z tohto dôvodu aj v danom prípade spotrebiteľ vysloví ten prvok, vďaka ktorému dokáže odlíšiť služby realitnej kancelárie prihlasovateľa od rovnakých služieb iných poskytovateľov, a tým je práve slovný prvok „Residence“. Vzhľadom na uvedené sa odvolací orgán stotožnil so záverom prvostupňového orgánu o podobnosti kolíznych označení z fonetického hľadiska vo vysokej miere.

K sémantickému porovnaniu posudzovaných označení odvolací orgán uviedol, že

tieto zdieľajú význam spoločného slovného prvku „Residence“, t. j. „rezidencia, bývanie, sídlo“. Významovo sa líšia v tom, že zverejnené označenie na rozdiel od starších ochranných známk obsahuje slovné spojenie „REALITNÁ KANCELÁRIA“, čo je pomenovanie pre služby sprostredkovania obchodu s nehnuteľnosťami, a slovné spojenie „vitajte doma“, ktoré má svoj jasný obsah. Zverejnené označenie tiež obsahuje vyobrazenie striech domov, ktoré nie je súčasťou starších ochranných známk. Naopak, staršie ochranné známky obsahujú slovný prvok „INN“, ktorý spotrebiteľ s vyššou úrovňou znalosti anglického jazyka bude vnímať vo význame „malý hotel, hostinec“. S ohľadom na uvedené prvostupňový orgán podľa odvolacieho orgánu správne konštatoval, že posudzované označenia sú významovo podobné do tej miery, že navodzujú rovnakú významovú súvislosť založenú na slovnom prvku „Residence“. V tejto súvislosti odvolací orgán pripomenul, že záver o sémantickej podobnosti kolíznych označení prihlasovateľ v rozklade nespochybnil.

V rámci hodnotenia pravdepodobnosti zámeny odvolací orgán ďalej posúdil rozlišovaciu spôsobilosť jednotlivých prvkov posudzovaných označení. Vo všeobecnosti totiž platí, že dištinkčným prvkom spotrebiteľa venujú väčšiu pozornosť ako opisným prvkom bez rozlišovacej spôsobilosti alebo prvkom, ktoré majú nižšiu rozlišovaciu spôsobilosť. Zároveň poznamenal, že aj keď spotrebiteľ zvyčajne vníma označenia ako celky, táto skutočnosť nevyklucuje analýzu rozlišovacej spôsobilosti jednotlivých prvkov samostatne.

V tejto súvislosti odvolací orgán poukázal na to, že zverejnené označenie bolo nárokované pre služby v triedach 36 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb, ktorých predmetom je obchodovanie s nehnuteľnosťami, resp. prenájom prechodného ubytovania, a pre tovary a služby v triedach 16, 35 a 42 medzinárodného triedenia tovarov a služieb, ktorými sú rôzne tlačoviny, kancelárske potreby, reklamné služby, obchodné informácie či webhosting, ktoré možno považovať za súvisiace s uvedenými službami v triedach 36 a 43. Rovnako ako prvostupňový orgán konštatoval, že slovné spojenie zverejneného označenia „REALITNÁ KANCELÁRIA“ je prvkom bez rozlišovacej spôsobilosti, pretože je vo vzťahu k nárokoványm službám v triedach 36 a 43 a súvisiacim tovarom a službám v triedach 16, 35 a 42 medzinárodného triedenia tovarov a služieb opisné, keďže priamo pomenúva predmet činnosti prihlasovateľa. Je bežnou obchodnou zvyklosťou, že obchodníci

s nehnuteľnosťami na trhu používajú označenie „REALITNÁ KANCELÁRIA“. Berúc do úvahy uvedené, tvrdenie prihlasovateľa, že ide o špecifikujúci, rozlišujúci a individualizujúci prvok, odvolací orgán považoval za nepodložené a zavádzajúce. Obrazový prvok prekrývajúci sa striech domov spotrebiteľa tiež podľa názoru odvolacieho orgánu navádza k domnienke, že predmetné označenie súvisí so službami v oblasti nehnuteľností. Pokiaľ ide o slovné spojenie „...vitajte doma“, ktoré prvostupňový orgán označil za pochvalné, odvolací orgán zastal názor, že ide o bežnú frázu, resp. slogan, ktorý má v spotrebiteľovi navodiť pocit, že prihlasovateľ mu predajom nehnuteľnosti sprostredkuje bývanie, domov. V tomto ohľade uvedené prvky považoval za naznačujúce, a teda prvky s nižšou rozlišovacou spôsobilosťou. To isté podľa odvolacieho orgánu platí, aj pokiaľ ide o slovný prvok „Residence“, ktorý, ako správne uviedol prvostupňový orgán, znamená „bývanie, sídlo, rezidencia“.

Pokiaľ ide o rozlišovaciu spôsobilosť starších ochranných známok, tieto odvolací orgán vzhľadom na ich význam, najmä vo vzťahu k službám v triedach 42 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb, ktoré súvisia s poskytovaním prechodného ubytovania, označil za ochranné známky s nižšou rozlišovacou spôsobilosťou.

Ako ďalšiu relevantnú skutočnosť majú vplyv na celkové posúdenie pravdepodobnosti zámeny odvolací orgán vyhodnotil relevantnú spotrebiteľskú verejnosť s prihliadnutím na charakter kolíznych tovarov a služieb. Konštatoval, že relevantnou verejnosťou je v posudzovanom prípade široká, ako aj odborná verejnosť, ktorej miera pozornosti, ako v napadnutom rozhodnutí uviedol aj prvostupňový orgán, bude v závislosti od druhu porovnávaných tovarov a služieb dosahovať priemerný až vysoký stupeň. V tejto súvislosti poznamenal, že záver prvostupňového orgánu o miere pozornosti relevantného spotrebiteľa prihlasovateľ v podanom rozklade nespochybnil.

V rámci celkového hodnotenia pravdepodobnosti zámeny odvolací orgán vychádzal z toho, že časť tovarov a služieb zverejneného označenia bola posúdená ako zhodná, podobná alebo podobná v nízkej miere so službami starších ochranných známok. Zároveň boli posudzované označenia vyhodnotené ako podobné (či už vo vyššej alebo nižšej miere) zo všetkých troch hľadísk – vizuálneho, fonetického i sémantického. Dôvodom bola prítomnosť zhodného slovného prvku „Residence“ v porovnávaných

označeniach, pričom tento prvok je vo zverejnenom označení dominantný, čo znamená, že je najvýraznejší a upúta pozornosť spotrebiteľa ako prvý. Aj keď bola konštatovaná nižšia miera jeho rozlišovacej spôsobilosti vo vzťahu k nárokoványm tovarom a službám, v porovnaní s ostatnými slovnými či obrazovými prvkami zverejneného označenia ide stále o prvok, podľa ktorého sa bude spotrebiteľ na trhu orientovať. Dôvodom je skutočnosť, že ostatné prvky zverejneného označenia sú buď bez rozlišovacej spôsobilosti (slovný prvok „REALITNÁ KANCELÁRIA“), alebo majú rovnako nízku rozlišovaciu spôsobilosť (slovné spojenie „...vitajte doma“ a obrazový prvok). Celková kompozícia či farebnosť prvkov zverejneného označenia nie sú natoľko výrazné, aby bolo možné s istotou konštatovať, že spotrebiteľ si vďaka nim kolízne označenia nezamení. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti odvolací orgán dospel k záveru, že medzi zverejneným označením a staršími ochrannými značkami existuje pravdepodobnosť zámeny v zmysle § 7 písm. a) bod 2. zákona o ochranných značkách vo vzťahu k tovarom a službám, ktoré boli posúdené ako zhodné alebo podobné v rôznej miere, a to aj pri zohľadnení vyššej miery pozornosti relevantnej verejnosti.

Na doplnenie uviedol, že pokiaľ by si aj relevantná spotrebiteľská verejnosť zverejnené označenie so staršími ochrannými značkami priamo nezamenila, ich spoločný slovný prvok „Residence“, ktorý predstavuje vo zverejnenom označení dominantný prvok a prvok, podľa ktorého sa bude spotrebiteľ na trhu orientovať, je spôsobilý vyvolať mylnú predstavu o vzájomnej spojitosti zverejneného označenia a starších ochranných známok. Vyvolanie takejto mylnej predstavy nebude narušené ani prítomnosťou ostatných prvkov vo zverejnenom označení, keďže ide o prvky priamo opisné alebo naznačujúce. Vzhľadom na uvedené spotrebiteľ môže zverejnené označenie vnímať ako novú verziu starších ochranných známok, pričom za pravdepodobnosť zámeny sa považuje aj pravdepodobnosť asociácie so staršou ochrannou značkou.

Čo sa týka poukazu prihlasovateľa na rozsudok Všeobecného súdu vo veci T-331/09 z 15. decembra 2010, podľa ktorého pri hodnotení pravdepodobnosti zámeny nemajú jednotlivé hľadiská vždy rovnakú váhu, a preto je potrebné zohľadniť okolnosti, za ktorých sa kolízne označenia na trhu používajú, odvolací orgán uviedol nasledujúce. Hoci sú vo vzťahu k službám realitnej kancelárie či službám prechodného ubytovania, ktorých sa dotknuté označenia

predovšetkým týkajú, ochranné známky zvyčajne používané vo vizuálnej podobe (napr. na reklamných pútačoch), v bežnom obchodnom styku nie je možné vylúčiť ani ich fonetickú reprodukciu. Z tohto dôvodu vizuálne hľadisko pri hodnotení pravdepodobnosti zámeny kolíznych označení nepreváža nad fonetickým a sémantickým hľadiskom, a preto v danom prípade možno všetky tri hľadiská uplatňované pri hodnotení pravdepodobnosti zámeny považovať za rovnocenné.

Na záver sa odvolací orgán vyjadril k poukazu prihlasovateľa na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-291/00 z 20. marca 2003, podľa ktorého možno označenie považovať za zhodné s ochrannou značkou vtedy, keď obsahuje všetky prvky tvoriace ochrannú značku, a to bez zmien alebo pridania ďalších prvkov, alebo keď posudzované označenie ako celok obsahuje v porovnaní s ochrannou značkou rozdiely tak nepatrné, že tieto môžu upútať pozornosť priemerného spotrebiteľa. V tejto súvislosti v prvom rade poukázal na to, že prvostupňový orgán v napadnutom rozhodnutí neuviedol, že by zverejnené označenie bolo zhodné so staršími ochrannými značkami, konštatoval len ich podobnosť (v rôznej miere) z vizuálneho, fonetického a sémantického hľadiska. Okrem toho zdôraznil, že pre úspešné uplatnenie námietok a konštatovanie pravdepodobnosti zámeny v zmysle § 7 písm. a) bod 2 zákona o ochranných značkách sa nevyžaduje zhodnosť kolíznych označení, ale je postačujúca aj ich podobnosť. S ohľadom na uvedený poukaz prihlasovateľa na uvedený rozsudok odvolací orgán považoval za irelevantný.

Keďže na základe preskúmania napadnutého rozhodnutia vyplynulo, že posúdenie naplnenia zákonných podmienok pre uplatnenie námietkového dôvodu podľa § 7 písm. a) bod 2. zákona o ochranných značkách uskutočnené prvostupňovým orgánom bolo správne, **odvolací orgán podaný rozklad zamietol a prvostupňové rozhodnutie, ktorým bolo čiastočne vyhovie námietkam smerujúcim proti zápisu zverejneného označenia do registra ochranných známok a POZ 1355-2015 bola zamietnutá pre časť tovarov a služieb nárokováných v triedach 16 a 36 a všetky služby nárokované v triedach 35, 42 a 43 medzinárodného triedenia tovarov a služieb, ktoré boli posúdené ako zhodné, podobné alebo podobné v nízkej miere so službami zapísanými pre staršie ochranné známky, potvrdil.**

Spracovala JUDr. Lucia Kováčiková

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie

TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 131/19

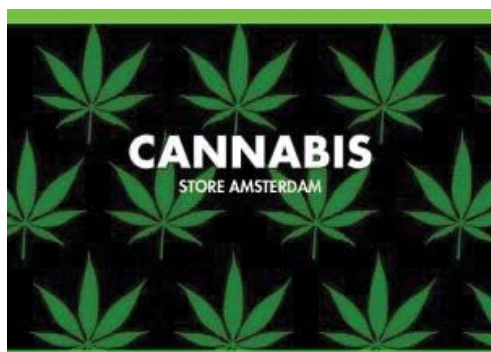
Luxemburg 12. decembra 2019

Rozsudok vo veci T-683/18
Santa Conte/EUIPO

Označenie evokujúce marihuanu nemôže byť za súčasného právneho stavu zapísané ako ochranná známka Európskej únie.

Takéto označenie je v rozpore s verejným poriadkom.

Pani Santa Conte podala v roku 2016 na Úrade Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) prihlášku nasledujúceho obrazového označenia ako ochrannej známky Európskej únie pre potraviny, nápoje a stravovacie služby:

EUIPO jej prihlášku zamietol, keďže sa domnieval, že označenie je v rozpore s verejným poriadkom. Pani Santa Conte teda podala na Všeobecný súd Európskej únie žalobu, ktorou sa domáhala zrušenia rozhodnutia EUIPO¹.

Svojím dnešným rozsudkom Všeobecný súd zamietol túto žalobu, takže rozhodnutie EUIPO sa potvrdilo.

Všeobecný súd konštatuje, že EUIPO správne usúdil, že štylizované vyobrazenie listu konopy je symbolickým zobrazením marihuany a že slovo „AMSTERDAM“ odkazuje na skutočnosť, že v meste Amsterdam sa nachádzajú miesta, kde sa tento omamný výrobok z konopy predáva, a to z dôvodu, že za určitých podmienok sa v Holandsku jeho predaj toleruje. Použitie slova „STORE“, ktoré obvykle znamená „obchod“ alebo „predajňa“, má navyše taký účinok, že verejnosť by mohla očakávať, že výrobky a služby predávané pod týmto označením zodpovedajú tým výrobkom a službám, ktoré ponúka obchod s omamnými výrobkami. Všeobecný súd teda, aj keď uznal, že konopa sa za omamnú látku považuje až od určitej prahovej hodnoty tetrahydrokanabinolu (THC), usúdil, že v prejednávanej veci **predmetné označenie priťahuje na základe spojenia rôznych prvkov pozornosť spotrebiteľov**, ktorí nemajú nevyhnutne presné vedecké alebo technické znalosti o **konope ako omamnej látke, ktorá je zakázaná v mnohých štátoch Únie**.

Pokiaľ ide o pojem „verejný poriadok“, Všeobecný súd poznamenáva, že aj keď je v súčasnosti otázka legalizácie konopy na

terapeutické a dokonca rekreačné účely predmetom debát v mnohých členských štátoch, za súčasného právneho stavu jej spotreba a používanie zostávajú nad uvedenou prahovou hodnotou protiprávne vo väčšine uvedených štátov. Boj proti propagácii tejto omamnej látky získavanej z konopy teda v týchto štátoch zodpovedá cieľu verejného zdravia zameranému na boj proti jej škodlivým účinkom. Režim uplatniteľný na spotrebu a používanie uvedenej látky teda spadá pod pojem „verejný poriadok“. Zmluva o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) navyše stanovuje, že Únia dopĺňa činnosť uskutočňovanú členskými štátmi s cieľom znížiť škodlivé účinky drog na zdravie, a to vrátane informácií a prevencie, a že nedovolené obchodovanie s drogami predstavuje jednu z oblastí obzvlášť závažnej trestnej činnosti s cezhraničným rozmerom, v ktorých sa predpokladá zásah normotvorcu Únie. Vzhľadom na tento základný záujem Všeobecný súd usudzuje, že **skutočnosť, že predmetné označenie bude príslušná skupina verejnosti vnímať ako náznak**, že potraviny a nápoje uvedené v prihláške ochrannej známky, ako aj služby s tým súvisiace, **obsahujú omamné látky zakázané vo viacerých členských štátoch, postačuje na to, aby sa dospelo k záveru o jeho rozpore s verejným poriadkom**.

Všeobecný súd zdôrazňuje, že keďže jedna z funkcií ochrannej známky spočíva v identifikácii obchodného pôvodu výrobku alebo služby, aby tak spotrebiteľovi umožnila vybrať si, predmetné označenie v rozsahu, v akom bude vnímané opísaným spôsobom, **implicitne, ale nevyhnutne nabáda na kúpu takých výrobkov a služieb alebo aspoň bagatelizuje ich konzumáciu**.

UPOZORNENIE: Ochranná známka Únie platí na celom území Európskej únie a existuje súčasne s vnútroštátnymi ochrannými známkami. Prihlášky ochranných známok Európskej únie sa adresujú EUIPO. Žalobu proti jeho rozhodnutiam možno podať na Všeobecný súd.

UPOZORNENIE: Odvolanie proti rozhodnutiu Všeobecného súdu obmedzujúce sa len na právne otázky možno podať na Súdny dvor v lehote dvoch mesiacov a desiatich dní od jeho doručenia. Odvolanie bude podliehať predchádzajúcemu konaniu o prijatí. Na tieto účely k nemu musí byť pripojená žiadosť o prijatie odvolania, v ktorej bude vysvetlené, akú dôležitú otázku alebo dôležité otázky vyvoláva, pokiaľ ide o jednotu, vnútorný súlad alebo vývoj práva Únie.

UPOZORNENIE: Žalobou o neplatnosť sa možno domáhať zrušenia aktov inštitúcií Únie, ktoré sú v rozpore s právom Únie. Za určitých podmienok môžu členské štáty, európske inštitúcie a jednotlivci podať žalobu o neplatnosť na Súdny dvor alebo na Všeobecný súd. Ak je žaloba dôvodná, akt sa zruší. Dotknutá inštitúcia je povinná vykonať nápravu, pokiaľ ide o prípadnú právnu medzeru, ktorá vznikla v dôsledku zrušeného aktu.

*Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor EÚ.
Úplné znenie rozsudku sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA
v deň vyhlásenia rozsudku.*

¹ Medzi dôvodmi zamietnutia zápisu ochrannej známky sa nachádza dôvod, že „ochranné známky sú v rozpore s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi“. Pokiaľ ide o rozpor ochrannej známky s verejným poriadkom, *pozri* rozsudok Všeobecného súdu z 15. marca 2018 vo veci T-1/17, La Mafia SE SIENTA A LA MESA (tlačové komuniké č. 33/18). Pokiaľ ide o neexistenciu rozporu ochrannej známky s „dobrými mravmi“, *pozri* návrhy generálneho advokáta z 2. júla 2019 vo veci C-240/18 P, Constantin Film Produktion GmbH (tlačové komuniké č. 86/19).

Správy z ÚPV SR

Zmena v poplatkoch PCT

Svetová organizácia duševného vlastníctva oznámila, že dochádza k zmene v poplatkoch spojených s podávaním medzinárodnej prihlášky. Ide o nasledujúce zmeny:

poplatok za podanie medzinárodnej prihlášky sa zvyšuje z 1 169 eur na **1 217 eur** (ak celkový počet strán medzinárodnej prihlášky nepresiahne 30 strán); okrem toho, ak sa medzinárodná prihláška podá:

- a) v elektronickej forme, ale ak žiadosť nie je kódovaná v znakovom formáte, poplatok sa zvyšuje z 88 eur na **92 eur**,
- b) v elektronickej forme, ak je žiadosť kódovaná v znakovom formáte, poplatok sa zvyšuje zo 176 eur na **183 eur**,
- c) v elektronickej forme, ak sú žiadosť, opis, nároky a anotácia kódované v znakovom formáte, poplatok sa zvyšuje z 264 eur na **275 eur**.

Ak celkový počet strán medzinárodnej prihlášky presiahne 30 strán, poplatok sa zvyšuje z 13 eur na 14 eur. Uvedené zmeny vo výške poplatkov platia od **1. januára 2020**.

(I'h)

Zmeny Vykonávacieho predpisu k Dohovoru o udeľovaní európskych patentov (Európskemu patentovému dohovoru)

Dňa **1. novembra 2019** nadobudlo účinnosť rozhodnutie CA/D 2/19 pozmeňujúce Vykonávaci predpis k Dohovoru o udeľovaní európskych patentov (EPC), ktoré prijala Správna rada Európskej patentovej organizácie (EPO) 28. marca 2019. Týmto rozhodnutím sa mení pravidlo 126 ods. 1 EPD, ktorým sa stanovuje, že všetky doručovania z Európskeho patentového úradu sa vykonávajú **doporučeným listom**, to znamená, že požiadavka doručenia na doručenkú sa týmto ruší.

Znenie oznámenia je dostupné na:

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/195/20190708>

Nová publikácia ÚPV SR

Úrad priemyselného vlastníctva SR pripravil elektronickú publikáciu s názvom „**Medzinárodná prihláška podľa PCT – Inštrukcia pre prihlasovateľov, ako vyplniť formulár žiadosti medzinárodnej prihlášky (PCT/RO/101) podanej podľa Zmluvy o patentej spolupráci (PCT)**“, ktorá je bezplatne dostupná na webovom sídle úradu v záložke „knižné publikácie“ na nasledujúcej adrese: <https://www.indprop.gov.sk/?publikacie>

Ide o preklad inštrukcií k formuláru žiadosti PCT/RO/101, ktoré spracoval Medzinárodný úrad Svetovej organizácie duševného vlastníctva (ďalej len „IB WIPO“). V prílohe publikácie je príklad vyplneného formulára žiadosti, ktorý ako vzor poskytuje na svojej stránke IB WIPO na nasledujúcej adrese: https://www.wipo.int/export/sites/www/pct/en/forms/request/filled_request.pdf

Publikácia je určená ako pomôcka všetkým, ktorí majú záujem podať medzinárodnú prihlášku, hlavne prihlasovateľom, pracovníkom infocentra ÚPV SR, ktorí poskytujú základné informácie z oblasti PCT verejnosti a v nemalej miere aj účastníkom vzdelávacieho programu Duševné vlastníctvo, ktorým ulahčí štúdium v oblasti PCT.

Text je rozdelený do jednotlivých častí, ktoré kopírujú rozdelenie formulára žiadosti PCT/RO/101, a každá časť obsahuje vysvetľujúce inštrukcie k nej. V závere textu sú doplnujúce informácie pre prihlasovateľov z pohľadu ÚPV SR, ktorý podľa PCT koná ako prijímací úrad, a inštrukcie ku kalkulačnému listu, ktorý je súčasťou formulára žiadosti.

Cieľom publikácie je zamedziť zbytočným administratívnym chybám, ktorých sa môže prihlasovateľ dopustiť pri jeho vyplňaní, a lepšie pochopiť konanie o medzinárodnej prihláške z pohľadu prijímacieho úradu.

(I'h)

Výročné technické správy

Výročné technické správy (z angl. Annual Technical Reports (ATR)) sa týkajú informačných aktivít úradov v oblasti ochrany priemyselného vlastníctva, ako aj aktivít v oblasti automatizácie interných informačných a administratívnych systémov. Tieto správy sú zamerané osobitne na **patentové informácie** (ATRs/PI), na **informácie z oblasti ochranných známk** (ATRs/TM) a **informácie z oblasti dizajnov** (ATRs/ID). Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) každoročne zhromažďuje výročné technické správy úradov z celého sveta a sprístupňuje ich na svojej webovej stránke. Stránka WIPO obsahuje archív výročných technických správ od roku 1998, informácie o odporúčanom obsahu správ a smernice určujúce postup ich predkladania do WIPO.

Výročné technické správy predkladajú úrady priemyselného vlastníctva krajín, ktoré sú členmi Výboru pre štandardy WIPO (z angl. Committee on WIPO Standards so skratkou CWS), vždy v druhej polovici aktuálneho roka s údajmi a informáciami za predchádzajúci rok. Aktuálne pribudla na oficiálnej stránke ÚPV výročná technická správa: **Patenty a úžitkové vzory, rok 2018**: <https://www.indprop.gov.sk/?vyrocne-technicke-spravy>

Konferencia Duševné vlastníctvo vo vzdelávacom systéme naplnila očakávania!

V priestoroch Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky sa 14. až 15. novembra 2019 uskutočnila subregionálna konferencia Duševné vlastníctvo vo vzdelávacom systéme, na realizácii ktorej participovali Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) a Štátny pedagogický ústav Slovenskej republiky. Konferencia bola určená učiteľom základných a stredných škôl, ale aj pracovníkom ďalších vzdelávacích inštitúcií.

O dôležitosti uskutočnenia takéhoto podujatia sa vyjadril aj podpredseda úradu priemyselného vlastníctva Mgr. Bc. Miroslav Čellár: „Firmy, ktoré chránia duševné vlastníctvo, sú konkurencieschopnejšie, sú prosperujúcejšie a lepšie odolávajú krízam. Sme presvedčení o tom, že zvyšovať povedomie o duševnom vlastníctve treba už u mladej generácie a sme veľmi radi, že sa nám podarilo zorganizovať túto konferenciu a spojiť Svetovú organizáciu pre duševné vlastníctvo a Štátny pedagogický ústav.“

Na konferencii vystúpili zahraniční rečníci Akadémie Svetovej organizácie duševného vlastníctva s úspešnými príkladmi začlenenia výučby duševného vlastníctva do vzdelávacieho procesu v Rumunsku či v Gruzínsku. Zatiaľ čo sa prvý deň konferencie niesol v duchu teoretických poznatkov, druhý deň dostali učitelia priestor na praktickú prácu s materiálmi, ktoré môžu využívať pri tvorbe vyučovacích hodín. „V tomto smere Akadémia Svetovej organizácie duševného vlastníctva pripravuje lektorov a taktiež zabezpečuje obsah výučby duševného vlastníctva formou zábavy, teda spôsobom, ktorý je blízky mladým ľuďom a umožňuje im vzdelávať

sa o tom, čo duševné vlastníctvo v skutočnosti je,“ potvrdila riaditeľka dištančného vzdelávania Akadémie WIPO Altaye Tedla.

Konferencia slúžila ako aktivátor ďalšej spolupráce medzi týmito tromi inštitúciami s cieľom priniesť duševné vlastníctvo do škôl.

(Is)

Foto: archív ÚPV SR

Odborné skúšky na výkon činnosti patentového zástupcu

Úrad priemyselného vlastníctva SR v spolupráci so Slovenskou komorou patentových zástupcov v zmysle zákona č. 344/2004 Z. z. o patentových zástupcoch, o zmene zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch a zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach v znení zákona č. 577/2001 Z. z. a zákona č. 14/2004 Z. z. v znení zákona č. 330/2007 Z. z. každoročne organizuje odborné skúšky na výkon činnosti patentového zástupcu, ktoré sa tento rok uskutočnili 11. a 12. novembra. Z dvoch prihlásených sa úspešne podarilo prejsť písomnou a ústnou časťou skúšky jednej kandidátke a získala tak osvedčenie na výkon činnosti patentového zástupcu.

Na webovej stránke ÚPV SR nájdete pravidelne aktualizované termíny konania skúšok, skúšobný poriadok, ako aj zoznam právnych predpisov: <https://www.indprop.gov.sk/?termin-konania-odbornych-skusok>

(Is)

Od nápadu po komercializáciu

Na otázky ohľadne duševného vlastníctva a jeho vplyvu na podnikanie, ako aj o možnostiach implementácie stratégií duševného vlastníctva poskytol odpovede seminár uskutočnený 5. novembra v Bratislave. Program bol vyvinutý Akadémiou Európskeho patentového úradu (EPÚ) a European IP Helpdesk s podporou Úradu priemyselného vlastníctva SR. Úrad priemyselného vlastníctva reprezentoval predseda JUDr. Richard Messinger s otváracím príhovorom a Ing. Emil Žatkuliak s prednáškou na tému Zvyšovanie povedomia o ochrane duševného vlastníctva (univerzity, začínajúci podnikatelia, malé a stredné podniky).

(Is)

Foto: archív ÚPV SR

Cena profesora Jindřicha Halabalu 2019

Počas medzinárodnej vedeckej konferencie „Tvorivosť v dizajne IV. – o dimenzii viac“ konanej 6. až 7. 11. 2019 vo Zvolene boli odovzdané ceny prof. Halabalu. Išlo o 15. ročník medzinárodnej študentskej súťaže v dizajne nábytku a interiéru. Hlavnými cieľmi podujatia boli dlhodobá podpora vzostupu kvality študentských prác a vytvorenie priestoru na konfrontáciu tvorivých názorov.

Cena prof. Jindřicha Halabalu 2019 bola udelená študentovi, prípadne kolektívu študentov, za najlepší projekt v oblasti nábytkového a interiérového dizajnu, ktorý vznikol v akademickom roku 2018/2019 v rámci štúdia (ateliérovej tvorby).

V kategórii dizajn nábytku – semestrálne práce cenu prof. Halabalu získal **Mgr. Art. Edgar Ondroušek** z Technickej univerzity vo Zvolene za jednoduché a esteticky pôsobivé stvárnenie kresla **Instant - T**, ktoré môže tvoriť výrazový prvok v interiéri aj v exteriéri.

Bc. Simon Galanský z Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave získal cenu v kategórii dizajn nábytku – záverečné práce 1. a 2. za **Kreslo Sinou**, v dizajne ktorého sú výtvarné a technické riešenia v harmonickej rovnováhe.

V kategórii dizajn interiéru – semestrálne práce **Mgr. Art. Karolína Štefániková** z Technickej univerzity vo Zvolene zaujala porotu **projektom verejnej detskej knižnice**, ktorá rešpektuje podstatu hravého sveta detí s akceptovaním funkčných zón.

V poslednej štvrti kategórii dizajn interiéru – záverečné práce porota ocenila **Mgr. Art. Katarínu Nagyovú** zo Slovenskej technickej univerzity v Bratislave za **kreatívne koncepčné riešenie knižnice**, ktorú včlenila do kontajnerov.

Rovnako boli udelené aj čestné uznania a špeciálna cena Úradu priemyselného vlastníctva SR, ktorý poskytol oceneným v rámci 15. ročníka Ceny prof. Jindřicha Halabalu – **poradenstvo o priemyselnoprávnej ochrane „šité na mieru“** (ochrana technických riešení, dizajnov, označení, kolízia doménových mien s ochrannými známkami, vyhľadávanie vo voľne dostupných databázach, základy licenčnej politiky). Poradenstvo zahŕňa aj odporúčania týkajúce sa ochrany v zahraničí, pričom tieto odporúčania nie sú záväzné.

Súťaž nesie meno Jindřicha Halabalu, výraznej osobnosti nábytkárskej tvorby bývalého Československa 20. storočia. Od medzivoj-

nového obdobia až do svojej smrti v roku 1978 sa významne podieľal na zvyšovaní úrovne bývania a tvorbe nového moderného životného štýlu. Svojím pedagogickým pôsobením na niekdajšej Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene (v súčasnosti Technická univerzita vo Zvolene) ovplyvnil nepriamo vznik terajšej Katedry dizajnu nábytku a drevárskych výrobkov. Práve toto pracovisko v októbri 2004 zorganizovalo spolu s Drevárskym kongresom ZSVTS Zvolen 5. Medzinárodné sympóziu „Nábytok 2004“, na ktorom pri príležitosti 100. výročia narodenia Jindřicha Halabalu, a ako poctu jeho celoživotnému dielu, vyhlásili 1. ročník študentskej súťaže. Odvtedy sa Cena profesora Halabalu koná periodicky v ročných intervaloch. Jej odbornými garantmi a striedavo aj organizátormi sú na Slovensku Technická univerzita vo Zvolene (nepárne ročníky súťaže) a v Čechách Mendelova Univerzita v Brne (párne ročníky). Štatút súťaže bol schválený vedeckými radami oboch univerzít, ktoré sa podieľali na zrode tohto podujatia. V uplynulých ročníkoch sa súťaž formovala ako československá. V aktuálnom 15. ročníku Ceny profesora Halabalu 2019 sa súťaž otvorila aj pre účastníkov z ostatných krajín Európskej únie.

(ek)

Foto: E. Farkašová

Správy z WIPO

Európska únia ratifikovala Ženevský akt Lisabonskej dohody o označení pôvodu a zemepisných označení

Európska únia, zastúpená fínskym predsedníctvom v Rade EÚ, ako v poradí piata zmluvná strana uložila 26. novembra 2019 na pôde Svetovej organizácie duševného vlastníctva v Ženeve prístupové listiny k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o označení pôvodu a zemepisných označení.

Tým sa naplnila podmienka počtu zmluvných strán na nadobudnutie platnosti zmluvného nástroja a Ženevský akt nadobudne platnosť 26. februára 2020.

Lisabonská dohoda o ochrane označení pôvodu a o medzinárodnom zápise označení pôvodu, ktorá v súčasnosti zahŕňa 28 členov vrátane siedmich členských štátov EÚ, ponúka spôsob zabezpečenia ochrany označení pôvodu prostredníctvom jednej registrácie. Ženevský akt modernizuje Lisabonskú dohodu z roku 1958, rozširuje jej pôsobnosť z označení pôvodu na všetky zemepisné označenia a umožňuje vstup medzinárodným organizáciám, ako je Európska únia. Vďaka členstvu EÚ v Ženevskom akte sa bude medzinárodná ochrana vzťahovať aj na zemepisné označenia EÚ.

Viac informácií nájdete:

https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2019/article_0015.html

(ež)

Foto: archiv WIPO

Svetové indikátory duševného vlastníctva: prihlášky patentov, ochranných známok, dizajnov a dosahovanie rekordných čísiel v roku 2018

Ázia stojí v roku 2018 za viac ako dvomi tretinami všetkých prihlášok patentov, ochranných známok a dizajnov, pričom Čína vedie v celkovom dopyte po ochrane duševného vlastníctva, za-

tiaľ čo Spojené štáty si udržiavajú prvenstvo v podávaní patentových prihlášok na vývozných trhoch.

Podľa výročnej správy WIPO podali v roku 2018 inovátori na celom svete **3,3 milióna patentových prihlášok**, čo predstavuje nárast o **5,2 %**. Globálna činnosť v oblasti registrácie ochranných známok sa zvýšila na **14,3 milióna**, zatiaľ čo v prípade dizajnov dosiahla **1,3 milióna**.

Práva duševného vlastníctva	2017	2018	Medziročný nárast (%)
Patentové prihlášky	3 162 300	3 326 300	5,2
Počet tried špecifikovaných v prihláškach ochranných známok	12 395 700	14 321 800	15,5
Počet dizajnov obsiahnutých v prihláškach	1 242 100	1 312 600	5,7
Počet prihlášok odrôd rastlín	18 550	20 210	8,9
Počet platných zemepisných označení	Nie sú k dispozícii	65 900	Nie sú k dispozícii

„Ázia naďalej prevyšuje ostatné regióny pri podávaní patentov, ochranných známok, priemyselných vzorov a iných práv duševného vlastníctva, ktoré sú stredobodom globálnej ekonomiky,“ uviedol generálny riaditeľ WIPO Francis Gurry. „Samotná Čína predstavovala takmer polovicu všetkých patentových prihlášok na svete, pričom aj India zaznamenala imponujúci nárast. Ázia sa stáva globálnym centrom inovácií.“

Okrem toho v roku 2018 celosvetové žiadosti o ochranu nových odrôd rastlín vzrástli o 8,9 % na 202 010 žiadostí a údaje získané od 92 vnútroštátnych a regionálnych orgánov vykázali približne 65 900 chránených zemepisných označení (GI).

Celá výročná správa je k dispozícii na:

<https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4464>

(ls)

Svetová organizácia duševného vlastníctva zaregistrovala 1,5-miliónu ochrannú známku

Madridský systém WIPO zaznamenal svoju 1,5-miliónu registráciu, čo predstavuje dôležitý míľnik v medzinárodnom systéme ochranných známok, ktorý poskytuje pohodlné a nákladovo efektívne riešenie pre registráciu a správu ochranných známok až v 122 krajinách.

Prostredníctvom Madridského systému je umožnené podať jednu medzinárodnú prihlášku na registráciu ochranných známkov vo viacerých členských krajinách. Tým sa zefektívňuje proces získavania a správy registrácií ochranných známkov, čo ušetrí prihlasovateľom čas a peniaze.

Tento rok oslávilo WIPO 30 rokov Madridského protokolu, základného stavebného kameňa Madridského systému, ktorý umožnil jeho šírenie po celom svete. V roku 1988 mala Madridská únia iba 25 členov. V súčasnosti je tento počet viac ako štvornásobný so 106 členmi, čo predstavuje 122 krajín a mnoho ďalších je v príprave.

Medzi najnovších členov systému registrácie ochranných známkov patrí Kanada, Brazília či Malajzia.

Všetky informácie sú dostupné na:

https://www.wipo.int/portal/en/news/2019/article_0058.html

(Is)

WIPO prichádza s novou sériou publikácií s hlavnými rozsudkami v oblasti práv duševného vlastníctva

Svetová organizácia duševného vlastníctva vydala prvé vydanie série publikácií, v ktorej ponúka náhľad do významných rozsudkov v oblasti duševného vlastníctva.

Cieľom série „Zbierka hlavných rozsudkov WIPO v oblasti duševného vlastníctva“ je ilustrovať prístupy a trendy v oblasti duševného vlastníctva podľa jurisdikcie či témy v každom zväzku.

Prvým titulom je spoločná publikácia Najvyššieho ľudového súdu Čínskej ľudovej republiky. Publikácia obsahuje 30 reprezentatívnych rozsudkov z rokov 2011 až 2018, ktoré boli publikované v čínštine, ako aj v angličtine. Tieto rozhodnutia reprezentujú aktuálnu súdnu prax v oblasti ochranných známkov, patentov, obchodných tajomstiev, nových odrôd rastlín, dizajnov, monopolu a hospodárskej súťaže či vymáhania práv duševného vlastníctva.

Samotnú publikáciu si môžete stiahnuť na priloženom linku:

https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_1065.pdf

(Is)

Správy z EPO

Patentové spory v Európe

Prehľad vnútroštátneho práva a praxe v štátoch Európskej patentovej organizácie, 5. vydanie

Tridsaťosem zmluvných štátov Európskej patentovej organizácie (EPO) dodalo údaje pre piate vydanie publikácie poskytujúcej prehľad patentových sporov v členských štátoch EPO. Cieľom publikácie je sprehľadniť proces vnútroštátneho správneho a občianskeho konania vo veci patentových sporov, ako aj poskytnúť informácie o príslušných prvostupňových či odvolacích súdoch. Publikácia tiež obsahuje informácie vzťahujúce sa k Jednotnému patentovému súdu.

Celú publikáciu nájdete na adrese:

<https://www.epo.org/learning-events/materials/litigation.html>

(Is)

Nová verzia Espacenetu!

Európsky patentový úrad prichádza s podstatne prepracovanou a vylepšenou verziou nástroja na vyhľadávanie patentových informácií. Najmodernejšie funkcie a vylepšená funkčnosť nového Espacenetu uľahčia používateľom bezplatné vyhľadávanie patentov a prístup k viac ako 110 miliónom patentových dokumentov z celého sveta.

Od spustenia pôvodného Espacenetu v roku 1998 bolo primárnym účelom tohto nástroja poskytnúť najaktuálnejšie patentové záznamy zo všetkých regiónov Európskej patentovej organizácie. Pridanie funkcie Patent Translate, poskytujúcej vysokokvalifikované preklady z angličtiny, francúzštiny a nemčiny do 32 európskych a ázijských jazykov, ešte viac uľahčilo prístup k informáciám.

Najnovšia verzia Espacenetu ponúka niekoľko nových funkcií, ako:

- dynamický nástroj na ľahšie vyhľadávanie,
- bohatší, jasnejší a rýchlejší zoznam vyhľadávaných výsledkov,
- filtrovanie výsledkov,
- vylepšený prehľad právneho stavu pokrývajúci celú patentovú rodinu a responzívny dizajn na vyhľadávanie naprieč zariadeniami.

Možnosť vyskúšať si najnovšiu verziu Espacenetu nájdete na adrese:

<https://www.epo.org/news-issues/news/2019/20191119.html>

(Is)

Správy z EUIPO

Strategický plán EUIPO je schválený Správnou radou

Nový Strategický plán 2025 (SP2025) bol 20. novembra 2019 schválený Správnou radou Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) s jednomyselnou podporou členských štátov a Komisie. Týmto krokom sa prechádza k jeho implementácii od 1. júla 2020.

Hodnotami nového strategického plánu je duševné vlastníctvo orientované na podniky a európskych občanov prostredníctvom troch strategických cieľov:

- rozvíjať vzájomne prepojený, efektívny a spoľahlivý systém DV;
- zamerať sa na služby orientované na zákazníka;
- posúvať sa smerom k inovatívnejšiemu pracovisku.

V rámci týchto strategických cieľov spúšťa EUIPO popri existujúcich aj nové projekty európskej spolupráce (ECPs).

(ls)

Argentína sa pripája k TMClass a Peru k DesignClass

Od 4. novembra 2019 sa Národný inštitút priemyselného vlastníctva Argentíny (INPI) pripojil k TMClass, čím sa zaviazal používať a akceptovať zoznamy z harmonizovanej databázy (HDB).

Okrem toho sa Národný inštitút ochrany slobodnej súťaže a duševného vlastníctva Peru (INDECOPI) pripája k DesignClass, čím sa rovnako zaväzuje akceptovať a používať zoznamy harmonizovanej databázy (HDBPI).

Obe krajiny sa zaradili do skupiny siedmich štátov využívajúcich tieto systémy mimo krajín Európskej únie.

TMClass aktuálne ponúka používateľom možnosť vyhľadávať a prekladať tovary a služby do všetkých 44 dostupných jazykov a z nich. Používatelia DesignClass dokážu vyhľadávať a prekladať indikácie výrobkov v 27 jazykoch.

(ls)

Digitalizácia estónskeho patentového úradu

Estónsky patentový úrad (EPA) implementoval projekt európskej spolupráce ECP5: Získavanie a ukladanie historických súborov. Cieľom projektu je digitalizovať papierové súbory naprieč členskými úradmi EUIPO, čo umožní ľahký a rýchly prístup k dokumentáciám a údajom týkajúcich sa ochranných známok či dizajnov.

Digitalizácia prebehla na viac ako 55 000 dokumentoch. Estónska implementácia začala v apríli 2019 a bola ukončená 11. novembra 2019.

EPA je piatym úradom, ktorý realizuje tento projekt a spolu s ďalšími tromi kancelármi, ktoré sa nachádzajú v procese, možno hovoriť o celkovom počte 400 000 digitalizovaných dokumentov.

(ls)

Databáza eSearch plus už funguje v plnom rozhraní

Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) využíva umelú inteligenciu aj vo svojich vyhľadávacích nástrojoch. Databáza eSearch plus umožňuje používateľom vyhľadávať dizajny a ochranné známky na základe obrázkov s novými algoritmami.

Vo funkcii rozšíreného vyhľadávania eSearch plus môžu nové algoritmy uľahčiť návrhy tried Locarno a Vienna založené na odovzdaných obrázkoch, čím zjednodušia vyhľadávanie ochranných známok a vzorov. Nahrať môžete sedem prezretých obrázkov dizajnu, respektíve jeden obrázok ochrannej známky, aby ste zistili, či nie je niečo podobné už zaregistrované v EUIPO. Táto rýchla bezplatná služba je užitočná nielen pred podaním, ale aj ako prostriedok na sledovanie práv duševného vlastníctva. Nahradenie beta verzie je ďalšou novinkou, prostredníctvom ktorej môže systém automaticky navrhovať zúženie vyhľadávania identifikovaním tried Locarno v obraze.

EUIPO zároveň pripravil užitočné tipy a triky o tom, ako najlepšie optimalizovať a chrániť vyhľadávanie založené na obrázkoch.

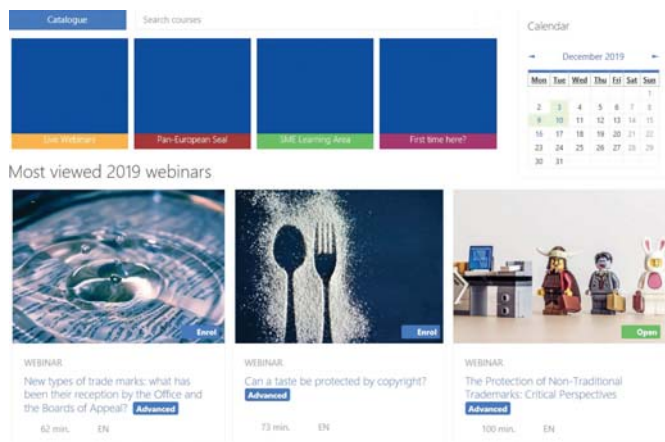
Viac informácií nájdete:

<https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/searching-for-images-in-esearch-plus>

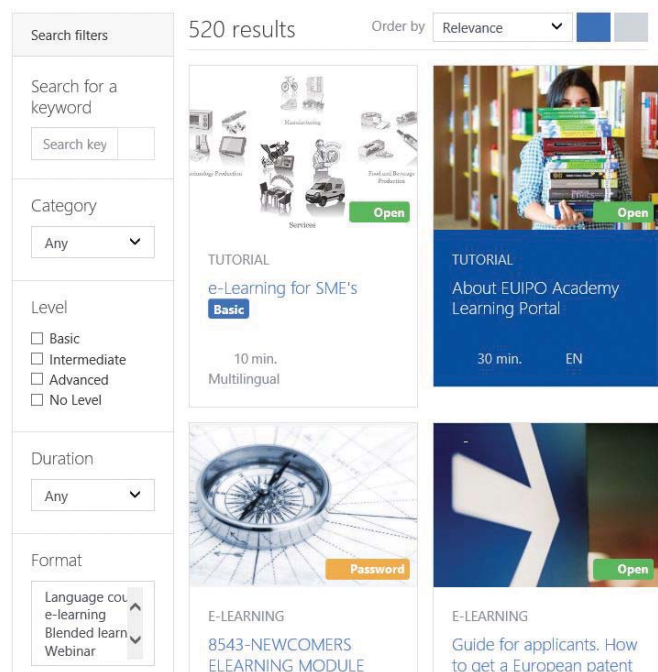
(ls)

Vzdelávací portál Akadémie EUIPO s novým dizajnom

V rámci strategického projektu e-learningového portálu má vzdelávací portál Akadémie EUIPO úplne nový vzhľad a funkcie. Týmto zmenami sa zážitok z učenia stáva príjemnejší ako kedykoľvek predtým.

Vďaka očistenému a obsahovo orientovanému dizajnu môžete jednoduchšie prechádzať vzdelávacím portálom a vybrať si tak kurzy, ktoré vás zaujímajú.

Nová funkcia na domovskej stránke uľahčí vyhľadávanie nových a najpopulárnejších kurzov. Vyhľadávanie kurzov v katalógu Akadémie je teraz jednoduchšie, flexibilnejšie a rýchlejšie. Výsledky vyhľadávania môžete filtrovať jediným kliknutím. Dokonca si môžete vybrať svoje najobľúbenejšie kurzy a zdieľať ich na sociálnych sieťach. Nový katalóg vzdelávacích aktivít Akadémie je voľne dostupný jedným kliknutím priamo z domovskej stránky portálu.

V neposlednom rade, vzdelávací portál obsahuje novú oblasť zameranú na malé a stredné podniky, kde sa môžu podnikatelia dozvedieť viac o ochrane svojich aktív.

Všetky potrebné informácie nájdete:
<https://euipo.europa.eu/knowledge/>

(Is)
 Foto: archív EUIPO

EUIPO využíva umelú inteligenciu (AI) a mení tým prax

Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO) poskytuje funkcionality, ktorú možno využiť pri vyhľadávaní rozhodnutí prostredníctvom eSearch Case law, eSearch plus. Používateľ webovej stránky má možnosť pri vyhľadaní rozhodnutia, ktoré je vyhotovené v inom ako anglickom jazyku (španielčina, nemčina, francúzština a taliančina), kliknutím na príslušnú ikonu požiadať o jeho preklad do anglického jazyka. Rozhodnutie bude následne prostredníctvom systému „Machine Translation“ preložené. Nástroj „Machine Translation“ bol vytvorený z toho dôvodu, aby mal používateľ, ktorý nerozumie jazyku, v ktorom bolo rozhodnutie vyhotovené, možnosť získať jeho verziu v jazyku zodpovedajúcom jeho jazykovým schopnostiam.

(il)

Ochranné známky a sloboda vyjadrenia: odmietnutie ochranných známk v rozpore s morálkou

Začiatkom novembra 2019 sa v írskom meste Kilkenny uskutočnil regionálny seminár, na ktorom odznela prednáška na tému „Sloboda vyjadrenia: odmietnutie ochranných známk v rozpore s morálkou“, ktorú prezentoval p. Dermont Doyle (riaditeľ odboru známk a dizajnov z írského úradu).

Pri charakteristike pojmu „morálka“ odkázal aj na definíciu uvedenú v nariadení o ochrannnej známke EÚ, v ktorej je jasne uvedené, že „... označenia, ktoré sú v rozpore s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi, nemôžu byť zapísané do registra ako ochranné známky“. Vychádzajúc z tejto definície možno poukázať na označenia tvorené slovami podnecujúcimi k násiliu, vulgárnymi, pohoršujúcimi slovami, slovami odkazujúcimi na sexualitu, drogy, ilegálne organizácie, náboženskými výrazmi, slovami propagujúcimi nacizmus či rasizmus. Nezapísanie takýchto označení ako ochranných známk nemožno považovať za obmedzenie slobody prejavu, pretože prihlasovateľ môže takéto označenie používať, len mu nebude zapísané ako ochranná známka.

Pri posudzovaní označení v zmysle článku 7(1)(f) za najdôležitejšie faktory, ktoré by mali byť posúdené, možno uviesť: národnú legislatívu, európske právo, judikáty, tovary a služby, koncového užívateľa, obchodné kanály, použitý jazyk v označení, historické odporúčania, národný či regionálny vplyv a miera, do akej je označenie nevhodné. Zdôraznil, že jeden z problémov pri posudzovaní tejto zápisnej prekážky súvisí s tým, že ide o veľmi subjektívnu otázku – čo je prijateľné pre jedného spotrebiteľa, už nemusí byť prijateľné pre iného spotrebiteľa (R 495/2005-G „SCREW YOU“). Úlohou prieskumového pracovníka je byť čo najobjektívnejším a uplatňovať pri posudzovaní zápisnej spôsobilosti takýchto označení kritériá rozumného spotrebiteľa s priemerným prahom citlivosti a tolerancie. Ako spotrebiteľov, v prípade takýchto prihlásených označení, je potrebné zohľadniť nielen spotrebiteľov, ktorým sú prihlásené tovary a služby určené, ale aj širokú spotrebiteľskú verejnosť. Je dôležité, aby bolo v správnej rovnováhe to, čo chcú obchodníci (t. j. ich právo slobodne používať slová a logá, ktoré chcú zaregistrovať), s tým, čo je určené pre širokú všeobecnú verejnosť (jej právo nebyť konfrontovaná s rušivými, urážlivými alebo dokonca hroziacimi, pohoršujúcimi označeniami), napr. úrady by nemali odmietnuť zapísať označenie, ktoré pravdepodobne urazí iba malú menšinu puritánskych občanov.

Ako príklady z rozhodovacej praxe uviedol napr. rozsudok T-266/13 „Curve“, v ktorom bolo skonštatované, že označenie pozostáva z vulgárneho a urážlivého slova, pričom takéto slovo uráža nielen osoby, ktorým boli určené tovary a služby, ale aj osoby, ktoré by sa stretli s takto označenými tovarmi a službami náhodne. Nezapísanie takéhoto označenia ako ochrannej známky nemožno považovať za obmedzenie slobody prejavu, pretože prihlasovateľ môže toto označenie používať, len mu nebude zapísané ako ochranná známka.

Ďalej upozornil na rozsudok T-526/09 „PAKI“, v ktorom bolo uvedené, že označenie pozostáva zo slova predstavujúceho rasisťickú urážku, pričom význam tohto slova je známy bežnému spotrebiteľovi; a rozhodnutie R 2613/2011-2 „ATATURK“, v ktorom bolo skonštatované, že aj banálne slovo s vysoko pozitívnou konotáciou môže byť urážlivé. Z dôvodu, že ATATURK predstavuje pre širokú európsku verejnosť tureckého pôvodu národný symbol s duchovnou a politickou hodnotou, bol zápis označenia ako ochrannej známky do registra odmietnutý.

Do diskusie boli zaradené pojmy: „JESUS“ (vzdelávacie služby), „FAT BASTARD“ (oblečenie), „SCREW YOU!“ (erotické tovary), „BULLSHIT“ (pivo), „FUCT“ (všetky tovary a služby), „TOTALLY ILLEGAL“ (whisky), „WHITE RUSSIAN“ (oblečenie, rastliny

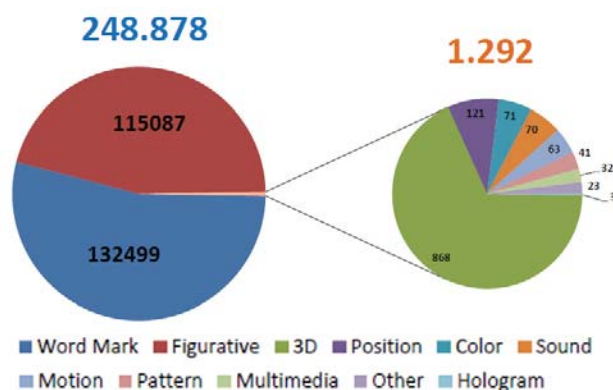
a kvety), „AK-47“ (alkoholické nápoje), „MECHANICAL APARTHEID“ (počítačové hry). Prítomní z jednotlivých národných úradov vyslovili názor napr. k zápisnej spôsobilosti označenia „JESUS“ (vzdelávacie služby) v tom zmysle, že Španieli by označenie zapísali ako ochrannú známku, pretože slovo predstavuje osobné meno, Česi, Slováci a Portugalci by odmietli zápis z dôvodu náboženského symbolu, ostatné krajiny by odmietli zápis z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Slovné spojenie „WHITE RUSSIAN“ (odevy, rastliny, kvety) by odmietli všetci zúčastnení, pretože ide o názov drogy. Rovnako sa zúčastnení z jednotlivých národných úradov zhodli na odmietnutí zápisov označení „AK-47“ (alkoholické nápoje) – pomenovanie ruských zbraní, „FAT BASTARD“ (oblečenie) – urážlivé označenie, „MECHANICAL APARTHEID“ (počítačové hry) – pomenovanie politického režimu, ktorý je v rozpore s ľudskou dôstojnosťou, slobodou a demokraciou, „BULLSHIT“ (pivo) – vulgárne označenie. Pri označení „SCREW YOU!“ (erotické tovary) sa názory rozdelili, pre anglicky hovoriacich spotrebiteľov by označenie predstavovalo vulgárne a urážlivé spojenie a zápis by odmietli. Ostatné národné úrady by označenie zapísali do registra ako ochrannú známku.

Na záver prednášajúci nastolil otázku, či je vôbec možná konvergencia v prípade skúmania a zápisu označení, ktoré sú v rozpore s morálkou a verejným poriadkom.

(il)

Dva roky praxe EUIPO od zavedenia právnej reformy EUTM

Reformou z roku 2017 boli zavedené nové typy ochranných známk (zvukové, multimediálne, pohybové, hologramy a iné typy OZ). Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo prináša v prehľadnom diagrame počty prihlásených ochranných známk od 1. 10. 2017 do 30. 9. 2019.

(il)

Nové publikácie

Výber zo zahraničných publikácií

BALLARDINI, Rosa Maria. Regulating industrial internet through IPR, data protection and competition law.

Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2019. 512 s.
ISBN 9789403503639.

BLAKENEY, Michael. The protection of geographical indications.

Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019. 448 s.
ISBN 9781788975407.

BROWN, Ralph, DENICOLA, Robert. Copyright, unfair competition and related topics bearing on the protection of works of authorship.

Westbury: Foundation Press, 2019. 405 s.
ISBN 9781642429367.

CAMBRIDGE handbook of intellectual property in Central and Eastern Europe.

Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 458 s.
ISBN 9781107156364.

DATA protection in the internet.

London: Springer, 2019. 292 s.
ISBN 9783030280482.

DESSEMONTET, François. Intellectual property law in Switzerland.

The Hague: Kluwer Law International, 2019. 232 s.
ISBN 9789403516714.

DRATLER, Jay, McJOHN, Stephen M. Intellectual property law.

New York: Law Journal Press, 2019. 2500 s.
ISBN 9781588520548.

FHIMA, Ilanah, GANGJEE, Dev S. The confusion test in European trade mark law.

Oxford: Oxford University Press, 2019. 288 s.
ISBN 9780199674336.

FISHMAN, Stephen. Trademark: legal care for your business & product name.

Berkeley: NOLO, 2019. 442 s.
ISBN 9781413326659.

FRANKEL, Susy. The object and purpose of intellectual property.

Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019. 416 s.
ISBN 9781789902488.

GINSBURG, Jane C., REESE, R. Anthony. Copyright.

Westbury: Foundation Press, 2019. 556 s.
ISBN 9781642429244.

HAAS, Eliane. Die Verwendung von Bearbeitungen urheberrechtlich geschützter Werke.

Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2019. 260 s.
ISBN 9783848758890.

HEATH, Christopher, KAMPERMAN SANDERS, Anselm. Intellectual property and international dispute resolution.

New York: Wolters Kluwer, 2019. 288 s.
ISBN 9789041190970.

HUDSON, Emily. Drafting copyright exceptions.

Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 364 s.
ISBN 9781107043312.

HULL, Gordon. The biopolitics of intellectual property.

Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 250 s.
ISBN 9781108482356.

INTELLECTUAL property Concentrate.

Oxford: Oxford University Press, 2019. 224 s.
ISBN 9780198840640.

JOYCE, Craig et al. Copyright law.

Durham: Carolina Academic Press, 2019. 708 s.
ISBN 9781531016425.

KOUKAL, Pavel. Autorské právo, public domain a lidská práva.

Brno: Masarykova univerzita, 2019. 524 s.
ISBN 9788021092792.

KUR, Annette et al. European intellectual property law.

Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019. 576 s.
ISBN 9781785361548.

LEAFFER, Marshall. Understanding copyright law.

Durham: Carolina Academic Press, 2019. 672 s.
ISBN 9781531010065.

LUNSFORD, Karen J., PURDY, James P. The effects of intellectual property law in writing studies.

London: Routledge, 2019. 232 s.
ISBN 9781138499072.

MAIGROT, Olivier. Internet copyright re: P2P.

Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. 52 s.
ISBN 9786200263506.

MEIER, Jürgen, RIDDERBUSCH, Oswin. Antibody patenting.

The Hague: Wolters Kluwer, 2019. 480 s.
ISBN 9789403510736.

MENELL, Peter S. et al. Intellectual property in the new technological age 2019.

Berkeley: Clause 8 Publishing, 2019. 517 s.
ISBN 9781945555121.

MENELL, Peter S. et al. Intellectual property statutes 2019.

Berkeley: Clause 8 Publishing, 2019. 763 s.
ISBN 9781945555145.

SCHECHTER, Roger. Selected intellectual property and unfair competition statutes, regulations, and treaties.

Saint Paul: West Academic Publishing, 2019. 730 s.
ISBN 9781684672318.

TELEC, Ivo. Autorský zákon: komentář.

Praha: C. H. Beck, 2019. 1295 s.
ISBN 9788074007484.

Výber z nových publikácií v príručnej knižnici ÚPV SR

GLOBAL innovation index 2019: creating healthy lives – the future of medicinal innovation.

Geneva: World Intellectual Property Organization, 2019. 216 s.
ISBN 9791095870159.

HAGUE yearly review 2019: international registration of industrial designs.

Geneva: World Intellectual Property Organization, 2019. 70 s.
ISBN 9789280530322.

MADRID yearly review 2019: international registration of marks.

Geneva: World Intellectual Property Organization, 2019. 107 s.
ISBN 9789280530308.

PATENT cooperation treaty yearly review 2019: the international patent system.

Geneva: World Intellectual Property Organization, 2019. 102 s.
ISBN 9789280530315.

Spracovala Mgr. Gabriela Pířová

Z obsahov vybraných časopisov

Justičná revue

č. 10/2019

PLAVČAN, P. – FUNTA, R.: Údaje a ich úloha v politických kampaňoch

MATULNÍK, M.: K voľbe sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky

GAJDOŠ, T.: Krátke pojednanie o konkurze úverových inštitúcií a jeho smerovaní

VALACHOVIČ, M.: O akcesorickom spoluvlastníctve a práve výlučne užívať spoločné časti, spoločné zariadenia, príslušenstvo a príľahlý pozemok bytového domu (1. časť)

Quark

č. 10/2019

HUDEC, J. – DUBCOVÁ, V. – HULKOVÁ, L.: V obrannej zóne impéria

OBORIL, J.: Číslo päť už pracuje

HYŽNÝ, M.: Nástup éry cicavcov

TEKEL, J.: FYZIKA za štandardným modelom

Průmyslové vlastnictví

č. 5/2019

REGULA, M.: Teorie technických ekvivalentů a její historické milníky v patentových systémech

EVROPSKÉ PRÁVO

JENERÁL, E.: Další otázky z předběžné zkoušky pro kandidáty na evropského patentového zástupce (4 – 7/2019)

Rozhodnutí právního stížnostního senátu J4/18, týkající se refundace poplatku za průzkum

JUDIKATURA

KUNICOVÁ, A.: K otázce užití loga Evropské unie pro ekologickou produkci, na výrobky pocházející ze zvířat, která byla poražena pro účely náboženských rituálů bez předchozího omráčení

č. 11/2019

JESENÁK, K.: Dejiny písané dynamitom

URBAN, Z.: Nekonečný príbeh

BENČAŤOVÁ, S.: Miniatúrni superhrdinovia

GROLL, A.: Kempelenovo koleso

č. 12/2019

HAMBÁLEK, L.: Spoznávanie evolúcie vesmíru

TEKEL, J.: Vedátor medzi ľuďmi

KOZÁNEK, M. – VALAŠKA, D.: Módou proti nepriateľom

TEKEL, J.: Smog nad pólom

World Patent Information

vol. 58/2019

MENDES, Flávia Maria Lins et al. Mapping the Lab-on-a-Chip Patent Landscape Through Bibliometric Techniques (Mapovanie patentov týkajúcich sa laboratórií na čipe prostredníctvom bibliometrických techník)

Laboratóriá na čipe (lab-on-chip) sú miniaturizované zariadenia schopné vykonávať rôzne chemické, biochemické alebo biologické analýzy malých objemov tekutín. Je to vznikajúca technológia, ktorá sľubuje revolúciu v zdraví tým, že má potenciál poskytovať spoľahlivejšie a rýchlejšie výsledky pri nižších nákladoch ako tradičné laboratórne metódy. Na základe analýzy, ktorá bola vykonaná v databáze Thomson Reuters Derwent Innovations Index, bolo zistené, že s touto novou technológiou súvisí 2 984 patentov a 221 patentových nárokov. Výsledky ďalej ukázali výrazný nárast patentovania hlavne v rokoch 2000 až 2008. Od roku 2006 vzrástol záujem o patentovanie v niekoľkých krajinách, pričom USA a Japonsko sú krajiny, ktoré najčastejšie vyvíjajú súvisiace technológie. Zároveň bolo zaznamenané veľké rozptýlenie organizácií zapojených do výskumu a vývoja tejto novej technológie. Technologický výskum sa najčastejšie spája s oblasťami fyziky a chémie a väčšina patentových dokumentov sa týka nástrojov na meranie a testovanie a procesov alebo prístrojov na oddeľovanie a miešanie.

EDOSOMWAN, Aifuwa. Protecting Intellectual Property Rights in Nigeria: A Review of the Activities of the Nigerian Copyright Commission (Ochrana práv duševného vlastníctva v Nigérii: prehľad činnosti nigérijskej komisie pre autorské práva)

Nigérijská komisia pre autorské práva je hlavným regulátorom a presadzovateľom ochrany práv duševného vlastníctva v Nigérii. Komisia bola zriadená v auguste 1989 a zameriava sa hlavne na využívanie kapacít tvorivosti pre hospodársky rast a podporu rozvoja nigérijského kreatívneho priemyslu prostredníctvom šírenia informácií o autorských právach, dobre organizovanej správy a ochrany práv. V súčasnosti práva duševného vlastníctva v Nigérii upravujú nasledujúce právne predpisy: autorský zákon, zákon o patentoch a dizajnoch, zákon o ochranných známkach, zákon o obchodných značkách a nekalých obchodných praktikách. Nigérijský autorský zákon vstúpil do platnosti v roku 1988 a zmenený bol iba dvakrát, a to v rokoch 1990 a 1992. V novembri 2012 komisia pre autorské práva spustila reformu systému autorských práv s cieľom preskúmať a oživiť tento systém. V rámci reformy sa pozornosť sústredila napríklad na zavedenie prísnych sankcií za pirátstvo a neoprávnené použitie autorských diel, dodržiavanie medzinárodných dohôd či odzrkadlenie nových trendov v informačných a komunikačných technológiách, ktoré ovplyvňujú kreatívny a kultúrny priemysel. Návrh zákona bol uverejnený v novembri 2016 a v decembri 2017 schválený.

SPEAR, B. J. Iron and Steel Patents: The Sinews of the GB Industrial Revolution (Patenty týkajúce sa železa a ocele: hybná sila priemyselnej revolúcie vo Veľkej Británii)

Kľúčovou súčasťou priemyselnej revolúcie vo Veľkej Británii (1750 – 1870) bol dramatický nárast výroby železa a neskôr ocele, čo umožnilo rýchly rozvoj strojárstva, železníc, stavebníctva, stavby lodí a pod. Napriek tomu, že mnohí úspešní vynálezcovia nemali skúsenosti v oblasti železiarskeho a oceliarskeho priemyslu a bol nedostatok vedeckých poznatkov, dosiahli mimoriadne výsledky a udelenie patentov. Mnoho prvých anglických patentov nemalo opis vynálezu v modernom zmysle slova a ich zverejňovanie bolo často len útržkovité alebo sa týkalo viac ako jedného vynálezu. Prvý abecedný zoznam patentov a prihlasovateľov vynálezov spracoval Bennet Woodcroft (1803 – 1879), ktorý bol v 19. storočí prvým technickým odborníkom v patentovom úrade Veľkej Británie a známy bol tiež aj ako majiteľ patentov, patentový zástupca, univerzitný profesor, knihovník, zberateľ a historik techniky. V priebehu rokov 1826 – 1851 mu udelili osem patentov týkajúcich sa rôznych vylepšení textilných strojov a lodného pohonu.

Časopis Duševné vlastníctvo vydáva:

Úrad priemyselného vlastníctva SR, Švermova 43,
974 04 Banská Bystrica, Slovenská republika
www.upv.sk

Registrované MK SR – EV 5622/18

ISSN 1339-5564

Vychádza 4x ročne

Publikované názory autorov príspevkov sa nemusia stotožňovať
s názormi vydavateľa časopisu.

Adresa redakcie:

Úrad priemyselného vlastníctva SR, „Duševné vlastníctvo“,
Švermova 43, 974 04 Banská Bystrica, Slovenská republika
Tel.: 0908 676 865, fax: 048/43 00 402
E-mail: casopisDV@indprop.gov.sk
IČO: 30 810 787

Vydané: 20. 12. 2019

Cena jedného čísla v **tlačenej verzii** v roku **2019** je **4,50 €**, ročné predplatné **18 €** + poštovné podľa platného cenníka Slovenskej pošty. Odberateľom bude časopis distribuovaný poštou.

Cena jedného čísla v **elektronickej verzii** v roku **2019** je **3,50 €**, ročné predplatné **14 €**. Odberateľom bude časopis distribuovaný v PDF formáte.

Online objednávka:

www.upv.sk/?on-line-objednavka-casopisu-dusevne-vlastnictvo

Informácie o obsahu jednotlivých čísel:

www.upv.sk/?dusevne-vlastnictvo-archiv

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Bc. Miroslav Čellár

Členovia:

- JUDr. Zuzana Adamová, PhD. – Ústav práva duševného vlastníctva a informačných technológií, Trnavská univerzita v Trnave, Slovenská republika
- doc. JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M. – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovenská republika
- JUDr. Richard Bednárík, PhD. – Ústav práva duševného vlastníctva a informačných technológií, Trnavská univerzita v Trnave, Slovenská republika
- Mgr. Michal Černý, PhD. – Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika
- Ing. Štefan Holakovský – patentový zástupca, Slovenská republika
- prof. Ing. Ladislav Jakl, CSc. – Metropolitní univerzita Praha, Česká republika
- doc. JUDr. Martin Kubinec, PhD. – Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovenská republika
- Dr. h.c.doc. Ing. Peter Mihók, CSc. – Slovenská obchodná a priemyselná komora, Slovenská republika
- prof. Ing. Ľubomír Šooš, PhD. – Slovenská technická univerzita v Bratislave, Slovenská republika
- prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc. – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovenská republika
- doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc. – Slovenská akadémia vied, Slovenská republika
- Mgr. Ing. Martin Žovic – patentový zástupca, Slovenská republika

Redakčný kruh:

- Ing. Zdena Hajnalová
- Ing. Ingrid Brežňanová
- JUDr. Lucia Kováčiková
- Ing. Lukrécia Marčoková
- Mgr. Jitka Mikuličová

Výkonný redaktor: Mgr. Lucia Spišiaková, PhD.

Jazyková korektúra: Mgr. Monika Halášová

Grafická úprava: Mgr. Janka Zimová

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tohto časopisu sa nesmie reprodukovat', uložit' do vyhľadávacieho systému alebo pouzit' v akejkoľvek forme pomocou elektronických, mechanických, fotokopírovacích a záznamových prostriedkov alebo akýmkoľvek iným spôsobom bez predchádzajúceho písomného povolenia vydavateľa.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or utilized in any form by electronic, mechanical, photocopying, recording means or otherwise without prior written permission of the Publisher.